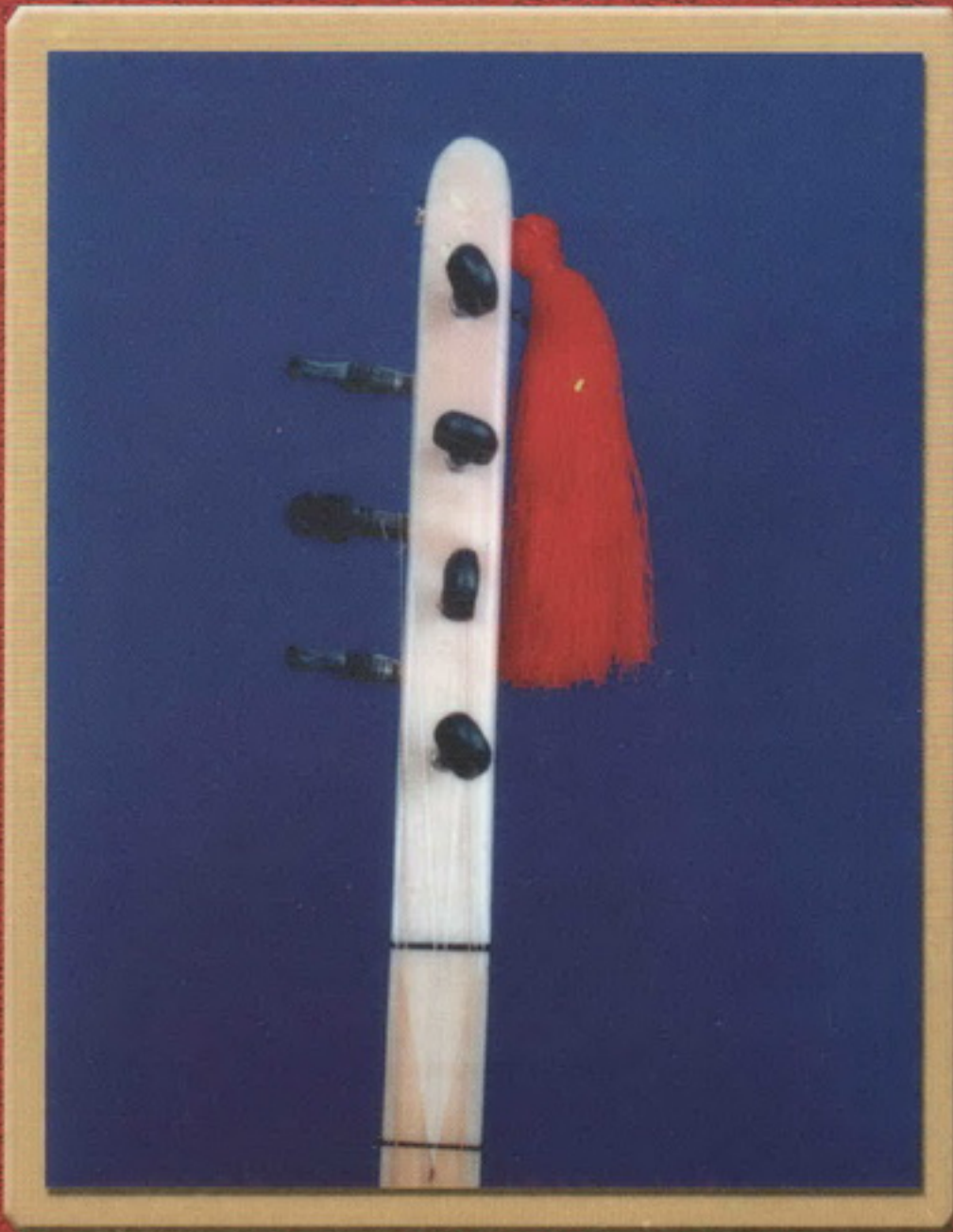

ÇAMŞIK OZANLARI

Dr. Doğan KAYA

ÇAMŞIK HÜSEYİN ABDAL DERNEĞİ YAYINLARI

Dr. Doğan KAYA

**ÇAMŞIHI
OZANLARI**

Basıldığı yer: Ankara

Basıldığı yıl:-2002

Kitabımı amşılı'nın mihver şahsiyeti Hüseyin Abdal'a ve Çamşılı kültürüne, dolayısıyla Türk kültürüne saziyla-sözüyle hizmet edip Hakk'a yürümüş olan nice canlara ithaf ediyorum.

Dr. Doğan KAYA

1951 yılında Sivas'ın Acıyurt köyünde doğdu. İskender ve Kadriye'nin oğludur. Sivas'ta ilk ve orta eğitimini yaptıktan sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girdi (1970). 1974'te bu bölümden mezun oldu. Anadolu'nun muhtelif liselerinde edebiyat öğretmenliği yaptı. 1983'te Halk Edebiyatı Uzmanı olarak Cumhuriyet Üniversitesine geçti.

1988'de Yüksek Lisansını, 1991'de G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktorasını yaptı. Aynı yıl, Folklor Araştırmaları Kurumu tarafından, "*İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü-91*" ödülünü , 24 Aralık 2001 günü de MOTİF Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik Kulübü tarafından verilen "*Halkbilim Araştırma ve Teşvik Ödülü*"nü aldı

İLESAM ve *Folklor Araştırmaları Kurumu* üyesi olan Kaya, halen Cumhuriyet Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalışmakta olup evli ve biri erkek üç çocuk sahibidir.

Kaya, yayın hayatına 1972 yılında *Türk Folklor Araştırmaları* (İstanbul) dergisinde başladı. Daha sonra pek çok süreli yayında folklor ve halk edebiyatı alanında derlediği ve araştırdığı 160 kadar yazısı yayımladı.

1984'ten itibaren alanı ile ilgili olarak 56 millî ve milletlerarası kongre ve sempozyuma katıldı. 120 lisans, 13 tane de Yüksek Lisans tezi yönetti. Ayrıca Atatürk Kültür Merkezinin hazırladığı Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisine, Türk Dünyası Edebiyatı Tarihine ve Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğüne yüzden fazla ansiklopedi maddesi yazdı. Bugüne kadar 18 kitabı yayımlandı. Kitaplarının bazıları şunlardır:

Âşık İsmetî (1984), Ruhsatî'nin Uğru ile Kadı Hikâyesi (1985), Şairnameler (1990), Mahmut ile Nigâr Hikâyesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma (1993), Âşık Minhacî (1994), Sivas'ta Âşıklık Geleneği ve Âşık Ruhsatî (1994), Âşık Sefil Selimî-Çobanın Can Pınarı (1996), Âşık Zakirî (1996), Sızırılı Âşık Hasan (Coşarî), (1997), Anonim Halk Şiiri (1999), Halk Hikâyeleri-1 (M. Sabri KOZ ile birlikte) (2000), Âşık Edebiyatı Araştırmaları (2000), Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar (2001), Sivas'ta Bıçakçılık (Uğur Meçsi ile birlikte) (2002).

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Sayfa

ÇAMŞIHI İSMİ VE ÇAMŞIHI YÖRESİ

ÇAMŞIHI YÖRESİ OZANLARI

1. Akarsu
2. Ali Ağa
3. Ali Rıza Yalçın
4. Aziz Toprak
5. Budala
6. Celâl Dede
7. Cemal Yalçın
8. Dertli Gulam
9. Derviş Çınar
10. Ehlisoydan
11. Elif Edna
12. Ertekin
13. Feyzullah Çınar
14. Garip Hıdır
15. Gatih Dede
16. Hasan Çavuş
17. Hatice Mihrap
18. Hüseyin Abdal
19. Hüseyin Gazi
20. Hüseyin Karababa
21. İsmail Toprak

- 22.Karababa (Battal)
- 23.Karababa (Mehmet Ali)
- 24.Karakuş
- 25.Mahmut Erdal
- 26.Metinî
- 27.Mim Ali
- 28.Rehberî
- 29.Seyit Ali Atmaca
- 30.Sinemî
- 31.şahinî (İbrahim şahin)
- 32.Tamey Ana
- 33.Ummanî

şİİRLERİ TESPİT EDİLEMİYEN OZANLAR

1. Cemal Ağa
2. akkır
3. Esik şahin
4. Hacı şahin
5. Hüseyn Ağa
6. İlyas Doğan
7. İmbabo
8. İrebik
9. Mahmut Çamlıca
- 10.Mamo Dede
- 11.Muhammed Dede
- 12.Tamey Metin

FOTOĞRAFLAR

ÖNSÖZ

Âşıkların yatağı olarak nitelenen Sivas'ın daha ziyade Divriği, Kangal ve Şarkışla ilçelerinde âşıkların yoğunlaştığı görülür. Söz konusu ilçelerden Divriği'nde de âşıkların kümeleştiği yer olarak Çamşılı yöresi karşımıza çıkar.

Çok küçük bir coğrafi alana sahip olmasına rağmen şu açık yüreklilikle söyleyebiliriz ki; yoğunluk itibarıyla Türkiye'nin bağrından en fazla âşık yetiştiren yöresi Çamşılı'dır. Sırf burada tanıtmaya çalıştığımız 33 ozan sayısı dahi küçümsenmeyecek bir sayıdır. Çamşılı'nın kapladığı coğrafi alan ve nüfusa göre yüzdesi alındığında yukarıdaki hükmümüzde bizi haklı çıkaracak sonuca ulaşırız.

Çamşılı yöresine dahil edilen köylerin tamamı Alevi olup Türkmen asıllıdır. Yörede ozan sayısının fazla olmasında en başta gelen sebep; yüzyıllar boyu yapıla gelen Ayin-i Cemler ve sazlı-sözlü ortamıdır. Elbetteki dert, aşk, gurbet vs. gibi başka sebepler de vardır. Ancak saz ve şiir geleneğinin öteden beri var olması asıl sebep olarak kendini gösterir.

Belirttiğimiz gibi biz bu kitapta 33 ozanı tanıtmaya çalıştık. Bunların dışında başka ozanların da olduğuna şüphemiz yoktur. Şiirlerine ve biyografik bilgilerine ulaşamadığımız daha pek çok ozanın var olduğu kesindir. Bunun yanında sadece ismini bildiğimiz ozanlar da vardır ki, biz bunları "*Şiirleri Tespit Edilemeyen Ozanlar*" başlığı altında topladık.

Diğer taraftan Çamşılı köylerinde doğmayan fakat bu yörenin kültürünü alarak yetişen *Garip Hıdır*, *Rehberî* ve *Sinemî* gibi ozanlarda vardır. Düşünceme göre kişiler, doğdukları yere göre değil de çocukluk ve gençlik yıllarında aldıkları kültüre göre belli bir bölgeye dahil edilmelidir. Bu bakımdan sözü geçen ozanları da bu kitaba almakta sakınca görmedim.

Kitapta, tanıtılan ozanlar hakkında özlü bilgilere yer verdim. Ozanların şiirlerini kaydederken de teknik ve anlam yönünden özellik göstermelerini dikkate aldım. bir kısım ozanların sadece bulabildiğimiz şiirlerini, Metinî, Mahmut Erdal, Hüseyin Gazi Metin gibi ozanların da farklı konularda ve farklı yapılardaki şiirlerini seçtim.

Kitabı hazırlarken Av. İsmail Metin'in çok yardımlarını gördüm. Hatta diyebilirim ki, onun desteği, teşviki ve gayreti olmasaydı bu kitap vücut bulmazdı. Kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır; himmeti var olsun.

TRT Repertuarındaki pek çok türküsüyle adını duyuran Çamşılı, sanırım bu kitapla, şöhretini daha da artıracak ve şöhrete ulaşmada ne derece haklı olduğu anlaşılacaktır. Dilerim ki, başta türküleri olmak üzere yörenin diğer folklorik değerleri de kitaplaştırılsın ve Çamşılı bu yönüyle de diğer yörelere örnek olsun.

27 Mayıs 2002

Dr. Doğan KAYA

ÇAMŞIHI İSMİ VE ÇAMŞIHI YÖRESİ

Yüzölçümü itibariyle Türkiye'nin ikinci büyük ili olan Sivas ili, Ordu, Giresun, Erzincan, Malatya, Kahramanmaraş, Kayseri, Tokat ve Yozgat ile komşudur. Sivas, zengin halk kültürüyle Anadolu'nun odak noktasını teşkil eder. Bir bakıma, Anadolu'nun özetidir. Bir başka deyişle, yabancı kültürlerin pek etkisinde kalmamış bir ilimizdir. Bunun sebepleri tarihî, coğrafi, iktisadî ve ticarî faktörlere bağlanabilir. Gerek Selçuklular gerekse Osmanlılar döneminde özellikle kültürel yönden hiç bir devletin egemenliğine girmemiştir. Ancak geniş topraklara sahip olmasından ve bazı kavimlerin muhtelif yörelere yerleşmesinden dolayı birtakım kültürel farklılıklar vardır.

Otantik özellikleriyle ve zengin folkloruyla dikkatleri üzerinde toplayan Sivas'ta, dikkati çeken bir husus da âşıklarının çokluğudur. İlk temsilcilerini XVI. yüzyılda bulabildiğimiz Sivas yöresi âşıklarının toplam sayısı bugünkü tespitlerimize göre 470'ten fazladır. Elbetteki bu sayı, yöre âşıklarının sayısının nihaî şekli değildir; çağlar boyu yaşamış ve kayda geçmemiş daha nice âşık vardır. Bunun yanında mevrular hariç toplam 1285 köyde her yıl yeni birkaç âşığın ortaya çıktığını da bilmekteyiz.

Geniş bir yüzölçümüne sahip bu topraklarda halk, tabiatıyla yaşadığı yöreleri kendince isimlendirmiştir. Bu cümleden olarak, Sivas'ta üç yöre vardır ki, asıl şöhretini, idari isimlendirmelerle değil de kendince verdiği isimlendirme ile sağlamıştır. Bunlar; **Emlek Yöresi**,

Elbeyi/İlbeyi Yöresi ve Çamşılı Yöresi'dir. Öyle ki, halk bilhassa Sivas dışında bulunduğu yerden söz ederken "*Elbeyi'nin Esköyündenim.*" veya "*Emlek Beyyurdu'ndan*" yahut da "*Çamşılı'n Kaygısız köyünden*" gibi ifadeler kullanarak, önce yöresini, sonra köyünü söyler.

Emlek Yöresinde bugün, büyük çoğunluğu Şarkışla'da olmak üzere Yıldızeli, Gemerek, Pınarbaşı, Sarıoğlan ve Akdağmadeni'nde 80 civarında köy vardır. Bunların içinde Kaldurak, Verdikişlası gibi pek çok yerleşim merkezi bugün mevcut değildir.

Elbeyi Yöresi de, halkın "*Üs başı Kavlak, alt başı Yanalak*" diyerek sınırını çizdiği ve Sivas'ın güney batısında iskân edilmiş 42 pare köyden oluşur.

Her üç yörenin halkı da Türk asıllıdır. Bu yöreler, pek çok yönden olduğu gibi yetiştirdiği âşıklar yönünden de haklı bir gurura sahiptirler. Daha önce yaptığımız bir çalışmada Emlek Yöresindeki âşıklık geleneğini ortaya koymuştuk.¹ Burada da Çamşılı köylerinde yetişen halk şairlerini ele alacağız.

Çamşılı köylerinin tamamı Alevî-Bektaşî inanca sahiptir. Burası, gelenek-görenek, inanç ve diğer otantik özelliklerini hâlâ muhafaza eden bir yöredir. Ancak geçim ve çocukların daha iyi şartlarda tahsil görmesi gibi sebeplerden dolayı çok sayıda göç vermiştir. Öyle ki köylerin toplam nüfusu 400 civarındadır. Ankara ve

---

¹ I. Emlek Yöresi ve Çevresi Halk Ozanları Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 1999, s. 142-153.

İstanbul'da yaşayan halkın yaz aylarında geçici olarak köylerine gelmektedirler.

“Çamşılı” kelimesinin aslı “Çamşeyhi” dir. Şeyh, “Alevi lideri, bir zümrenin önderi” anlamına gelmektedir. Çamşılı köylerinin kuruluşu bir efsaneye dayandırılır. Bir vesile ile bu efsanenin ne olduğunu nakletmek yerinde olacaktır.

Hacı Bektaş zamanında, Denizli civarında insanlara zulmeden kişilere düşman olup ilk fırsatta onları öldüren Şemseddin Sultan adında Karakesici olarak nam salmış birisi vardır. Gün gelir, öldürdüğü adamların sayısı 99'a ulaşır. Karakesici yaptıklarından pişmanlık duyup, insafa gelir ve tövbe etmek için gördüğü insana sorup ulu bir zat arar. Ona, Hacı Bektaş'ı salık verirler.

Karakesici, Hacı Bektaş Veli'nin yanına gidip ona durumunu anlatır. Hünkâr, hiç sesini çıkarmaz. Ocakta yanmakta olan çam dalının kösevisini (kösevi: ucu yanmış ağaç) çıkarıp Karakesici'ye verir.

-Bunu al, yedi yolun ortasına dik. Etrafına da bostan ek. Gelene gidene babanın hayrına yedir. İnsanlara iyilik etmekten geri kalma. Ne zaman ki bu kösevi yeşerirse, bil ki o zaman günahların affolur.

Karakesici, nasihati alıp adam öldürdüğü yere gider. oraya yedi yolun ortasına bu çam kösevisini diker, etrafını da bostan eder. Gelen giden bu bostandan yararlanır. Öyle ki, Karakesici'nin adı zamanla “Bostancıbaba” ya çıkar.

Bir gün birisi buradan geçmekteyken Bostancıbabası, bu adama bostanından bir şeyler almasını rica eder. Adam işinin acele olduğunu bahane ederek "Bostanın başına çalınırım, benim şehirde işim var." diyerek almak istemez. Bunun üzerine, uzun zamandır günahlarının affedilmesini bekleyen ve iyice umusuzluğa düşen Bostancıbabası (Karakesici-Şemseddin Sultan), kendi kendine; "Zaten doksan dokuz oldu, bir tane daha olsa ne olur." deyip adamı orada öldürür. Canı sıkılmış olarak olay yerinden uzaklaşırken birden diktiği çamın yeşerdiğini fark eder. Ağacı yerinden söker, Hünkâr Hacı Bektaş'a götürmek için yola koyulur. Yolda birkaç köylünün kendisine doğru geldiğini görür. Köylüler, Bostancıbabası'ya; bir adamın oralardan geçip geçmediğini sorar. Bostancıbabası da onlara ne yapacaklarını sorar. Onlar da; köylülerine bir şeyhin/şihun geldiğini, o adamın da şeyhi ihbar etmeye gittiğini söylerler. Bunun üzerine Bostancıbabası, onu öldürdüğünü söyler. Oradan ayrılıp Hacı Bektaş'ın huzuruna gider, çam kösevisini yeşerttiğini söyler. Hacı Bektaş:

- "Sen artık Hakk'a yettin. Kuru bir ağaç gibiydin, şimdi yeşerdin. İnsanlar dalından yaprağından, gölgenden meyveden faydalanacaklar." der.

Karakesici, Hünkâr'a hizmet eder, kendisine kemer-best kuşanır. Gün gelir, Hünkâr Hacı Bektaş Veli Karakesici'ye destur verir;

"Bu köseviyi atıyorum. Nereye düşerse, oraya git, orada faaliyet göster.

Hünkâr yeşeren çam dalını fırlatır. Çam kösevi yine Aydın Denizli illerine düşer. Karakesici Hacı Bektaş'ın buyruğu doğrultusunda burayı mekan tutar ve faaliyetlerine başlar.

Zamanla Karakesici ölür. Kendiden sonra gelen nesili Şeyh Bedrettin isyanına katılırlar. O isyanda önemli rol oynarlar. İsyân sonrası Karakesici evlatları (Çamşeyhliler) darmadağın edilirler. Uzun yıllar izi belli olmaz. Kara Halil Baba (Karababa), Balkanlarda Dimetoka'da Bektaşî dergâhının önde gelen ismi olarak ortaya çıkar, Hacı Bektaş'a dördüncü post sahibi olarak tüm dünyadaki Alevi Bektaşîlerin lideri seçilir.

Karababa döneminde oğlu Hüseyin Abdal, Hacı Bektaşî türbesinde iyi şekilde yetişir. Babasının ölümünden sonra da Anadolu'ya açılır. Mısır, Suriye, Irak, İran dolaştıktan sonra Malatya üzerinden Divriği'nin Höbek köyüne yerleşir. Sonra Çaltı çayı kenarına tekkesini kurar. Budala Ali Baba isminde bir oğlu olur. Budala Ali Baba'nın da Mahmut, Kamber, Süleyman ve Mehmet isimli dört tane çocuğu olur.

Sinemin yazısı denilen şimdiki Çamşılı topraklarını ve etrafındaki büyük toprakları bu kardeşler büyük mücadeleden sonra alırlar. Büyük Mahmut Ağa Osmanlı Devletine karşı isyan eder. İsyân sonunda Çamşılı topraklarından uzaklaşırlar. Aradan on onbeş yıl geçtikten sonra tekrar topraklarına dönerler. Geldiklerinde toprakların başka aşiretler tarafından işgal edildiğini görürler.

Kardeşler Çamşılı topraklarına yanlarında getirdikleri taliplerini ve dostlarını alarak yeni yeni köyler kurarlar. Mehmet Ağa Kaygısız köyünü, Süleyman Ağa Çamoğa köyünü, Kamber Ağa Başören köyünü kurar. Yeğenleri İbrahim Ağa da Şahin köyünde kalır. Daha sonra İbrahim Ağa'nın çocukları Çakırağa köyü, Mamoğa köyü, Baloğa ve Dışbudak köylerini kurarak topraklara tamamen yayılırlar.

Hüseyin Abdal, Divriği, Kangal, Zara, İmranlı, Arguvan, Akçadağ, Hekimhan, Darende, Atma hatta Zile ve Şarkışla'da etkili olabilmiş ulu bir zattır. Ali Metin; *"Elimizdeki hüccetimiz Hz. Ali'nin oğlu Muhammed Hanefi'den Ahmed Yesevi'ye çıkar"* diyerek soylarının Hz. Ali'ye kadar dayandığı beyan eder.²

Çamşılı yöresi Divriği'nin batısında yer alan bir yöredir. Bu yörede yer alan köylerin başlıcası şunlardır:

Azizağa (Başören'in mezarası), **Balova** (Baloğa), **Başören**, **Çakırağa**, **Dışbudak**, **Eyübağa** (Ölçekli'nin mezarası), **Kaygısız** (Gölören/Gölveren), **Çamoğa** (Gürpınar), **Mamoğa** (Ağın Gözecik), **Şahin** (Aşağı köy, Hacı Ağa'nın köyü).

Çamşılı, iki cephesiyle dikkatleri üzerinde toplayan bir yöredir. Bunlar; yöreye has çalınıp söylenen ezgiler ile halk şairleridir. Bölgenin manzum ürünlerinin ezgisel yapısı başlı başına bir çalışmayla üzerinde mutlaka

---

² Âşık Ali METİN, *Pençe-i Âl-i Aba*, İstanbul, 1992, s. 210.

durulması gereken bir konudur. Ancak biz burada yörenin âşıkları üzerinde duracağız.

Çalışmamızda, hakkında bilgi bulabildiğimiz 33 halk şairini tanıtmaya çalışacağız. Bunlardan üçü kadın halk şairidir. Elbetteki bu sayı, yöre âşıklarının sayısı için nihai bir rakam değildir. Çamşılı, şiir söyleme ve saz çalma bakımından belki de Türkiye'nin en zengin yöresidir. Yüzyıllar boyu bu alanda boy göstermiş temsilcileri tespit etmek çetin bir mesele olarak karşımızda durmaktadır. Yaşlıların ifadeleri, cönkler ve diğer kaynaklar çerçevesinde kitapta yer verdiğimiz ozanlar saz çalıp türkü söyleyen, şiir yazan ve halk arasında âşık, ozan olarak bilinen kişilerdir. Burada sadece şiir yazan veya sadece saz çalan kişiler alınmamıştır.

Değerlendirmeye tabi tuttuğumuz ozanları mahlaslarına ve köyelerine göre şöyle sıralayabiliriz:

Mahlas	Ad-soyad	Köyü
Akarsu	Muhlis Akarsu	Kaygısız
Ali Ağa		Mamoağa
Ali Rıza	Ali Rıza Yalçın	Kaygısız
Aziz Toprak	Aziz Toprak	Baloğa
Budala	İsmail	Şahin
Celâl dede	Celâl	Azizağa
Cemalî	Cemal yalçın	Kaygısız
Dertli Gulam	Abidin	Kaygısız
Derviş Çınar	Derviş Çınar	Gürpınar

Ehlisoydan	H. Hilmi Akbulut	Çakırağa
Elif Edna	Elif Türkyılmaz	Çakırağa
Ertekin	Ali Ertekin	Başören
Feyzullah	Feyzullah Çınar	Gürpınar
Gatlı Dede	Hüseyin	Azizağa
Garip Hıdır	Hıdır Culha	Güneş
Hasan Çavuş		Baloğa
Hatice Mihrap	Hatice Şahin	Başören
Hüseyin Abdal	Hüseyin	Tekke köy
Hüseyin Gazi	H. Gazi Metin	Şahin
Hüseyin	Hüseyin Karababa	Dışbudak
İsmail Toprak	İsmail Toprak	Baloğa
Karababa Battal	Karababa	Şahin
Karababa M. Ali	Karababa	Şahin
Karakuş	Süleyman Karakuş	Azizağa
Mahmut Erdal	Mahmut Erdal	Şahin
Metinî	Ali Metin	Şahin
Mim Ali	Mehmet Ali Taştan	Başören
Rehberî	Ali Metin	Karakuzulu
Seyit Ali	Seyit Ali Atmaca	Başören
Sinemî	Ali Cavit Coşkun	Hıdırlık
Şahinî	İbrahim şahin	Azizağa
Tamey	Tamey Metin	Şahin
Ummanî	Battal Erdem	Şahin

Çalışmalarımız sırasında, haberdar olduğumuz halde sağlıklı bir biyografik bilgi alamadığımız, şiirlerini elde edemediğimiz ozanlar pek çoktur. Bunları “Şiirleri Tespit Edilemeyen Ozanlar” kısmında topladık ve şimdilik yukarıdaki listeye dahil etmedik.

Yöre âşıklarının en belirgin özelliği çoğunun saz çalmalarıdır. Şiirlerinde dikkatimizi çeken diğer özellik de konuların sılaya hasret ve Alevî inancının dile getirilmesine ağırlık verilmesidir.

ÇAMŞIHI OZANLARI

AKARSU

Muhlis Akarsu, 1948 yılında doğmuştur. Doğum yeri hakkında ihtilafli bilgiler vardır. Kaynaklar Kangal'ın Minarekaya (Leşker) köyünde doğduğu yazarken, Çamşılı kültürüne son derece hakim olan Av. İsmail Metin, Akarsu'yun Çamşılı'nın Kaygısız köyünde doğduğunu ısrarla beyan etmiştir. Konu ile ilgili olarak da bize şu bilgileri vermiştir:

“Ailesi Dersimlioğlu sülalesi olarak bilinmekte olup Çamşılıdır. Köyde günün birinde kavga olur. Babası, öfkesine mani olamaz ve kavgayı karıştır. Kavgada bir kişi ölür. Halk bunları, “düşkün” sayar ve köyden kovar. Bunlar da mecburen Minarekaya (Leşker) köyüne sığınır. Her ne kadar Minarekaya köyüne yerleşmiş olsalar da Muhlis Akarsu, Çamşılı ile bağını koparmamış, bu yörede koyun, kuzu yaymıştır. Babası gittiği köyde de bir pehlivanı vurmuş; bu defa oradan da kovulmuştur.”

Babası Bayram Akarsu'dur. İlkokulu köyünde okumuş, ortaokul tahsilini Malatya'da yaparken 2. sınıfta yarıda bırakmıştır. 1972'de Seyyid olan Halil'in kızı Mühibe (Leyla) hanımla evlenmiştir.

Geçimini doldurduğu plaklardan, kasetlerden ve konserlerden kazanmıştır. Bunun yanında İstanbul'da Sanayi Mahallesinde muhtarlık, kâğıt imalatçılığı, plak kaset yapımıcılığı, lokanta ve kafeterya işletmeciliği de yapmıştır.

Küçük yaşta saza ve söze merak sarmış, katıldığı cemler ve tanıştığı Ali İzzet, Mahzunî, İhsanî, Nesimi Çimen, Davut Sulari gibi ustalar onun saz çalmada ve şiir vadesinde ilerlemesinde büyük oranda etkili olmuştur. 1960 yılında sonra doldurduğu plaklarıyla ve katıldığı konser programlarıyla kısa sürede şöhrete ulaşmıştır.

1980 yılında türkülerinden dolayı üç ay hapis yattı. 2 Temmuz 1993 günü Sivas'taki Madımak Oteli yangınında Hakk'a yürüdü.

Şiirlerinde ölçüler sağlam olmakla beraber, bazen kafiyelerde ve ayaklarda aynı başarıyı sağlayamamıştır. Genellikle soyadını, bazen de adını-soyadını mahlas olarak kullanmıştır. Şiir ve türkülerinde lirik bir eda hakimdir. Genellikle aşk konulu deyişler söylemekle beraber, zaman zaman sosyal konulara da temas etmiş, gurbetin ve kaderin verdiği acıdan, feleğin darbesinden söz etmiştir.

TRT Repertuarına pek çok türkü kazandırmıştır. *Bu yarayı dosttan aldım ezeli, Bundan sonra ben o yare küskünüm, Karlı dağlar karın almış karınan, Bir kuş konmuş da ziyaretin başına, Ey sevdiğim sana şikâyetim var* bunlardan bazılarıdır. 100'den fazla 45'liği, 4 uzunçaları ve 20'den fazla kaseti vardır.

Sesi oldukça gür ve güzel olan Akarsu, ilk zamanlar Davut Sulari'nin 1970 yılından sonra da Mahzunî'nin etkisinde kalmıştır. Sazı çok güçlüdür. 1980'den sonra üslubunu kazanır ve kendi eserlerinin yanında Kul

Himmet ve Pir Sultan gibi ustalardan da deyişler okumuştur.*

KOCA DÜNYA

Karnı büyük koca dünya
 Kader dolu acı dünya
 Ne gül koydun ne de gonca
 Yedin gene doymadın mı
     Karnı büyük koca dünya
     Dünya dünya yalan dünya
     Beni benden alan dünya
     Haksızlara kalan dünya

Fani kurmuşsun temeli
 Bilmem sana ne demeli
 Koca Mustafa Kemal'i
 Yedin gene doymadın mı
     Bağlantı

Seni okuyup yazanı
Yunus gibi bir ozanı
 Koskocaman Pir Sultan'ı
 Yedin gene doymadın mı
     Bağlantı

---

* **Kaynakça** : Âşık İhsanî, **Ozan Dolu Anadolu**, İstanbul, 1973, s. 20-22. / Âşık Mahzuni Şerif, **Muhlis Akarsu, Halk Ozanlarının Sesi**, S. 4, Eylül 1993, s. 25. / Saniye Yıldırım, **Enel Hak Uğruna Ölenler, Özgür Ozan**, S. 2, Temmuz 2000, s. 3-4. / Emir KALKAN, **XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi**, Ankara, 1991, s. 507-508.

Tatlıdır içilir suyu
 Kimseye benzemez huyu
 Nice **Muhlis Akarsu**'yu
 Yedin gene doymadın mı
 Bağlantı

ELLEME

Sen tabipsin saramazsın yararı
 Ben vurgunum yaralıyım elleme
 Feleğinen bulamazsın aramı
 Ben vurgunum yaralıyım elleme

Yağmur olur karıştırdım sellere
 Yoldaş olup karıştırdım ellere
 Felek vurdu düştüm halden hallere
 Ben vurgunum yaralıyım elleme

Kurudu bağımda figanım gülüm
 Yılanlı Dağ'ımdır Sivas'tır ilim
Akarsu tabibe uğradı yolum
 Ben vurgunum yaralıyım elleme

GELEN OLMADI

Vay benim köyümün dertli kaderi
 Bu sene de geçti gelen olmadı
 Onun için bitmez derdi eleme
 Bu sene de geçti gelen olmadı

Adalet mi bizi bizden ayıran
 Köylüyü bırakıp zengin kayıran
 Seçimlerde cayır cayır bağırın
 Bu sene de geçti gelen olmadı

Ben buradayım yarım karşı geçede
 Şehir doldu köylü nere göç ede
 Üvey evlat gibi kaldık köşede
 Bu sene de geçti gelen olmadı

Akarsu'yum hangi derdin anlata
 Allah sabır versin yüce millete
 Bir tarla yetmiyor on beş külfete
 Bu sene de geçti gelen olmadı

(geçe : karşı taraf)

AZ MI GELDİ

Vefasız senin elinden
 Süründüğüm az mı geldi
 Senin için şu ömrümü
 Çürüttüğüm az mı geldi

İlacım yok yaralara
 Derdim dökem nerelere
 Her bayramda karalara
 Büründüğüm az mı geldi

Akarsu'yum solumuz boş
Gözlerimden dinmiyor yaş
Hasretinden her gün sarhoş
Göründüğüm az mı geldi

DERTLİ DERTLİ

Bu yarayı dosttan aldım ezeli
Eser şu bağrıma yel dertli dertli
O dost benden ayrı gezdi gezeli
Akar gözlerimden sel dertli dertli

Düşkün iken dost bağına girilmez
Yalan ile Hakk'a ikrar verilmez
Kâmil olmayınca menzil görülmez
Kör cahil elinden kul dertli dertli

Muhlis Akarsu'yum çamurlu yolda
Döküldü yaprağım kalmadı dalda
Derman bulunur mu biçare kulda
Halini söyleyen kul dertli dertli

BİR YANIM KEDERLİ

Dostum hallerimi bir daha sorma
Bir yanım kederli bir yanım dertli
Zaten yaralıyım üstüme varma
Bir yanım kederli bir yanım dertli

Zalim felek zincir vurdu kolumdan
Beni hasret koydu nazlı gülümden
Bir tane yavrumu aldı elimden
Bir yanım kederli bir yanım dertli

Akarsu'yum daha murat almasın
Şu yalan dünyada bir gün gülmesin
Akan gözyaşımı kimse silmesin
Bir yanım kederli bir yanım dertli

UNUTAMAM GÜZEL SENİ

Bir bakışta yaraladın
Unutamam güzel seni
Gözlerine doyamadım
Unutamam güzel seni

Yüce dağlar kar olsa da
Güzel sevmek zor olsa da
Zalim felek ayırsa da
Unutamam güzel seni

Akarsu'yum derbederim
Sinemi yaktı kederin
Ben sensiz nasıl ederim
Unutamam güzel seni

NENNİ NENNİ

Bunca gamın bunca derdin içinde
Yaşamak bizlere zor nenni neni
Sizden umudumu kesmem erenler
Elbet bir çaresi var nenni nenni

Üstümüzde duman vardır dağ gibi
Her yandan kuşatmış sanki ağ gibi
Güz gelince bozulmuş bir bağ gibi
Ne hallara düştük gör nenni neni

Eğil gel **Akarsu** gel Hakk'a eğil
Bir kere ağyara vermedin meyil
Suç bizim sevdiğim kimsede değil
Gelmişiz dünyaya kör nenni nenni

DELİ MİSİN DİVANEMİ SEVDİĞİM

Her gün başka bir taraftan esersin
Deli misin divane mi sevdiğim
Ne dedim de benden ayrı gezersin
Deli misin divane mi sevdiğim

Yüreğimde açan gülümdün benim
Aşkın deryasında salımdın benim

Dünyada kanadım kolumdun benim
Deli misin divane mi sevdiğim

Akarsu'yu bilmem böyle mi sevdin
Aşkın ateşiyle sinemi deldin
Benim bu halıma sen sebep oldun
Deli misin divane mi sevdiğim

GİDELİM

Ah edip ağlama zülfü siyahım
N'olur gözyaşını sil de gidelim
Gönül yorgunuyum yaram çok derin
N'olur gözyaşını sil de gidelim

Ağlamak yakışmaz güzel yüzüne
Yalandır inanma elin sözüne
Dünyada başkası yoktur gözümde
N'olur gözyaşını sil de gidelim

Bir seher vaktinde düşsek yollara
Türkümüz söylenir dilden dillere
Ancak kavuşuruz bizim ellere
N'olur gözyaşını sil de gidelim

Akarsu'yum yar ağlarken gülemem
Yollar uzak bu sene de gelemem
Anladım ki bu ellerde kalamam
N'olur gözyaşını sil de gidelim

KARA GÖZLÜM

Âşık olan gülmez imiş
Bilemedim kara gözlüm
Senden başkasına gönül
Veremedim kara gözlüm

Gitmek isterim o yare
Bülbül gibi düştüm zara
Açıldı sinemde yara
Saramadım kara gözlüm

Akarsu'yun dertli başı
Bitmiyor hayatın kışı
Aktı gözlerimin yaşı
Silemedim kara gözlüm

OLAMAZSIN

Deli gönül feryat etme boşuna
Hal bilmez kişiye yar olamazsın
Bir mürşide bağlamazsan özünü
Hakk'ın huzurunda var olamazsın

Vefasız güzelden olur mu çare
Yoruldum derdinden öldüm bin kere

Düşme bir zalime göz göre göre
Sen insan oğlusun kör olamazsın

Akarsu bülbüller ötmez bağında
Dumanlar eğlenir gönül dağında
Aşk ateşi yanar oldu bağrımda
Yanmış yüreğime kar olamazsın

NE SEVDİĞİN BELLİ

Ey sevdiğim sana şikâyetim var
Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
Ben de bir insanım bir de canım var
Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
Hainsin oy zalimsin oy n'edeyim oy

Eski günler hayalimden gitmiyor
Dün dediğin bugünkünü tutmuyor
Yiğidim ya sana gücüm yetmiyor
Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
Hainsin oy zalimsin oy n'edeyim oy

Akarsu'yum böyle miydi ahdimiz
Onun için viran oldu tahtımız
Umudum yok gülmez gayrı bahtımız
Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
Hainsin oy zalimsin oy n'edeyim oy

SÜRÜNESİN

Evimi başıma yıktın
Sürüm sürüm sürünesin
Hayatımı zehir ettin
Sürüm sürüm sürünesin
Haldan hala bürünesin

Ne işler açtın başıma
Acımadın genç yaşıma
İstemem girme düşüme
Bağlantı

Aksın gözyaşın durmasın
Ettiğin sana kalmasın
Kimse yararı sarmasın
Bağlantı

Akarsu der gülmeyesin
Muradına ermeyesin
Ecelinle ölmeyesin
Bağlantı

BİZİ DE DÜŞÜN

Biz köylüyüz ağam ama insanız
Arada sırada bizi de düşün

Perişan halleri gel ki göresin
Arada sırada bizi de düşün

Çarşı pazar köyümüze uzaktır
Evimizde düşenimiz bozuktur
Etme ağam gayrı bize yazıktır
Arada sırada bizi de düşün

Tarlamız yok seninkini biçeriz
Yerimiz yok diyar diyar göçeriz
Sen viskiyi bizler zehir içeriz
Arada sırada bizi de düşün

Akarsu'yum der ki dertli olmuşuz
Dersimizi yüce Hak'tan almışız
Bilmem neden böyle fakir kalmışız
Arada sırada bizi de düşün

TABİP

Derdimi sorarsan gönül yarası
Bir de sen yarama baksana tabip
Anladım ki dünya yalan dünyası
Bir de sen yarama baksana tabip

Katarlandı dost kervanı yürüdü
Şu garip gönlümü duman bürüdü
Zalimin elinden ömrüm çürüdü
Bir de sen yarama baksana tabip

Akarsu'yum kaldım ıssız sahrada
Sıra sıra dağlar kaldı arada
Birkaç günlük ömrüm kaldı şurada
Bir de sen yarama baksana tabip
Bağlantı

ALİ AĞA

Çamşığı'nın Mamoğa (Ağın Gözecik) köyündendir. Âşık Veysel'in ustasıdır. Sık sık Emlek yöresindeki taliplerinin yanına giderek dedelik vazifesini yerine getiren Ali Ağa, o yörenin köylerinden biri olan Sivralan'a de gider. Bu arada oraya gelin giden kız kardeşini de görme imkânı bulur. Ali ağa'nın şu anda hayatta olmayan Mahmut ve Fatigül isimli bir kız bir oğlan çocuğu olmuştur.

Daha önce yayımlanmış olan eserlerde bu konuda pek bilgi olmadığı için Veysel-Ali ağa ilişkisi üzerinde geniş olarak durmak yerinde olur.

Ali Ağa çok yoksulmuş. Aynı zamanda içkiye düşkünlüğü de fazla imiş. Hatta esrar da çekermiş. Çoğu zaman da bunu kenevir tohumundan kendisi elde edermiş. Geçimini çoğunlukla taliplerinin üzerinden sağlarmış. Evinin geçimi bir bakıma babası, kardeşi ve karısı sağlarmış. Kendisi de eve, arada bir uğrar, çoğu zaman taliplerinde ve komşu köylerde kalırmış.

Bir kış mevsiminde Ali Ağa Şarkışla'da bulunan taliplerini görmeye gitmiş. Kış boyu o yörede taliplerinin yanında kalmış. Sohbetler, cemler, eğlenceler derken kışı böylece geçirmiş. O sırada Âşık Veysel sekiz-on yaşlarında imiş. Saza, söze oldukça merakı varmış ve bu tip toplantıları kaçırmazmış. Yine böyle bir toplantıda, nedendir bilinmez, Veysel'i '*Çekil ulan kör oğlan*' diye meclisten kovarlar. (Bu tip davranışlar Anadolu köylüsünü yapa geldiği şeylerdendir. Kişilerin körlüğü,

topallığı çolaklığı, deliliği karşıdakinin ruh hali düşünülmeden başına kakılır durulur.) Veysel'in başına da aynı şey gelmiş. Ali Ağa bu duruma üzülmüş. Veysel'in saza düşkünlüğünü bildiğinden köylülerden bir kütük istemiş. Ondan bir söz yapıp Veysel'e vermiş. Yanında durup o yıl Veysel'e sazla ilgili ilk temel bilgileri vermiştir.

Elimizdeki şiirlerinde mahlas bulunmamaktadır.

Ali Ağa, birgün iki arkadaşı ile birlikte esrarı fazla kaçırmış, kendini kaybetmiş. Köylüler bakmışlar ki, bunlar ölmek üzereler. Köyün yakınında akan dereye götürüp içine sokmuşlar. Ama Ali Ağa maalesef kurtarılamamış. Mezarının yeri belli değildir.

Ali ağadan bir hatıra:

Ali Ağa Emlek köylerindeki taliplerini ziyarete giderken zaman zaman oldukça iri cüsseli olan dayısını da yanında götürürmüş. O vakitler Emlek yöresinde eşkıya varmış. Aldıkları bir kaç meci diye ile karınlarını doyurur, geçimlerini sağlarılarmış. birkaç defa paralarını eşkıyaya kaptırınca Ali Ağa bir yol bulmuş. Yine bir gün eşkıya yollarını kesince iri yarı olan dayısına ; "Dayı paraları yut." dermiş, o da yutarmış. Tabi, eşkıyalar bir şey bulamayınca salıverirlermiş. Bir süre sonra acıkıp para lâzım olunca Ali Ağa, "Dayı acıktık, s... da karnımızı doyurak" demiş.

Âşık Veysel'in hayattayken anlattığına göre, aşağıdaki türkü Ali Ağa'nın imiş.* Türkü mani tipi dörtlüklerden oluşmuştur.

KÜÇÜK GELİN

Küçük gelin suya gider
El oğluna çalım eder
Çok sallanma küçük gelin
Ben cahilim aklım gider

Penceresi mavi boya
Kurban olam sizin soya
Sizin soyda bir güzel var
Saramadım doya doya

Küçük gelin eşiniyi
Uyuz olmuş kaşınıyı
Çok nazlanır küçük gelin
Daha neyi düşünüyü

Keklik uçtu dağa düştü
Sanki bizim bağa düştü
Meraklanma küçük gelin
Benim gönlüm sana düştü

Sular akar dağa değer
Kırpıkların kaşa değer

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

Merak etme küçük gelin
Elbet bir gün baş başa değer

Benim gürcüm su doldurur
Fıstanını yel kaldırır
Kurban olam suna boylum
Selâmın beni öldürür

Pervin damda güleç olur
Her yaraya ilaç olur
Kurban olam küçük gelin
Seni seven güleç olur

Küçük gelin bilir işi
Gelen giden vurur taşı
Kurban olam küçük gelin
Bu da bir Allah'ın işi

AĞ GÜLÜM

Ağgül ekiniğe ziyan oldu mu
Ağ gülüm gülüm
Kınalı parmağa diken doldu mu
Yar eğlen eğlen kız eğlen eğlen
Seni beni Yaradan'ı seversen
Ağ gülüm gülüm
Seni benden başka seven oldu mu
Yar eğlen eğlen kız eğlen eğlen

Ağgöl seni cemekanda görmüşler
Ağ gülüm gülüm
 Sarı saçın sırma ile örmüşler
Ağ gülüm gülüm gel benim yarım
 Ürüyamda seni bana vermişler
Ağ gülüm gülüm
 Kör ola gözlerim o da düşümüş
Yar eğlen eğlen kız eğlen eğlen

Bir pınar yaptırdım hepi kaynatma
Ağ gülüm gülüm
 Kurban olam güzel beni oynatma
Yar eğlen eğlen gül eylen eylen
 Gurbete gidiyom beni ağlatma
Ağ gülüm gülüm
 İşin gücün düzen imiş al gelin
Yar eğlen eğlen gül eğlen eğlen

MAHMUD'A AĞIT

Mahmut adındaki oğlunun Emlek köylerinde genç yaşta aniden ölmesi üzerine Ali Ağa şunları söylemiştir.

Bir evlât yolladım gurbet ellere
 Emanetim sana Boz Atlı Hızır
 Seni bekçi derler yüce kullara
 Emanetim sana Boz Atlı Hızır

Mahmut'u gönderdim Emlek köyüne
Yolunu gözledim güne öyüne
Kötülük getirme derler göyüne
Emanetim sana Boz Atlı Hızır

ALİ RIZA YALÇIN

1929'da Kaygısız köyünde doğmuştur. Hüseyin ve Hatun'un oğlu olup ailenin beşinci çocuğudur. Babası öğretmendir.

İlkokulu, Şahin köyünde okuduktan sonra Yıldızeli Pamukpınar Öğretmen Okuluna kaydolmuş, ancak tahsiline devam edememiştir. Pamukpınar'dayken burada Âşık Veysel'le tanışmıştır. Gençliğini köyünde geçirmiş; Balova köyünden Haydar Toprak'ın kızı Sultan'la evlenmiştir. Bu evlilikten Gülçiçek, Niyazi ve Şehriban isimli üç çocuğu olmuştur. Askerlik sonrası İstanbul'a yerleşmiş, Ümraniye'de yaptırdığı evinde yaşamıştır.

Çamşılı Derneği Başkanlığını yapmış ve bu dönemde yöresine ortaokul yaptırmıştır. Mütevazı bir kişiliği vardır. Böbreklerinden rahatsız iken aldığı bir ilacın yan etkisiyle 23 Mayıs 1990'da aniden vefat etmiştir. Mezarı İstanbul Ümraniye Aşağı Dudullu mezarlığındadır.

Mütevazı bir kişiliği olan Ali Rıza Yalçın, şiire ve saza, küçük yaşlarında çevresindeki âşıkların etkisiyle yönelmiştir. Katıldığı cemler ve okuduğu ustamalı deyişler, bu yolda ilerlemesinde önemli rol oynamıştır. Daha ziyade Ali Rıza mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinde daha ziyade aşk, din ve yurt konularına ağırlık vermiştir. Çamşılı'yla ilgili olarak hikâyeler ve oyunlar yazmıştır. Bunlardan bazıları TRT'de seslendirilmiştir. Başta sosyal ve inanç konusu olmak üzere hemen her konuda şiiri

vardır. Şiirleri teknik yönden ve anlam yönünden güçlüdür. “Ekin idim oldum harman” adlı şiirini okuyan Ruhi Su, Fransa’da altın plak kazanmıştır. *

BİZİM ELİN BAHARI

Kalem kalem yazam yare derdimi
Geldi m’ola bizim elin baharı
Döldür Dağ sünbülünü aldı mı
Geldi m’ola bizim elin baharı

Yeşerdi mi Armutlu’nun çayırı
Karakoyun sardı m’ola bayırı
Yel vurdukça yar zülfünü ayırı
Geldi m’ola bizim elin baharı

Çağlıyor mu Çamşılı’nın pınarı
Madımak sardı mı yolun kenarı
Adım adım bizim elin yolları
Geldi m’ola bizim elin baharı

Ali Rıza nedir benim çektiğim
Hayalin gözümde meri kekliğim
Ak gerdan üstüne zülfün döktüğün
Geldi m’ola bizim elin baharı

---

* **Kaynakça** : Ali Rıza YALÇIN, **Karasaban, Taşlama-Şiir-Koşma-Deyiş**, İstanbul, 1973, 104 s. / Emir KALKAN, **XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi**, Ankara, 1991, s. 374-375. / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 368-369.

GÖRESİM GELDİ

Hasretin elinde bağrım eridi
 Bu günler sılayı göresim geldi
 Yüce dağlar bahar aldı yürüdü
 Bu günler sılayı göresim geldi

Armutlu Görele'n Baharözü'nde
 Koyun kuzu meleşiyor düzünde
 Bülbülün figanı gülün nazında
 Bu günler sılayı göresim geldi

Yaylaya göçmenin geldi zamanı
 Yürüdü bağların çayır çimeni
 Gurbet bizi bağlar vermez amanı
 Bu günler sılayı göresim geldi

Kırmızı bahçeler kiraz zamanı
 Arzuladım annem ile babamı
 Seyreylesem mahalleme obamı
 Bu günler sılayı göresim geldi

Ali Rıza gözler hasret yolunu
 Sallanarak suya giden gelini
 Dökülmüş gerdana zülfün telini
 Bu günler sılayı göresim geldi

EL ETMEDİN Mİ

Niye inkâr ettin sevmedim diye
 Kapıdan geçerken el etmedin mi
 Bakraç kollarında suya giderken
 Duvarın dibinde göz etmedin mi

Başına bağlamış kırmızı yazma
 Hepsini söylemem kendini üzme
 Bahçede gezerken elinde kazma
 Üstüme kırmızı gül atmadın mı

İnce bele gümüş kemer bağladın
 Duvarın dibinde tuttun ağladın
 “Yarın bayram günü” diye söyledin
 O gece sabahı zor etmedin mi

El ele tutuşup indik bahçeye
 Boynuma sarıldın sen doya doya
Ali Rıza senden ayrılmam diye
 Ahd ü aman edip söz etmedin mi

BENİ

Düşürdün aşkın narına
 Eyledin küle beni
 Atın yolun kenarına
 Yar geçtikçe göre beni

Kırda meleşir kuzular
Yürekte yarem sızlar
Gönül sevdiğin arzular
Götürsünler yare beni

Sabahtan uğradım güle
Figanı vermiş bülbüle
Getir şu bendimi dola
Zülfündeki tele beni

Fani çark-ı devran döner
Hub cemalin şems ü kamer
Oldum gümüş dallı kemer
İnce bele dola beni

Ecel gelir Hak'tan ferman
Can çekilir kalmaz derman
Ekin idim oldum harman
Savursunlar yele beni

Ali Rıza sızlar yara
Gülistandım döndüm hara
Verin benim Zülfikar'a
Kıysın pare pare beni

BENİ

Neden tan eylersin şahin bakışlım
 Yareledi şirin dillerin beni
 Bahar seli gibi coşkun akışlım
 Çevirdi ummana göllerin beni

Şu saray gönlümü ettin virane
 Sarı turnam sözün dokundu cana
 Taramış zülfünü dökmüş gerdana
 Çekip bend eyledi tellerin beni

Ali Rıza derdin beni ağlatır
 Tan eylemez dostlar beni söyletir
 Âşıkların konuşması böyledir
 Darılıp döğmesin ellerin beni

GETİRDİM

Bu gün yeni geldim Anadolu'dan
 Yüce dağlarından selâm getirdim
 Mor sümbüllü menekşesi gülünden
 Şirin bağlarından selâm getirdim

Babam bu yıl ekin ekmiş yamaca
 Yağ dürmeci verdi Asiye Bacı
 Ayşe ayran verdi "İç" dedi acı
 Akan çaylarından selâm getirdim

Yeni gelin olmuş başı dolaklı
 Bir elinde ellik biri oraklı
 Ayağında yün çorabı çarıklı
 Yüzü ağlarından selâm getirdim

Tarla tarla yayla yayla yollarda
 Deste deste purnat purnat ellerde
 Türkü türkü destan destan dillerde
 Vatan köylerinden selâm getirdim

BİR YANDAN

Bilmem ki ne olur devranın hali
 Sallayıp da yatırıyor bir yandan
 Yaratmış insanı ağaç misali
 Ekip ekip bitiriyor bir yandan

Kimine mülk vermiş arzun yetirir
 Kimimi del'eyler aklın yitirir
 Kiminin genç iken ömrün bitiririr
 Çekip çekip götürüyor bir yandan

Her birini bir sevdaya kaptırmış
 Kimine fildişi saray yaptırmış
Ali R(ı)za'yı kendisine taptırmış
 Şükr eyleyip oturuyor bir yandan

SELÂM SÖYLEN

Sılaya giden yolcular
Sorarlara selâm söylen
Anneler nazlı bacılar
Yarenlere selâm söylen

Niyaz ediniz babama
Konu komşu akrabama
Ölenlere rahmet ama
Duranlara selâm söylen

Şirindir Çamşlıh elleri
Hakk'ı zikreder dilleri
Doyum olmaz sohbetleri
Erenlere selâm söylen

Ali Rıza der kelamı
Gurbetlik açtı aramı
Sinemdeki bu yaramı
Saranlara selâm söylen

TURNALAR

Çırpınıp semada dönen turnalar
Alın beni dost eline götürün

Güzeller şahına arzuhalim var
Alın beni dost eline götürün

Yel vurdukça dalgalanır tellerin
Hak Muhammed Ali söyler dillerin
Bizim ele uğrar ise yolların
Alın beni dost eline götürün

Baharda bürünür yeşile bağlar
Yağmur yağar coşar dereler çağlar
El bağlayıp divan durur şu dağlar
Alın beni dost eline götürün

Niyaz edem Ağgedik'in başına
Yüzüm sürem toprağına taşına
Bakmaz mısın gözlerimin yaşına
Alın beni dost eline götürün

Ağlaşır anasız körpe kuzular
Göz göz oldu yarelerim sızılar
Ali Rıza gönül dostu arzular
Alın beni dost eline götürün

SAĞLAR DEVRİLİYOR SAĞLAR

Bin dokuz yüz altmış dokuz
Kimi açız kimi tokuz
Karasaban bir tek öküz
Dağlar devriliyor dağlar

Kimi yürüyemez yaya
 Adımını saya saya
 Kimi gitti vardı Ay'a
 Çağlar devriliyor çağlar

Kimisi siperde yatar
 Birbirine kurşun atar
 Yeter **Ali Rıza** yeter
 Sağlar devriliyor sağlar

HAŞLAMA

İnsan sıfatında hayvan çoğaldı
 Haşlamayam dedim duramıyorlar
 Kuyruğunu dikip geldi çüğeldi
 Oşlamıyam dedim duramıyorlar

Yalanda dolanda yüküm hımarı
 Kaşağı görmemiş yoktur tımarı
 Çeksem de yuları gelmez ki beri
 Çüşlemiyem dedim duramıyorlar

İnsana kötülük etmek mi hüner
 Çalışıp kazanmaz hazıra konar
 Hırsız soygunculuk marifet sanar
 Haşlamayam dedim duramıyorlar

Ali Rıza hiddetlenme sakın ol
 Münafiğa yoldaş olma sakın ol
 Ehl-i irfan olanlara yakın ol
 Taşlamayam dedim duramıyorlar

DEDİLER

Hastalandım düştüm yattım
 “Senin derdin zor” dediler
 Köyde bir hoca çağırttım
 “Perilerin var” dediler

Gönderdiler bir hocaya
 Havale etti falcıya
 Okudu geçti heceye
 “Elli papel ver” dediler

Baktırdılar bir tas suya
 Dedi “Düşeceksin huya”
 Ben de başladım korkmaya
 “Bu da sana ar” dediler

Çektim bir kağrı araba
 Üstüme örttüler aba
 Ünümde ihtiyar baba
 Ardım sıra “Sür” dediler

Beni ilettiler sılaya
 Yıldızları saya saya

Döndüm ölecek hastaya
 “Derde derman var” dediler

Doktor çağırıldı yanıma
 Hemen yetişti canıma
 İğne dörttüler gönüme
 “Hemen kalkıp git” dediler

Ali Rıza neler varmuş
 Ne dert kalmış ne gam kalmış
 Güzel kızlar ebe olmuş
 “Beğen beğen sar” dediler

BİZİMDİR

Kalktı sökün etti Anadolu’dan
 Koç yiğitler giden gözler bizimdir
 Katar katar olmuş yayla yolunda
 Koç yiğitler giden göçler bizimdir

Kerpiçten evleri bizim köyümüz
 Yaz baharda coşkun akar suyumuz
 Şaha kalkmış küheylandır tayımız
 Koç yiğitler giden göçler bizimdir

Yiğitler yatağı yörelerimiz
 Titretir evreni naralarımız
 Sarı telden öter curalarımız
 Koç yiğitler giden göçler bizimdir

Ali Rıza açık gönlüm kapısı
 Dost içindir saray olmuş yapısı
 Bütün komşu aşiretin hepsi
 Koç yiğitler giden göçler bizimdir

ÇAMŞIHI'YA GİDERSEM

Kismet olur Çamşılı'ya gidersem
 Gözüme Fatmana düzü görünür
 Mübarek toprağa niyaz edersem
 Karşıda bir şirin yazı görünür

Dokuz pare bir arada köyleri
 Şemseddin Sultan'dır ulu soyları
 Bektaş-ı Veli'den gelir huyları
 Kuduretten yeşil eli görünür

Coş eylemiş çalınıyor sazları
 On iki İmam'a var niyazları
 Semah döner gelinleri kızları
 Allı turnaların teli görünür

Kırkların meyine benzer demleri
 Baş tacı ederler mihman canları
 Coşup figan eder ağlayanları
 Gözüne Kerbelâ çölü görünür

Kurban olam otağına yurduna
 Doyamadım yiğidine merdine
 Türküleri derman olur derdine
 Bülbül gibi ahüzarı görünür

Ali Rıza eremedim sırrına
 Gafil olup hor bakılmaz birine
 Er evladı sığınmuştır pirine
 Gâhi deli gâhi dolu görünür

DÜŞÜRDÜ

Felek bana ne vermiş de alamaz
 Yarattı cismimi cana düşürdü
 Attı bizi geri dönüp aramaz
 İsmi fani bu cihana düşürdü

Gökte şimşek çakar gelir nurunan
 Yağmur edip yağdırırsın yelinen
 Sürükleyip götürürsün selinen
 Karıştırıp bir ummana düşürdü

Çırpınırım dallar gelmez elime
 Seyredersin acımazsın halime
 Yoksul etti muhtaç etti zalime
 Mekanımı gurbet ele düşürdü

Ali Rıza didelerim kan ağlar
 Sızlar yarelerim cism ü can ağlar

Firkat ü ahıma dayanmaz dağlar
Ateş-i aşkına nara düşürdü

AZİZ TOPRAK

1873 yılında Balova (Baloağa)'da doğmuştur. Babası olan Haydar bu köyün kurucu olan Balo Ağa'nın oğludur. Annesi olan Sultan, Kangal ilçesinin İğdeli köyündendir. Süleyman isminde bir de kardeşi vardır.

İki kere evlenmiş olan Aziz Ağa'nın ilk eşi Çamoğa köyünden Tamiş, ikinci eşi Baloağalı Süleyman Ağa'nın kızı Gülbahar'dır. Haydar, Beset, Mustafa, Süleyman, Hatun, Şarey, Rabia adlarında yedi çocuğu olmuştur.

Askerliğini Yemen'de yapan Aziz Ağa, orada yedi yıl kalmıştır. Köyüne gazi olarak dönmüş, ömrünü burada tamamlamıştır. Bir gözü kör olduğu için çevresinde Kör Aziz olarak tanınmıştır. Alevi dedesi olmakla beraber Çamşihî'nin dışına pek çıkmamış, cemleri de bu yörede yönetmiştir. 1946 yılında köyünde ölmüştür. Mezarı Baloağa köyü eski mezarlığındadır.

Pek çok ustamalı deyiş bildiği ve iyi saz çaldığı söylenir.

Elimizde ancak bir şiiri var.*

HEY ERENLER

Hey erenler bu ne haldir erkânsızdan şifa olmaz
Erkânsızlar mürşit olmuş ondan bize vefa olmaz

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi. / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 344.

Ecdadımı irşat eden hünkâr gibi pirimiz var
Vilâyet sahib-i mutlak Balım gibi şifa olmaz

Rahmin ağıdır bunlar bize yolumuz çıkarttı düze
Zat sıfat düşürür yüze düşürmeyen Hakk'ı bilmez

Halife emanet vermiş abdalları çekmiş benden
Bir acep musahip bunda böyle cevır ü cefa olmaz

Aziz Toprak aklın devşir zat sıfata mazhar taşır
Zat sıfat bir olur ise böyle sırr-ı vefa olmaz

BUDALA

XVII. yüzyılda yaşamıştır. Divriği'nin Şahin köyünde doğduğu tahmin ediliyor.

Edebiyatımızda "*Budala*" mahlasını kullanan üç âşık daha vardır; Hasan Dede evladından Şeyh Hüseyin (Öl. 1781); Dedemoğlu Ali (Öl. 1886) olarak bilinen Budala ve Çorum'un Büyükcincirli köyünden Budala İsmail (H. 1210-1270).

Âşık Budala'nın, hakkında bilinenler çok azdır. Asıl adı İsmail'dir. Şiirlerinde *Budala*, *Budala İsmail* yahut *Kul Budala* mahlaslarını kullanmıştır. Genellikle Bektaşî itikadını dile getiren şiirler söylemiştir. Bunun yanında sosyal konulu şiirleri de vardır. İtikada bağlı terimlerin dışında dili sadedir. Şiirleri muhteva yönü ile oldukça kapsamlıdır. Çamşılı yöresinde iyi saz çaldığı kulaktan kulağa aktarılmaktadır. Teknik yönden yer yer şiirleri kusurludur.

Buraya kaydettiğimiz 9 şiirden birisi daha önce Cahit Öztelli tarafından yayımlanmıştır. Diğer sekiz şiir fotokopi olarak arşivimizde bulunan cönklerden alınmıştır ve şiirlerin altına ilgili cönkler kaydedilmiştir.*

---

* **Kaynakça** : Cahit ÖZTELLİ, **Bektaşî Gülleri**, İstanbul, 1973, s. 306, 356. / İsmail ÖZMEN, **Alevi Bektaşî Şiirleri Antolojisi**, C. III, Ankara, 1998, s. 71. / Kutlu ÖZEN, **Âşık Budala**, **Çukurova Üniversitesi Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu-Bildiriler**, Adana, 1993, s. 205-216./ Yunus KOÇAK, **Hasan Dede Evlatlarından Budala Adlı İki Ozan**, **Yol**, S. 8, Kasım-Aralık 2000, s. 92-96. / Doğan

KARA

Seherde uğradım ben bir güzele
 Güzel dedim zülüflerin ne kara
 Korkarım ki elâ gözler göz ala
 Gözler sürmeli kaşların ne kara

İsmi çıkıp âlemlerde öğüle
 Dudu kumru haber vermiştir güle
 Seher davlumbazı her dem dögüle
 Zülûf çevgan yanakların ne kara

Uğraşır dururum dudu baş ile
 İki gözüm doldu kanlı yaş ile
 Dostum kumaşın uydurmuş yeşile
 Ne aldır ol ne kırmızı ne kara

Ne ziba yaratmış Yaradan Gani
 Sel oldu aktı gözlerimin kanı
 Gel bana rahm eyle mürüvvet-kâni
 Ben söylerim ne ak söyler ne kara

Budala'm der neyerim ben malı
 Sohbet ile bulmuşum bu kemali
 Mahbup derler gösterem gül cemali
 Ne yağmura ne güneşe ne kara

DEDİ

Muhammed Ali'ye selâm gönderdi
 "Oturduğu postu pâk etsin" dedi
 miraçtan indikte yine söyledi
 "Yediği lokmayı hak etsin" dedi

"Çalış oturduğun meydanı arıt
 Doğru sür yolunu erkânı yürüt
 Kimi talip olmuş kimisi mürit
 Birin ötekine kat etsin" dedi

Ayrılmam kırklardan düz ovası var
 Onların üstümüzde duası var
 "Kırk katar devede bir mayası var
 Onu da ileri çâk etsin" dedi

"Kurbanlık koyunu sürüden seçme
 Aç otur haricin sütünü içme
 Bozuk bir köprüye uğrayıp geçme
 Bozuksa temeli yok etsin" dedi

"Talip olan rehberine gitmezse
 Mürşidinin buyruğunu tutmazsa
 Varıp hak cemine meyil katmazsa
 Yükü saman yüke çök etsin" dedi

Kul Budala'm Cehennem'in ateşi
 Rehber'e bağılıdır talibin başı
 Hile ile yola gitse bir kişi
 Onu Cehenneme tık etsin" dedi

GELDİ GEÇTİ

Cihân hevâ iken melek hulk etti
 Cemâlinden yaktı nar geldi geçti
 Cebrâil yarattı, üstâdın sordu
 Dehâna dönüldü dur geldi geçti

İcâzet istedi pîrini açtı
 Doksan bir yıl müdam havada uçtu
 Cebrâil gözüne bir kubbe açtı
 Uğruna rehnüma, nûr geldi geçti

Cebrâil üstâttan sabağın aldı
 Nâz niyaz eyledi dergâha geldi
 Pire rahmet demek ol zaman kaldı
 Hünkârın sülbünden sır geldi geçti

Sıçradı kuddamın basınca ferşe
 Elif taç başında ol ulu arşa
 Feriştahlar baş indirdi Bektaş'a
 İnan dü cihânda bir geldi geçti

Zülfikâr'la talib olan Ali'ye
 Biat itmez Hacı Bektaş Velî'ye

Tab'ii ..... Süfyan kuluya
Katır şu cihânda kör geldi geçti

Ârif Ehl-i Beyt'e ikrâr yetirdi
Onların tahtına sultan oturdu
Kimi şehvet ile kendin yitirdi
Kimisi pinhana dir geldi geçti

İsmail'in bu sözlerin alana
Tekebbür emeğin vermiş talana
Çar gâmir şeş cihânda bilene
Hünkâr Hacı Bektaş pîr geldi geçti
(Cönk no: 10, s. 28-29)

GİDEYİM

Kömür gözlüm bana dertlerin çoktur
Çık bir yol salın ki andan gideyim
Hayli demdir seni gördüğüm yoktur
Çık bir yol salın ki andan gideyim

Çıkıp çıkıp bu yolları bağlama
Ciğerciğim aşk oduna dağlama
Gidi kömür gözlüm beni eğleme
Çık bir yol salın ki andan gideyim

Gideceğim yollar kıştır borandır
Gidiyorum geleceğim gümandır

Yardan ayrılmışım hayli zamandır
Çık bir yol salın ki andan gideyim

Gideceğim yollar yollu yokuşlu
Ak gerdana çifte benler nakışlı
Üsküfün eğdirmiş şahin bakışlı
Çık bir yol salın ki andan gideyim

Budala'm da eydür ömrümün varı
Canımın cananı gözümün nûru
Ben gidenden sonra var salın yârı
Çık bir yol salın ki andan gideyim
(Cönk no. 7, s. 121)

İRFANDA NİYAZ EYLESİN

Yüğrük olur gönül kuşu
Evliyâ söyletir taşı
İrfanını bilen kişi
İrfanda niyaz eylesin

Ali yoludur yolumuz
Hakk'a malûmdur hâlimiz
Dâim irfanda dilimiz
İrfanda niyaz eylesin

Âlâ gözlü arap atlar
Ahdi bütün koç yiğitler

Yeryüzünde biten otlar
İrfanda niyaz eylesin

Hacc'a giden can hacılar
Görmesin ağrı acılar
Yol oğlu müslim bacılar
İrfanda niyaz eylesin

Der **Budala'**m dünya fani
Veren alır bir gün canı
Kusura kalmasın Ali
İrfanda niyaz eylesin

Der **Budala'**m oldu tamam
İşte geldi sahip zaman
Şeyh safiyan Oniki İmam
İrfanda niyaz eylesin
(Cönk no: 9, s. 199-200)

ÇIKAR

Üç huruf ile bir nokta dört kitap ondan çıkar
Elif mimden ayıran o kezzab dinden çıkar
Üstü vay hikmetini değme bir can anlamaz
Ziya verir Şems kamer mâhi-tâb andan çıkar

Ârif-i Billah olanlar seçen ağdan karayı
Elifte hey dalı gören sarar yarayı

Dost cemâlin hor görenler gönlüm saray
Hattî iş bu hesabı vavdaki nundan çıkar

Budala tefekkür olma gözle dostun yolunu
Künt-i kenze nazar iden bilir ednâ halini
Pâ ile çâr eyle ka o gösterir yolunu
Ehl-i hakikât madeni câvidan andan çıkar

GÖRÜNÜR

"Elhamdülillah" şükür gördüm de bildim
"Rabbü'l-Âlemin" Hak yola geldim
"Errahmanirrahim" den rahmet buldum
"Malikiyevmüddin" Ali görünür

"İnna atayna" sure-yi Kevser'in başı
Kevser dağıtmak Ali'nin işi
Hasan'ın oddan yoğruldu aşısı
Hüseyin'in aldan tonu görünür

İmam Zeynel de zindanda durdu
"Hel etâ" suresi dilinde virdi
"Nasrun minallah" Bakır'a erdi
"Ve feth-i karib" Ca'fer yolu görünür

"Elem neşrahleke" "Yasin Kef Hâ
"Musa-yı Kâzım da çok çekti cefâ
İrıza'yı sevmek mü'mine safâ
Muhabbetin doğru yolu görünür

"Ve'-ş-şemsi" Muhammed Tâkî'de gördüm
 "Ve aleyke" Nakî'ye erdim ayet-i Hak bildim
 Can u gönülden ikrarım verdim
 Kırklar meydanının zârı görünür

"Elif-lâ" dedim de bu dâra durdum
 Askerî Mehdî'ye yüzümü sürdüm
Budala İsmail'in dârını gördüm
 Hakk'ın bin bir ismi Ali görünür
 (Cönk no: 20, s. 10-11)

RİCANAME

Yine bir zulumat çöktü serime
 Hünkar Hacı Bektaş Veli gel yetiş
 Elim ermez yaranıma eşime
 Balım Sultan Kızıl Deli gel yetiş

Efendimsin sana döndüm yüzümü
 Dermana gönderem yavru bazımı
 Balım Sultan ayırma körpe kuzumu
 Şah Kalender Balım Sultan gel yetiş

Bilemedim nere gider yolumuz
 Kusur bizim bağladılar kolumuz
 .... feta kan ağlıyor dilimiz
 Şah Hanım Kadıncık Dolu gel yetiş

İnkâr olan inkâr Hakk'a kul olmaz
 İnsafı yok merhameti var olmaz
 Seyf-i sadık Ehl-i Beyt'ten yâd olmaz
 Kerbelâ'da yatan şehit gel yetiş

Budala İsmail umudum Balım
 Boğazım zincirde nic'olur halim
 Mürvet hey erenler gayrete gelin
 Yedi iklim bekçisi Ali gel yetiş
 (Cönk no: 20, s. 430)

İNCİLMEZ

Elime aldım kalemi
 Seyrettim cümle âlemi
 Ârifler seçer kelâmı
 Güher incilmez incilmez

Dünya tebdil düzen olmuş
 İkrarından bezen olmuş
 Her tâlip bir hezan olmuş
 Yunsan incelmez incelmez

Bu yollarda olmaz yalan
 İmanını verme talan
 Yorulup da yolda kalan
 Hergiz dincelmez dincelmez

Budala'yım der ki bilin
 Dinleyin sesin bülbülün
 Vakti geçince bir gülün
 Solar goncalmaz goncalmaz
 (Cönk no. 4, s. 2)

(*hezan*: kalas, *dincelmek*: dinç olmak, *goncalmak*: gonca haline dönme)

NEME YETMEZ

Bülbül oldum gülistanda şakırım
 Öz bağında biten gül neme yetmez
 Süleyman'ım kuş dilinden okurum
 Bana ta'lim olan dil neme yetmez

Derviş oldum pîr eteğin tutarım
 Hakk'a doğru çekilmiştir katarım
 Baykuş gibi garip garip öterim
 Issız virâneler çöl neme yetmez

Aşk kitabın ele aldım yazarım
 Dâim Hakk'a doğru meylim nazarım
 Neme gerek dağ başında gezerim
 Ol Kerîm'e giden yol neme yetmez

Bu dünyanın n'olacağı ma'lumdur
 Bu sırrın aslına inen Ali'mdir
 Az yaşa çok yaşa sonu ölümdür
 Bana hırka ile şal neme yetmez

Budala'm sırrına kimseler ermez
Tevekkül malını erteye koymaz
Kişi kismetinden ziyâde yemez
Bana kismet olan mal neme yetmez
(Cönk no: 3, s. 39)
(*okumak*: seslenmek)

CELAL DEDE

Asıl ismi Celal Çamlıca'dır. Celal Dede yahut Celâl Ağa olarak şöhret bulmuştur. Başören'in Azizağa mezarındandır. Babasının ismi Ali Yusuf'dur. Ali Yusuf, amşılı'nda çıkan bir isyanda Akçadağ ve Arapgir'in köylerine kaçmış, talipleri tarafından uzun süre korunmuştur. Celâl, bundan dolayı 1881 yılında köyünden uzakta Solik (Kınık!) köyünde dünyaya gelmiştir. Ailesi, ortalık yatıştıktan sonra da tekrar Azizağa mezarına yerleşmiştir.

Celal, Divriği'de okumuş, tahsil hayatı boyunca Divriği'nin yerlisi olan kirvelerinde kalmıştır. Daha sonra, kirvelerinin çocukları ile birlikte İstanbul'a okuması için gönderilmiştir. İstanbul'da da Rüştiye'yi bitirmiştir. Orada İsmet İnönü ile birlikte okumuştur. Tahsili sırasında İstanbul'da "Babalar" diye bir grup kurarak Bektaşî tekkelerinde çalışmalara başlamıştır. Bazı tekkelerde yöneticilik yapmıştır. Dede-Babalık makamına kadar yükselmiştir.

Kurtuluş Savaşı dönemlerinde Atatürk ile birlikte olmuş, Atatürk'ün Anadolu'ya geçmesinde yardımları olmuştur. Cumhuriyet kurulduktan sonra dedelik yapmasından dolayı birkaç kere tutuklanmış, salıverilmiştir. Bir defasında da Malatya taraflarına kaçmış, taliplerine sığınmıştır. Ömrünü dedelik yapmak ve Aleviliği örgütlemek geçirmiştir. 1945 yılında Malatya'nın iğnir köyünde dedelik yaparken kalp krizi

geçirerek ölmüştür. Mezarı Çiğnir köyüne türbe şekline getirilmiştir.

Celal Ağa iki kere evlenmiştir. Saz ve keman çalmıştır. Saz çalarken, tezenesini ayağının parmaklarına sıkıştırarak çaldığı söylenir. Pek çok şiirinin olduğu söyleniyorsa da maalesef elimizde bir şiiri bulunmaktadır.

Celal Dede'den bir hatıra

Faaliyetlerinden dolayı ihbar edilen Celâl Dede'yi tutuklamak için bir komutan ile iki asker köye gelir ve onu yakalarlar. Kelepçeleyip götürürken Celâl;

-Bana bir müsaade edin de evden çıkarken şu sazımı son bir defa çalayım" der.

Komutan izin verir. Celâl Dede dokuz perdeli sazını bağrına basar çalmaya başlar. Herkes hayranlıkla dinlerken türkünün ortasında Celal Dede komutana;

-Şu kuş gelip sazımın üzerine konacak ama senden korkuyor, der.

Komutan inanmaz.

-Ne yapayım, der.

Celal Dede;

-Şöyle kenara çekil. kuşun gelip sazımın üzerine konduğunu göreceksin, der.

Komutan, oradan, uzaklaşıyor. Celal Dede saz çalmaya devam eder. Bir süre sonra kuş, yukarıdan aşağı süzerek iner ve Celâl dede'nin sazını sapına konar.

Komutan bunu görünce çok duygulanır, Celâl Dede'nin elini öper, onu tutuklamaktan vaz geçer.*

KALMADI

Hey erenler düştüm ihtiyar oldum
Ağzımın içinde dişim kalmadı
Seğirttim yoruldum ahırı durdum
Artık gidecek bir yerim kalmadı

Ömrümün içinde çok işler gördüm
Bilmem ki meskenim nerededir yurdum
Feleğin sillesi hep beni vurdu
Artık gidecek bir yerim kalmadı

Celal Dede bir gidiği yayamam
Yüz kuruş parayı günde sayamam
Bir ekmeği bir saatte yiyemem
Artık gidecek bir yerim kalmadı

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi

CEMAL YALÇIN

1948 Kaygısız köyünde doğmuştur. Babasının ismi Hasan Hüseyin, annesininki ise Asiye'dir. Ali, İsmail, Haydar, Hasan Ali, Mahmut, İnci, İnci, Döndü, Tamiş, Güler, Elif isimli on iki kardeşin en küçüğü olarak dünyaya gelmiştir. İlkokulu tahsilini komşu Çamoğa köyünde yapmıştır. On dört yaşına kadar köyünde kalmış, daha sonra İstanbul'a gitmiş orada yaşamaya başlamıştır. 1971 yılında Kangal'ın Ceviz köyünden Cafer Ağa (Karacakale) nın kızı Sevim ile evlenmiştir. Askerliğini Ankara'da yapmıştır. Askerlik sonrası köyünde bir sene kadar kaldıktan sonra tekrar İstanbul'a taşınmıştır. İstanbul'da Alarko firmasında çalışmış; sonra camcı dükkânı açmıştır. Yenibosna ve Avcılar semtlerinde oturmuştur. 1980 yılında köyüne döndü. Üç yıl kadar köyde kalmış, sonra işçi olarak Arabistan'a gitmiştir. Üç yıl da Arabistan'da kaldıktan sonra tekrar köyüne dönüp rençperliğe devam etmiştir. Nihayet 1990 yılında İstanbul'a gitmiştir ve bu tarihten itibaren İstanbul'da oturmaktadır. SSK'dan emeklidir. Gülay (1972), Güray (1974) ve Tuncay (1981) isminde üç çocuğu vardır.

Saza ve şiire yönelmesinde yetiştiği sazlı-sözlü ortamın rolü olmuştur. Bilhassa amcasının oğlu Ali Rıza Yalçın'ın sazından etkilenmiş, önceleri gizli gizli onun sazını çalmış, ustalaştıktan sonra kendisine bir saz almıştır. Sazla ilgili ilk bilgileri de Ali Rıza Yalçın vermiştir. Âşık Veysel, Ali Ekber Çiçek ve Mehmet Ali

Karababa'nın etkisinde kalmıştır. Bir ara Ali Ekber Çiçek ve Ömer Şan'dan dersler almıştır.

Şiirlerinin bir kısmı teknik yönden kusurludur. *Cemalî* mahlasını kullanmaktadır.*

KARA GÜN

Akşam oldu yine coşup çağlıyom
Gözümüm yaşını döküp ağlıyom
Gurbet ellerinde kara bağlıyom
Kara gün için mi geldim dünyaya

Artık sabah olmaz bu uzun gece
Gökte yıldız parlıyor binlerce
Ah çekerek dolanırım günlerce
Kara gün için mi geldim dünyaya

Süpürürdüm şu Döldür'ün karını
Bana verselerdi nazlı yarimi
Cemalî'yim görür müyüm yarını
Kara gün için mi geldim dünyaya

ÇAMŞIHI

Çamoa'dan Mamo'a'ya yol gider
Hanımlara deste deste gül gider
Yağmur yağar rüzgar eser sel gider
Kokar burcu burcu gülüm Çamşih'i

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

Çakırağa Şahin hep bir sırada
 Divana Balova aha şurada
 Dışbudak derler de Döldür arada
 Kokar burcu burcu gülüm Çamşih'ı

Kaygısız Gölveren karşı karşıya
 Çat'ın yolları da benzer çarşıya
 Onlar meraklıdır rakı turşuya
 Kokar burcu burcu gülüm Çamşih'ı

Başören derler de Döldür'ün öğü
 Çamşih yöresinin türkücü köyü
 Sanki var gibiymiş bahçesi bağı
 Kokar burcu burcu güzel Çamşih'ı

SEVDİĞİM

Garip bülbül gibi düşmüşem zâra
 Küçük yaştan beri yüreğim yara
 Arayım derdime bulayım çare
 Derdimin dermanı sensin sevdiğim

Efkârlı efkârlı düştüm yollara
 Derdime çok derman sordum ellere
 Yine döneceğim bizim ellere
 Derdimin dermanı sensin sevdiğim

Kurban olam bahçesine gülüne
 Bir bülbül konmuştu gülün dalına
 Felek durmaz vurur benim koluma
 Derdimin dermanı sensin sevdiğim

Cemalî'yim uzaktayım dardayım
 Günlerim geçmiyor gayet zordayım
 Sorma vallah bilmiyorum nerdeyim
 Derdimin dermanı sensin sevdiğim

DİVANEYİM

Ne yapayım ne edeyim
 Bönüm safım divaneyim
 Gün olsam gönül bağına
 Bönüm safım divaneyim

Muhabbette masa idim
 İhtiyara asa idim
 Sakalım var köse idim
 Bönüm safım divaneyim

Cemalî'yim aslım beyle
 Ben durayım gel sen söyle
 Halım ne olacak böyle
 Bönüm safım divaneyim

DERVİŞ ÇINAR

1940'ta Gürpınar köyünde doğmuştur. Baba adı Mustafa, anne adı Meryem'dir. Dört çocuklu ailenin ilk çocuğudur. İlkokulu köyünde okumuş (1952) sonra çalışmak için İstanbul'a gitmiş, orada çıraklık ve komilik yapmıştır. On altı yaşında babasının dayısı kızı İnci ile evlenmiştir. Askere gitmeden önce iki kızı olmuştur. Askerlik sonrası, kamu hizmetinde görev almış, İstanbul, Malatya ve Ankara'da çalışmıştır. Bu arada, eşini, Almanya'ya işçi olarak göndermiş, araksından da kendisi gitmiştir. Okul dışından ortaokul ve liseyi bitirmiştir. Üçü kız beş çocuk babasıdır. Tahsil yapamadığına ömür boyu hayıflanan Derviş, bu yüzden çocuklarının hepsine tahsil imkânı sağlamıştır.

Saz çalmaya ve şiir söylemeye genç yaşlarda başlamıştır. Şiirleri teknik yönden kısmen zayıftır.

Daha ziyade ad ve soyadını bazen de sadece soyadını mahlas olarak kullanmıştır. Bir çok plak ve bir de kaset doldurmuştur. İlk plağı ve çıkardığı ilk kitabının adı "*Seni Yaradana Kurban Olurum*" adını taşımaktadır.*

BENİ

Yeşil gözlü yare meylim verdi
Senelerdir oy alıyor yar beni

---

* Kaynakça : Derviş ÇINAR, *Seni Yaradana Kurban Olurum*, Yer ve Tarih yok, 54 s.

Yaktı ciğerimi köze dönderdi
Gün be gün eritiyor yar beni

Güzel sevdiğimi kimse duymasın
Senin de gözüne uyku girmesin
Çok güzelsin sana nazar olmasın
Yine del'eyledin bu günler beni

O yar beni sever havalı uçar
Beni gördüğünde derdini açar
Seni seven zaten kendinden geçer
Kerem gibi yakıp kül etme beni

Eğer bir tenhadan bana gelmezsen
Bu verdiğin sözde yine durmazsan
Çınar' da beyaz döşe sarmazsan
İntizar ederim hiç sorma beni

HÜSEYİN ABDAL

Çamşılı eline bir hünkâr gelmiş
Bize yardım eyle Hüseyin Abdal
Gödüklü'ye gelmiş yerini bulmuş
Bize yardım eyle Hüseyin Abdal

Çamşılı elleri senin soyundan
Bir su içem Gödüklü'nün suyundan
Lokman olan erenlerin payından
Bize yardım eyle Hüseyin Abdal

Çamşılı elleri uzunca yazı
 Bırakmadın pirim sen yalnız bizi
 İşte huzurunda çalsam şu sazı
 Bize yardım eyle Hüseyin Abdal

Derviş Çınar senin sözün doludur
 Gittiğin yol erenlerin yoludur
 Hüseyin Abdal erenlerin piridir
 Bize yardım eyle Hüseyin Abdal

SEN OLMASAN BEN NEYLEYEM

Şu kalbimin gonca gülü
 Sen olmasan ben n'eyleyem
 Yaktı bu hasretlik beni
 Sen olmasan ben n'eyleyem

Gurbet bize mekân oldu
 Sarardı gül benzim soldu
 Yaş gelip kemalin buldu
 Sen olmasan ben n'eyleyem

Ben bir arı sen de balım
 Hemi ciğer hemî canım
 Usul boyuna kurbanım
 Sen olmasan ben n'eyleyem

Yalan dünya senden bezdim
 Hep çileli dertli gezdim
Derviş Çınar yarı üzdüm
 Sen olmasan ben n'eyleyem

ALİŞTİM

Başım alıp çıktım gurbet ellere
 Gurbet bana ben gurbete alıştım
 Kuşlar gibi kondum daldan dallara
 Bülbül gibi her figana alıştım

Hasretlik bağrımı köz edip yakar
 Gözlerimden akan yaşlar bir pınar
 Her görenler beni bir dertli sanar
 Dertler bana ben dertlere alıştım

Sıla burcu burcu burnumda tüter
 Bilmem bu hasretlik ne zaman biter
Çınar senin çilen hep sana yeter
 Çile bana ben çileye alıştım

SENİ YARADANA KURBAN OLURUM

Seni yaradana kurban olurum
 Ben bu derdi çeke çeke ölürüm

Annen baban seni bana verseler
Yedi yıl kapında köle olurum

Kesildi sularım akmaz pınarım
Yar başımdan eksik olmaz dumanım
Lokman hekimlerden derman ararım
Derdimin dermanı sensin ölürüm

Mallarımı sakla yad ele verme
Duysan ki ölüyüm başıma gelme
Gurbete gitmeye kurtuldum deme
Cehenneme gitsen seni bulurum

Çınar ağacıym kıldın dalımı
Kayıp ettim gören var mı yarimi
Eğer bir yabancı tutsa elini
Yağlı kurşun ile onu vururum

YAYLADAN GEL

Gönlümün güzeli gülü nergizi
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan
Senin için telef ettim bu canı
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan

Şu dağları tünel eder geçerim
Senin için ab-ı zehir içerim
Bilmem sensiz derdim kime açarım
Yayladan gel kömür gözlüm yayladan

Gecelerim gündüzüme karışır
 Kuzular da annesine meleşir
Derviş Çınar mecnun gibi dolaşır
 Yayladan gel kömür gözlüm yayladan

HER OLUR OLMAZA

Zalim felek ne hallere düşürdü
 Aş edip de kazanlarda pişirdi
 Derdi verdi dağdan dağa aşırıldı
 Her olur olmaza dert mi dökülür

Eşim dostum şimdi havalı uçar
 Düşenin dostu yok kenardan kaçar
 Dertlerin elinden kalmışım naçar
 Her olur olmaza dert mi dökülür

Şimdiki insanlar hep yalan-yulan
 Çokları da olmuş bir kara yılan
 Oturdum ben gibi bir dertli bulam
 Her olur olmaza dert mi dökülür

Derviş Çınar yine dert mi döküyor
 Şu hasretlik benim belim büküyor
 acı tatlı günler gelip geçiyor
 Her olur olmaza dert mi dökülür

DERTLİ GULAM

Asıl adı Abidin olup Kaygısız köyündendir. XIX. yüzyıl ozanlarından. Hakkında bilinenler çok azdır. Sülalesi Çamşıhoğlu olarak bilinmektedir.

İki gözü görmeyen bir âşıktır. Şiirlerinde *Dertli Gulam* mahlasını kullanmıştır. Yüzden fazla şiirinin bulunduğu söyleniyorsa da, şiirlerin bulunduğu defter kayıptır.*

ÇIKARIR

Hak bir sevda verip aşka bıraksa
Akibeti bizi yüze çıkarır
“Arif-i Rabbihim” ne bilsin ahmak
Arifler adamı düze çıkarır

Sevdaya düşürür billahi bizi
Şöyle bir yar sevdim götürmez nazı
Cana hayat verir gerçeğin sözü
Yalancı sürdükçe boza çıkarır

Dertli Gulam der ki sevdiğim Hak'tır
Şöyle bir yar sevdim manendi yoktur
Öyle bir güzel ki muhabbet çoktur
Muhabbet ettikçe naza çıkarır

---

* **Kaynakça** : İbrahim ASLANOĞLU, **Divriği Şairleri**, İstanbul 1961, s. 10.

EHLİSOYDAN (HÜSEYİN HİLMİ)

XX. yüzyıl. şairlerindendir. Baba adı Süleyman'ın olup Çakırağa köyünde doğmuştur. Civarda "Paşa" adıyla tanınmıştır. Soyadını değiştirip kendisine Akbulut'u aldığı söylenir. 1970'li yıllarda işçi olarak Avusturya'ya gitmiştir. 1998'li yıllarda ölmüştür.

Çamşeyh Çeşmesi adında bir kitabı yayımlanmıştır. Bu kitapta 45 şiir olup, şiirlerden 37'si 11 hecelidir. Şiir tekniği pek sağlam değildir. Şiirlerinde *Ehlisoydan* mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinde pak çok konuyu işlemekle beraber sosyal ve mistik konulara daha fazla ağırlık vermiştir.*

DOSTLAR

Arz eyledim geldim size
Gördüm dostları dostları
Güler yüzle baktı bize
Gördüm dostları dostları

Hak aşkı gezdiren bizi
Temizdir müminin özü
Hece ayet söyler ağzı
Gördüm dostları dostları

---

* **Kaynakça** : Hüseyin Hilmi EHLİSOYDAN, *Çamşeyh Çeşmesi*, Sivas, 1960, s. 33. / Hüseyin Gazi METİN, *Alevilikte Cem*, Ankara 1997, s. 341-343.

Derindir içimde derdim
 Şükür ki sizleri gördüm
 Hak etti bizlere yardım
 Gördüm dostları dostları

Ehli soydan'ım yolumda
 Uzak gezerim mel'unda
 Birçok mihmanlar yanımda
 Gördüm dostları dostları

ÇAMŞEYH ÇEŞMESİ

Çamşılı köyleri nasıl dersiniz
 Sıralı Döldürler dağları âlâ
 Kısmet olup gitsen sen onu görseñ
 Özdür arazisi toprağı âlâ

Söğüdü kavağı yeşillik çoktur
 Emsaline benzer bir daha yoktur
 Dünyaya ün salan ozanı çoktur
 Münevver asilden cedleri âlâ

İnsanı konuşkan sohbet açarlar
 Parayı sevmezler sanki saçarlar
 Serleri çok hoştur içki içerler
 İçtikleri kaçak rakısı âlâ

Evleri tertemiz değer Paris'i
 Çamşılıh'a yaraşmaz sözün eğrisi

Güzeline benzer yoktur doğrusu
Mevlâm öz yaratmış güzeli âlâ

Her tarla boyunda çeşmeler akar
Çayırılık çimenlik gül gibi kokar
O zatlar mihmana çok iyi bakar
Muhabbet şakası sözleri âlâ

Ehli soydan Çamşih elini söyler
Sözümde yalan yok efendi beyler
Şimdi harap oldu o güzel köyler
Döldür'ün önünde köyleri âlâ

DİLBER

Gel gönül niçin yaşlısın
Gel gidelim yola dilber
Yoksa bana mı küskünsün
Gel gidelim yola dilber

Hak yoluna erinmeyin
Fenaliğe görünmeyin
O dünyada sürünmeyin
Gel gidelim yola dilber

Ehli soydan Hakk'a yönü
Mevlâ'ya malumdur hali
Sözüm doğru sanmam deli
Gel gidelim yola dilber

ÇOK ŞÜKÜR

Kalbimle sevdiğim güzel şah pirim
 Erdim cemaline gördüm çok şükür
 Açarsam derdimi gayetten derin
 Erdim cemaline gördüm çok şükür

Göremez olmuşum epeydir sizi
 İçerimde vardı derin bir sızı
 Böyle bize görük sen bazı bazı
 Erdim cemaline gördüm çok şükür

Ayrılmam sizlerden severim candan
 Şükür ki bulunduk böyle bir yerden
 Lokmalar alırım mübarek elden
 Erdim cemaline gördüm çok şükür

Özü tam olmayan yola gelemez
 İkrarı bilmeyen Hakk'a eremez
 İkrara bağlılar sızsiz duramaz
 Erdim cemaline gördüm çok şükür

Ehlisoydan'ım ben gaflete daldım
 Ararken sevdiğim sonunda buldum
 Dertlerim yok oldu neşeli güldüm
 Erdim cemaline gördüm çok şükür

GÖRÜR MÜ GÖRÜR

Yeni hısım olan olur çok tatlı
Herkesten iy'hürmet görür mü görür
Ya iy'elbiseli ya tuvaletli
Herkesten iy'hürmet görür mü görür

Ya güzel olsaydım ya da yalancı
Akçem yok ki ben de olam sılacı
Zengin zehirlerden olsa da acı
Herkesten iy'hürmet görür mü görür

Ya iy'bir hovarda ya da kumarbaz
Ehl-i namus olan çoğna yaramaz
Başta yerin alır gelse bir gammaz
Herkesten iy'hürmet görür mü görür

Fakirler her yerde melulca bakar
Zengin önünde cüml'âlem kalkar
Aşağda oturmaz yukarı bakar
Herkesten iy'hürmet görür mü görür

Var mıdır şu yalan dünyada gülen
Şu **Ehli soydan**'ın derdinden bilen
Olsaydı elinde bir çalgı çalan
Herkesten iy'hürmet görür mü görür

DÜŞÜN SONUNU SONUNU

Nefse kine sabur eyle
 Düşün sonunu sonunu
 Sözün doğrusunu söyle
 Düşün sonunu sonunu

Bir aldığıın beşe satma
 Helal kâra haram katma
 Görmediğne garaz etme
 Düşün sonunu sonunu

Kimsenin ziyanın yayma
 İkrarında dönüp cayma
 Gözün el evinde koyma
 Düşün sonunu sonunu

Muhammed müminler ceddi
 Kötülüğün yoktur haddi
 Nefsi kini Mervan güttü
 Düşün sonunu sonunu

Ehli soydan söyle yürü
 Severim helalden kârı
 Ceddimizde yoktur eğri
 Düşün sonunu sonunu

ELİF EDNA

Asıl adı Elif Türkyılmaz'dır. XX. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Gürpınar (Çamoğa) köyündendir. Temiz giyimli ve nur yüzlü biri olduğu söylenir. Sultan Yalıncağ Ocağına bağlıdır. Selman Efendi'nin bacasıdır. Çakırağa köyüne gelin gitmiştir. Ali ve Safiye adlarında iki çocuğu vardır. Kocasını genç yaşta ölünce iki çocuğunun bakımı üzerine kalmıştır. Kızını Yağbasan köyüne gelin vermiş; oğlu Ali ise, İstanbul'a çalışmaya gitmiş, yedi sene gelmemiştir. Bu yüzden Elif Edna, senelerce evlat hasretiyle yaşamıştır. 1940'lı yıllarda vefat ettiği sanılıyor. Mezarı da Çakırağa'dadır. Çevresinde ufak-tefek ve ince olduğu için *Küçük Elo* olarak tanınmıştır. Dede kızı olduğundan "*Elif Ana*" lakabıyla da anılmıştır.

Kocasını ve kardeşi Ali'yi genç yaşlarında vefat edince çektiği acılar ve içinde bulunduğu geçim zorluğu onun şairlik ruhunun ortaya çıkmasına sebep olmuş, kendisini iyice şiire, türküye ağıtı vermiştir. Öyleki yerine göre ;

*Yağmurlar yağdı da zarlandınız mı
Duvarın dibine tarlandınız mı
Emmingile gitmeye arlandınız mı*

diye yağmur altında kalan tavuklara; yerine göre de;

*Gözümü diktin orta bacaya
Ülger hayli çıktı gitti yüceye
Can mı dayanır bu uzun geceye
Güzel Allah niye aldın uykumu*

şeklinde uykusuzluğuna dahi şiir söylediği olmuştur.

Pek çok koşma ve destanı olmasına rağmen bunlar yazılmadığı için kaybolmuştur. Okur-yazar olmayan ve irticalen rahatlıkla şiir söyleyebilen Elif'in ustası olmamıştır.*

GELSENE

-Oğluna-
Yıllar önce sahibimi yitirdim
N'olur hayırsızım eve gelsene
Gözyaşımın viranemde oturdum
N'olur hayırsızım eve gelsene

Bekler oldum bir virane taşını
Gözümde akıttım kanlı yaşımı
Aralarda koydum yetim başımı
N'olur hayırsızım eve gelsene

Felek bana vermiş derdi mihneti
Namusl'olan evlât bilir kıymeti
Nice bir beklersin sen bu gurbeti
N'olur hayırsızım eve gelsene

---

* **Kaynakça** : *Elif Anadan Oğluna*, **Adım**, 1 Mart 1931, s. 8. / Halil Sami ÖZEN, *Divriği'nin Yağbasan Köyünde Koçkatımı ve Davarın Yüzü Şenlikleri*, **Sivas Folkloru**, VI (75), 4.1979, s. 3. / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 343. / Hasan YALINCAKLI, *Kul Himmet Üstadım*, Ankara, Tarihsiz, s. 148-149.*

SULTAN YALINCAK

Sultan Yalıncağ'a baskın mı geldi
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ
 Laleler sümbüller boynunu eğdi
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ

Cüherliğe motorize kurdular
 Ateş atıp baştakini vurdular
 Çamşihî'na malumatı verdiler
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ

Yüklediler yükün çektiler dağa
 Perişanlık düştü hastaya sağa
 Bir telgraf çekem Alişan Beğ'e
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ

Seherin vaktinde uykuya daldı
 Kâfir nokta döküp mahşere oldu
 Sabi sübyanların ortada kaldı
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ

Aziz Efend'evi çeşmenin başı
 Gözümden akıttım kan ile yaşı
 Perişan eyledin kavim kardaşı
 Uyumuşsun uyan Sultan Yalıncağ

ELİF EDNA divanına durunca
 Dideler kan ağlar seni görünce

Sene gelip vakit tamam olunca
Uyumuşsun uyan Sultan Yalınca

ALİ ERTEKİN

1929 yılında Başören köyünde doğmuştur. Asıl adı Ali Ertekin'dir. Esef ve İslim'in oğludur Ailesi, yüz yıl kadar önce dedesinin babası Malatya'nın Arapkir İlçesinin Eğinir köyünden gelip Çamoğa ve Gölören'e yerleşmiş, burada zenginlerin yanında çalışmış, dolayısıyla mal-mülk sahibi olamamıştır. Daha sonra Başören'e yerleşmiştir. Sülâlesine Eğnirliler denilir. Babası Esef, İstiklâl Savaşı gazisi olup, savaş sonrası üç çocuğuyla kimsesiz kalan ağabeyinin dul kalan karısı İslim'le evlenmiştir. Esef'in bu evlilikten üç çocuğu olmuştur. Ali, üçüncü çocuktur. Elinden hemen her iş gelebilen Esef, geçinebilmek için bütün gayretiyle çalışmasına rağmen ailesini bir türlü refaha kavuşturamamıştır. Kız çocukları evlenir, üvey ağabeyi gurbete gider, annesi vefat eder. Babası mecburen dul bir kadınla evlenir. İçi okuma aşkıyla dolu olan Ali, köylerinde okul olmadığı için Şahin köyüne gidip ilkokulu orada okumuş ve birincilikle mezun olmuştur. Ortaokulu okumak için Divriği'ye gitmiştir. Ne var ki, bu sırada gözlerinden rahatsızlık başlamıştır. 1946 yılında tedavi için Elazığ'a gitmişse de gözünün kapanmasına engel olamamıştır. Daha sonra İstanbul Bakırköy'de ameliyat olmuş, diğer gözünü de burada kaybetmiştir. Sonra babasını kaybetmiş; analığı da evi terk etmiştir. Hayatta kendisine bakacak kimsesi kalmayan ve doğduğundan beri bir türlü yüzü gülmeyen Ali böylelikle konu-komşunun eline kalmıştır. Otuz yaşlarındaiken bu defa cüzzama yakalanınca da

kendisini tam anlamıyla çileli bir hayatın içine bulmuştur. Uzun süre İstanbul'da, yirmi sene kadar da Elazığ'da ruh ve sinir hastalıklarından dolayı tedavi görmüştür. Son zamanlarını yakınlarının ve yardımsever insanların desteğiyle geçiren Ertekin, 2004 Mart ayında vefat etmiştir.

Şiire ve saza küçük yaşlarda başlamıştır. İçinde bulunduğu acılı hayat, şiire yönelmesine sebep olmuştur. Şiir tekniği oldukça iyidir ancak saz çalmamıştır. Başta dert ve kader olmak üzere hemen her konuda şiiri vardır. Hakkında kitaplar yazılmış olan Ali, şiirlerinde *Ertekin* mahlasını kullanmıştır. Eserleri; Âşık Ali Ertekin, *Çile Pınarı* (Sivas, 1968), / Ali Ertekin, *Yaşamak Güzel Ama*, Ankara, 2001. *

KURTAR BENİ

Ey Allah'ım bin bir ismin hakkı için
Kurtar beni On ik'İmam aşkına
Ben bir kulum çoktur günahım suçum
Kurtar beni On ik'İmam aşkına

Muhammed'i ismin ile yazdırdın
Arş-a'lâda ceylan edip gezdirdin
Derdi verdin beni candan bezdirdin
Kurtar beni On ik'İmam aşkına

---

* **Kaynakça:** İbrahim ASLANOĞLU, *Ali Ertekin*, Su, C. 4, S, 41, Temmuz 1964, s. 12-13; / Mahmut ERDAL, *Yine Dertli Dertli İniliyorsun*, Ankara 1995, s. 34-35, 47-48; / Hüseyin Gazi METİN, *Alevilikte Cem*, Ankara 1997, s. 370-373.

Şah Ali'ye verdin bunca kuvveti
 Çoktur onun kerameti hizmeti
 Çok çektirdin bana derdi mihneti
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

İmam Hasan buyurmuştur fermanı
 Şah Hüseyin Kerbelâ'nın kurbanı
 Yetmez midir gönder bana dermanı
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

İmam Zeynel Kerbelâ'da ağladı
 Kâfir Yezit kollarını bağladı
 Bu dert benim yüreğimi dağladı
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

İmam Bakır cananını bilirim
 Sabrederim daim şükür kılarım
 Çeke çeke ben bu dertten ölürüm
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

İmam Cafer Musa Kâzım cânânı
 Asla sizden kesmiyorum gümanı
 Bitmedi mi bu çilemin zamanı
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

İmam Rıza, Taki, Naki, Askeri
 Mehdi Resul cümlesinin serveri
 Derdi verdin ettin beni serseri
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

Gözüm aldın dünya oldu bana dar
 Ben bir kulum yalvarmaya hakkım var
 Eyup muyum sabrederim bu kadar
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

Ertekin der Yaradan'a sözlerim
 Gece gündüz sinek gibi sızlarım
 Medet Mürvet sizden derman gözlerim
 Kurtar beni On ik'İmam aşkına

ÇAMŞIHI

İssız gezdim Çamşihı'nın köyleri
 İssız çöle dönmüş güzel Çamşihı
 Hiç kimseye benzemezdi soyları
 Yaşlıların yurdu olmuş Çamşihı

Her ev köşesinde iki ihtiyar
 Oturmuşlar birbirine dert yanar
 Misafirle dolup taşan odalar
 Baykuşlara mesken olmuş Çamşihı

Fakir zengin çoğu köyü terk etmiş
 Ankara İstanbul her yere gitmiş
 Kimi evler bomboş kimisi çökmüş
 Yıkık viraneye dönmüş Çamşihı

Koyunsuz sığırızsız kalmış yaylalar
 Ağaçlar kurumuş susuz çayırlar
 Ekilmemiş harıs kalmış tarlalar
 Her tarafın mera olmuş Çamşılı

Ertekin'im gören sana hayrandı
 Günlerimiz sanki düğün bayramdı
 Sende aydın ozan güzel kaynardı
 Nerde kaldı o günlerin Çamşılı

BANA BIRAKTI

Felek ile şu cihanı bölüştük
 Saray aldı hanı bana bıraktı
 Yer yüzünü adım adım dolaştık
 Zevki aldı gamı bana bıraktı

Kendi aldı şehir yayla dağları
 Türlü meyve dolu bahçe bağları
 Davar buğday peynir sebze bağları
 Mısır darı unu bana bıraktı

Bana verdi sonbaharı güzleri
 Kendi aldı ilkbaharı yazları
 "Vermem" dedi güzel gelin kızları
 Kızdı koca karı bana bıraktı

Gelmiş idi hayat bölme sırası
 Sıhhat neşe mesut yuva safası

“Bunlar” dedi “hep anamın mirası”
Kendi aldı zârı bana bıraktı

Ertekin der felek sen de yanasın
Benim gibi aralarda kalasın
Şu dünyanın bütün zevk ü safasın
Kendi aldı derdi bana bıraktı

HAYRET

Aman dostlar nerde kaldı
Bir ay oldu zam gelmedi
Yoksa uykuya mı daldı
Bir ay oldu zam gelmedi

Hava deniz karada mı
Kasap bakkal kirada mı
Dolar markta dinarda mı
Bir ay oldu zam gelmedi

Taşıtlarda petrolde mi
Lokanta otel handa mı
Yoksa çıktı da yolda mı
Bir ay oldu zam gelmedi

Peynir yağ sebze ette mi
Mağaza etikette mi
Bakanlıkta pakette mi
Bir ay oldu zam gelmedi

Ertekin'im buna şaşı
Aradan çok zaman geçti
Yoksa radara mı düştü
Bir ay oldu zam gelmedi

FELEK

Felek bana bir ok vurdu
Kırdı belimi belimi
Bilmem bana düşman m'oldu
Çekmez elini elini

Gözyaşımı eyleyemem
Figan edip ağlayamam
Dertlerimi söyleyemem
Tutar dilimi dilimi

Yüreğimde yaram çoktur
Bu vurduğun zehir oktur
Merhamet insafın yoktur
Görmez halimi halimi

Dert elinden yandı canım
Yaralardan akar kanım
Sakatlandım perişanım
Vermez ölümü ölümü

Ertekin der nasıl edem
 Kanlı yaşlar doldu didem
 Gözüm görmez nere gidem
 Göster yolumu yolumu

ÇALIŞ KARDEŞİM

Birgün konuşmuştum amele beyle
Dedim: "İşin nasıl?" **Dedi ki:** "Böyle."
Dedim: "Bir şey sorsam?" **Dedi ki:** "Söyle."
Dedim: "Tahsil var mı?" **Dedi ki:** "Yok yok."

Dedim: "Memleketin?" **Dedi ki:** "Zara."
Dedim: "Yevmiyen?" **Dedi ki:** "Yirmi lira."
Dedim: "Evin var mı?" **Dedi ki:** "Kira."
Dedim: "Bekar mısın?" **Dedi ki:** "Yok yok"

Dedim: "Şehirde misin?" **Dedi ki:** "Köy"
Dedim: "Zengin misin?" **Dedi ki:** "Ney?"
Dedim: "Ağa mısın?" **Dedi ki:** "Vay!"
Dedim: "Tarlan var mı?" **Dedi ki:** "Yok yok."

Dedim: "Kaç nüfussun?" **Dedi ki:** "On."
Dedim: "İşin çok mu?" **Dedi ki:** "Son."
Dedim: "Ne yiyeceksin?" **Dedi ki:** "Zam."
Dedim: "Sigortalı mısın?" **Dedi ki:** "Yok yok."

Dedim: "Almanya'ya..." **Dedi ki:** "Hillet."
Dedim: "Yazılısana." **Dedi ki:** "Rüşvet."

Dedim: "Darıldın mı?" **Dedi ki:** "Sen git."
Dedim: "Dayın var mı?" **Dedi ki:** "Yok yok."

Dedim: "Başka iş bul." **Dedi ki:** "Cahilim."
Dedim: "Torpil yaptır." **Dedi ki:** "Sefilim."
Dedim: "Patron nasıl?" **Dedi ki:** "Çok zalim."
Dedim: "Çaresi ne?" **Dedi ki:** "Yok yok."

Dedim: "Bu hayat mı?" **Dedi ki:** "Kahr.""
Dedim: "Köyüne git." **Dedi ki:** "Hayır."
Dedim: "Ertekin'in?.." **Dedi ki:** "Şair."
Dedim: "Tanır mısın?" **Dedi ki:** "Yok yok."

EYVAH

Ne hayaller kuruyordum
 Kocamışım haberim yok
 Kendimi genç sanıyordum
 Kocamışım haberim yok

Öksürdükçe ağrır döşüm
 Tıkanır çıkmaz nefesim
 Nerde kaldı o gür sesim
 Kocamışım haberim yok

Hep ağardı saçım başım
 Ağızımda kalmadı dişim
 Anca oldu elli yaşım
 Kocamışım haberim yok

Rüzgâr esse üşüyorum
 Çabuk gitsem düşüyorum
 Baston gözlük taşıyorum
 Kocamışım haberim yok

Güya **Ali Ertekin**'im
 Topraklar başıma benim
 Gencim diye öğrenürüm
 Kocamışım haberim yok

MİRASIM

Öldüğümde baykuş dostum sorarsa
 Viran bağlar solmuş yaprak gül benim
 Varisimdir mirasıma konarsa
 Kuru ağaç boynu bükük dal benim

Kurtulmadım şu kaderin kışından
 Anlatamam neler geçti başımdan
 Sel misali gözlerimin yaşından
 Coşan ırmak akan dere göl benim

Dertli dertler dolaşırım dillerde
 Bütün ömrüm geçti gurbet ellerde
 Ağlayarak nice gezdim yollarda
 Göz yaşımdan çamur olan yol benim

Ertekin der can tatlıdır bezilmez
 Anlımdaki kara yazı bozulmaz
 Çilem çoktur kalem ile yazılmaz
 Şu dünyada çok dert çeken kul benim

BEN OLDUM

Derdim çoktur dostlar beni kınaman
 Mansur gibi darda kalan ben oldum
 Duman çöktü gözlerime göremem
 Tipi boran karda kalan ben oldum

Benim için yaratılmış dert çile
 Kimse bilmez neler çeker bu sine
 Ömrüm geçer bütün ahüzar ile
 Bülbül gibi zarda kalan ben oldum

Ertekin'im çile akan pınarım
 Kışın akar Ağustosta donarım
 Ah çektikçe ateş saçar buharım
 Kerem gibi narda kalan ben oldum

BENİM YARİM

Hele bakın nazlı yare maşallah
 Selvi boylu bir incecik bel de var

Şu cihanda benzeri yoktur billah
Sarılmaya kulaç gibi kol da var

Ok kirpiği kalem gibi kaşı var
Elâ gözü inci gibi dişi var
On sekize yeni değmiş yaşı var
Sohbet için bülbül gibi dil de var

Saçı benzer turnaların teline
Kına yakmış tombul beyaz eline
Aynı benzer has bahçenin gülüne
Yanağında bir tomurcuk gül de var

Âşık oldum sana inan sözüme
Şöyle biraz başın koy da dizime
Doya doya bakam güneş yüzüne
İnkâr etme herhal sende bal da var

Ertekin der yarım gayet sürmeli
Bakın gelir ne kadar da edalı
Fiyatı da şu dünyanın bedeli
Doğru söylen böyle güzel nerde var

SEVGİLİ

Sevgilimi anlatayım sizlere
Selvi boyu ince gayet ince beli var
Âşık oldum o sürmeli gözlere
Tatlı sohbet bülbül gibi dili var

Alnı vardır yaylalara benziyor
 Kalem kaşlar fermanları yazıyor
 Ok kirpikler bu sinemi eziyor
 Şöyle baksa acınacak hali var

Kud(u)retten gözlerinin sürmesi
 Burnu vardır sanki Bağdat hurması
 Yanakları Gümüşhane elması
 Dudaklarda çok süzölmüş balı var

Gerdanına inci mercan takıyor
 Ağ göğsünden ab-ı zezem akıyor
 Şeftaliler burcu burcu kokuyor
 Meyve dolu bahçe bağı gülü var

Sacı benzer turnaların teline
 Mor belikler inmiş ince beline
 Kına yakmış tombul beyaz eline
 Sarmak için çok kuvvetli kolu var

Bahane yok bu sevgili yarime
 Yedi dağın çiçeğine gülüne
Ertekin'i bıraksalar haline
 Bu yar için ölmenin de yolu var

PİRELER

Sanki heyet kurulmuştu bu gece
 Bu gün beni uyutmadı pireler

Herhal çarktan yeni çıkmış iğneler
Bu gün beni uyutmadı pireler

Üç-beş tane ayağında geziyor
Biri der ki düztabana benziyor
Bir tanesi hayır diye yazmıyor
Bu gün beni uyutmadı pireler

Bir grup da bacaklarda dolaşır
Bir tanesi iğne dürter uğraşır
Romatizma var mı diye çalışır
Bugün beni uyutmadı pireler

Biri geldi göbeğimde duruyor
Ellerini her tarafa sürüyor
Apandisit fıtık var mı arıyor
Bu gün beni uyutmadı pireler

Bir tanesi elin koydu nabıza
Birkaç tane hemen çıktı omuza
Sanki dersin modul dürter camıza
Bu gün beni uyutmadı pireler

Bir tanesi gelip baktı kalbime
Beş-on tane oturdular sineme
Biri gelir iğne dürttü çeneme
Bu gün beni uyutmadı pireler

Biri çıktı ince belde duruyor
 Tık tık vurup kulağını veriyor
 İçerimde hastalık mı arıyor
 Bu gün beni uyutmadı pireler

Biri kodu koltuğuma derece
 Biri sıktı yanağımı kibarca
 Biri girdi kulağıma gizlice
 Bu gün beni uyutmadı pireler

Biri tuttu bileğimden sıkıca
 Canım yandı enjektörü sokunca
 Başım döndü damardan kan çekince
 Bu gün beni uyutmadı pireler

Ertekin der çaresini bilirdim
 Param olsa Diazonel alırdım
 Yatağıma birkaç pompa vururdum
 Daha bana dokunmazdı pireler

DELİ GÖNÜL

Ben de şaşım bu gönlüme
 Karakışta yaz istiyor
 Bir cura geçmez elime
 Dokuz telli saz istiyor

Kimseler yüzüne bakmaz
 Evinden dışarı çıkmaz

Yatağından asla kalkmaz
Cemaatten söz istiyor

Söz ediyor nazlı yarden
Konuşmaya aciz dilden
Güzel kızdan gelinlerden
Cilve ile naz istiyor

Sözlerimde garazım yok
Bir dönümlük arazim yok
Evimde bir horozum yok
Meze ile kaz istiyor

Ertekin'im gözüm görmez
Kimse bana gönül vermez
Deli gönül halden bilmez
Bir kınalı kız istiyor

FEYZULLAH ÇINAR

1937'de Gürpınar köyünde doğmuştur. Babası Ali Haydar (yörede Aslan bilinmektedir) annesi Altun (Altey)'undur. İstanbul'da bakkal çıraklığı, hamallık, Ankara İtfaiyesinde yangın söndürücülük, Sivil Savunmada işçilik yaptıktan sonra ciğerlerinden rahatsızlığı dolayısıyla malulen emekli olmuştur. İlk eşi, bir kız bir oğlan doğurduktan sonra böbrek yetmezliğinden vefat etmiştir. İkinci defa evlenmiş ve bu evlilikten de çocukları olmuştur. Belediye başkanı Vedat Dalokay tarafından işçilere konser vermek için sırf maddi geliri olması düşüncesiyle Ankara Büyükşehir Belediyesinin Park ve Bahçeler Müdürlüğü kadrosunda işe alınır. Bir sabah çöpçüleri teftiş ettikten sonra, Kurtuluş parkında geçirdiği kalp krizi sonucu ölmüştür (1983). Mamak Belediyesiyle Ozan-Der'in işbirliği sayesinde Tuzluçayır semtinde yapılan parka "Feyzullah Çınar Parkı" ismi verilmiştir. Aynı parka bir de heykeli dikilmiştir.

Ölümünden sonra âşım Mahzunî Şerif Feyzullah Çınar hakkında, duygularını ve kanaatlerini şöyle dile getirmiştir:

*Sana uyu demek içimden gelmez
Çünkü çok uyumuş uyardın Feyzo'm
Senin gibi, temsilinde eğilmez
Dik başlı dağları sayardın Feyzo'm*

Sen derdin ki hiç bir Ozan yoz değil
 Çıkarıcının elindeki koz değil
 Kanaatın tahammülün az değil
 Bir dilim ekmekle doyardın Feyzo'm

Coşardın çağlardın, öyle bezmezdin
 Dalgındın dalardın, hafif gezmezdin
 Yeri gelir karıncayı ezmezdin
 Yerinde devlere kıyardın Feyzo'm

Bağırıp çağırdın kötü düzene
 Neler dedin ezilene ezene
 Zaman geldi et yerine kazana
 Biliyoruz hedik koyardın Feyzo'm

Topraklarda değil bizde yatansın
 Her gece her gece ışık tutansın
 Bize gülüp geçen düzen utansın
 Böyle derdin neler duyardın Feyzo'm

Çok gamsızlar uyanmıştır sesine
 Dostluk çağrısına pir nefesine
 Yalan konuşmadın erkekçesine
 Hak der sarhoş olur ayardın Feyzo'm

Bir zamanlar **Mahzunî**'yle inlerdin
 Cömert idin bir ikramın binlerdin
 Pir oğluydun mürşitleri dinlerdin
 Olursa hatadan cayardın Feyzo'm

Saza ilkokulda iken başlamış, büyüklerinden Pir Sultan Abdal, Kaygusuz Abdal ve Virani'nin deyişlerini, nefeslerini dinleyerek büyümüş ve bu alanda oldukça ilerleme kaydederek 14-15 yaşlarında artık iyi bir saz ustası olmuştur.

Geçimini saz ve deyiş söylemeyi düşünmüş, genç yaşlarda, önce İstanbul, sonra Ankara'ya gitmiştir.

1960'ta doldurduğu ve 200 binden fazla satan plağının adı "Fazilet" tir. Fazilet adlı türkü, aslında Agahî Baba'nın bir deyişidir. Plağın diğer yüzünde ise Hekimhanlı Esirî'nin Şah Hüseyin Mersiye'si vardır. Toplam dört adet uzunçalar, altmış kadar kırk beşlik plak ve kırktan fazla kaset doldurmuştur. 1968'de Prof. İrene Melikoff ile Fransa'ya ve Avrupa'nın diğer ülkelerine gitmiştir. Fransa'da iki uzunçalar çıkarmıştır. Kapakta şunlar yazılıdır. TURQUIE, Shante de d'Anatolie / Per Ashuk Feyzullah Tchinar". Onunla birlikte müzik ve Alevilikte Ayin-i cem konularında konferans ve konserler vermiştir. Bütün bunlar hayatında ona maddi yönden katkı ve refah sağlamamış; o, huzuru dostlarının ilgilerinde ve takdirlerinde bulmuştur.

Daha ziyade önceki yüzyıllarda yaşamış olan Pir Sultan, Viranî, Kul Himmet, Hatayî, Kazak Abdal ve Seyranî gibi âşıklardan ustamalı deyişler okuyan Çınar, çağdaşı ozanların şiirlerini de ihmal etmek istememiş ve Kul Ahmet, Celalî ve Sefil Selimî gibi âşıkların da şiirlerini plaklarında ve konserlerinde seslendirmekten geri kalmamıştır. 1960 yılından itibaren ülkenin hemen

her yerinde konserler vermiş, TRT Repertuarına pek çok eser kazandırmıştır. “Muhabbet” “Bu yıl bu dağların karı erimez”, “Geldim şu âlemi ıslah edeyim” gibi parçalar bunlardan bazılarıdır.

Genellikle usta ozanların şiirlerine kendisi beste yaparak okurdu. Bu açıdan usta bir besteciydi. Feyzullah Çınar’ın şiirleri, sayıca az olup bunlar da teknik yönden pek kuvvetli değildir. Dörtlüklerle vücuda getirdiği şiirlerinin yanı sıra 3+2 dizeden oluşan bentlerle de söylediği şiirleri vardır. Mahlas olarak şiirlerinde adını kullanmıştır.*

DÖRT BÜYÜK

Şu dünyada en kuvvetli dört büyük
Akıl fikir ilim bir de çalışmak
Yer yüzünde her kuvvetin sahibi
Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Komşunun yaptı(ğı)na “Ne güzel deme”
Sen aynı insansın ona imrenme
Yapılan işleri keramet sanma
Akıl fikir ilim bir de çalışmak

---

* **Kaynakça :** **Halk Ozanlarının Sesi**, S. 5, Aralık 1993, s. 65-66. /Hüseyin Gazi Metin, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 345-348. / **Halk Ozanları ile Mamak**, Ankara, 1997, s. 214-220. / Fikret OTYAM, **Anadolu Alevi Dünyası**, **Yol**, S. 7, Eylül-Ekim 2000, s. 34-37.

Atom denen kuvvet bir maden idi
 Topraklar altında hep yatar idi
 Bunu atom diye kim icat etti
 Akıl fikir ilim bir de çalışmak

Yıllar yılı işte budur feryadım
 Dostların dilinde söylenir adım
Fezullah'ım dört esasa bağlandım
 Akıl fikir ilim bir de çalışmak

LANET

"Bozuk düzen devam etsin"
 Diyen bensem bana lanet
 Gay-ı meşru milyonları
 Yiyen bensem bana lanet
 Yiyen sensen sana lanet

Vatanda kalmadı dirlik
 Olmaz olsun böyle birlik
 İpek kumaş rugan terlik
 Giyen bensem bana lanet
 Giyen sensen sana lanet

Vatan çiftliğim diyerek
 Fakir halkı çiğneyerek
 Viski içip et yiyerek
 Doyam bensem bana lanet

Doyan sensen sana lanet

Ne söylesem azdır sana
Çün değilsin halktan yana
Burjuvalar kervanına
Uyan bensem bana lanet
Uyan sensen sana lanet

Feyzullah'ın dolmaz kabı
Çıktı hazinenin dibi
Memleketi soğan gibi
Soyan bensem bana lanet
Soyan sensen sana lanet

BU MU SOSYAL ADALET

Görmedik kimseden vefa
Derdimize yoktur deva
Ele sefa bize cefa
Düştü sosyal adaletten
Düştü kardaş bu düzende

Vücudumuz bitkin artık
Ellerimiz çatlak yarık
Ele çizme bize çarık
Düştü sosyal adaletten
Düştü kardaş bu düzende

Yalan söze olduk sağır
İçimize girdi kahır
Ele villa bize ahır
Düştü sosyal adaletten
Düştü kardaş bu düzende

Altımızda yoktur döşek
Derdimizi kime deşek
Ele taksi bize eşek
Düştü sosyal adaletten
Düştü kardaş bu düzende

Feyzullah'ım deme şükür
Şükür diyen kaldı fakir
Ele altın bize bakır
Düştü sosyal adaletten
Düştü kardaş bu düzende

GARİP HİDİR

1960 yılında Divriği'nin Güneş köyünde doğmuştur. Asıl adı Hıdır Culha'dır. İlkokulu Güneş'te okumuş, tahsiline maalesef devam edememiştir. 1974'te geçirdiği bir tren kazası sonucu ayağının birini kaybetmiştir. 1981'de Sivas İl Müdürlüğünde işe girmiş, 2000 yılında buradan emekli olmuştur. Emeklilik sonrası Ankara'ya yerleşmiştir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Âşıklığa yönelmesinde çektiği dertlerin ve Çamşılı yöresi ozanlarının saz ve sözlerinin etkisi olmuştur. Şiirlerini saz eşliğinde söylemektedir. Şiirlerinde *Hıdır* yahut *Garip Hıdır* mahlasını kullanmıştır. Teknik yönden başarılı olduğunu söyleyebiliriz.*

HALE BAK HALE

Soğuk düştü kar kapıya dayandı
Yoksulluk elinden hale bak hale
Yağmur yağdı kilim çaput ıslandı
Yoksulluk elinden hale bak hale

Yavrum yeni doğdu soğuk üşüyor
Karnı doymaz ağlar garip yaşıyor
Yarı üzdüm ondan sabrım taşıyor
Yoksulluk elinden hale bak hale

---

* Kaynakça : Av. İsmail Metin Arşivi.

Kaldı iki aylık evin kirası
 Bir değil beş değil yürek yarası
 Maaş bitti yoktur kömür parası
 Yoksulluk elinden hale bak hale

Komşular Hıdar'a bir çare bulun
 Takatim kalmadı dermanım salın
 Hiç yüzüm gülmedi siz merhem alın
 Yoksulluk elinden hale bak hale

EL GÜZELLERİ

Kimisi salınır kimisi gezer
 Başını döndürür el güzelleri
 Düşersin bir aşka gül benzin solar
 Ocağın söndürür el güzelleri

Türlü türlü cilve eder yakarlar
 Yüreğine aşk odunu çıkarlar
 Gerçekten sevmezler yalan bakarlar
 Aklını kandırır el güzelleri

Çalarlar kalbini bin bir naz ile
 Çapkın bakışı ile tatlı söz ile
 Yalandan gülümser masum yüz ile
 Benzini soldurur el güzelleri

Her dem telaşlıdır sorunu bitmez
 Yalvarsan yakarsan sözün kâr etmez
 Kalbini açarsın verirsin yetmez
 Saçların yoldurur el güzelleri

Garip Hıdır korkar âşık olmaktan
 Bir soysuza gönül verip solmaktan
 Artık usanmıştır yalnız kalmaktan
 Ölmeden öldürür el güzelleri

ÇİLELİ ÖMÜR

Bütün çile ile geçiyor ömrüm
 Dertleri bedene sığdıramadım
 El-âlem gülüyor kendi keyfinde
 Dertleri bedene sığdıramadım

Kurtulmadı kara bahtım karadan
 Sağlamadı derdi sinem yaradan
 Felek sürgün etti beni buradan
 Dertleri bedene sığdıramadım

Bırakmadı beni bana mecalim
 Dertten derde mahkum etti tecellim
 Peşimde dolaşır durur ecelim
 Dertleri bedene sığdıramadım

Garip Hıdır bilmem sonum gelir mi
 Yarenlerim eşim dostum olur mu

Umudum yok felek bana güler mi
Dertleri bedene sığdıramadım

GATIĞ DEDE

1890'lı yıllarda çamşıhı'nın Azizağa mezrasında doğmuştur. Asıl ismi Hüseyin'dir. 1934'te soyadı kanunu çıkınca, "Karkuş" soyadını almıştır. Ancak çevrede "Gatığ Dede" olarak tanınmıştır. Çocukluğu köyünde geçmiş, Yağbasan köyünden Satı Hanım'la evlenmiştir. Bu evlilikten Murtaza, Paşa, Süleyman, İnci, Safiye, Haney isimli altı tane çocuğu olmuştur. Erken yaşta askere gitmiş, uzun süre askerlik yapmıştır. Askerlik dönüşü köyüne gelmiş, ölünceye kadar burada ikamet etmiştir. 1975'ten sonra Hakk'a yürümüştür. Mezarı Başören köyündedir. Yedi kardeş olan Gatığ Dede ve kardeşleri, hepsi birden seferberlikte askere alınmıştır. Ne acı ki, kardeşlerinin altısı şehit olmuştur.

Hayatının büyük kısmı dedelik yapmakla geçmiştir. Dede olarak, özellikle Arapkir, Argavun, Akçadağ ve Malatya'nın diğer yörelerine gitmiştir.

Ufak boylu, zayıf bir bünyeye sahip olan Gatığ Dede, ölene kadar Divriği'ye yayan gidip gelmiştir. Çok hareketli olduğu, hızlı konuştuğu, nükteden birisi olduğu söylenir. Sevecen, şakacıdır ve gönül adamıdır. Bu özelliklerinden dolayı çevresinde çok sevilmiştir.

İyi derecede saz ve keman çalmıştır. Alevilik kültürüne vakıf, pek çok deyiş ve düvaz-imam hafızasında tuttuğu bilinmektedir.

Şiirleri sağlığında tespit edilmediği maalesef vefatıyla beraber kendisiyle beraber yok olmuştur.*

ARZ EYLERİM SILAYI

Altı kardeşini savaşta yitiren ve kendisi de asker olan Gath Dede, birgün gizli gizli türkü söylerken, bunu komutanı duyar. Haline acır ve yıllardır sıladan ayrı olan âşığa; "Oğlum sen köyüne git ben senin teskereni arkandan gönderirim..." diyerek onu memleketine gönderir. Âşığın okuduğu şiir şudur.

Altı kardaşımdan kaldım bir tane
O sebepten arz'eylerim sılayı
Anamın çütünü söyle kim süre
O sebepten arz'eylerim sılayı

Ben beni yitirdim acep ne oldum
Düştüm hastaneye sarardım soldum
Altı kardaşımdan bir tane kaldım
O sebepten arz'eylerim sılayı

Suyu çok içerim yüreğim kanmaz
Benim hast'olduğum validem bilmez
Çütlerim durmuş da arazim dönmez
O sebepten arz'eylerim sılayı

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

Başören'in yeri de bir düzlük yazı
 Battal'ı sorarsan bir emlik kuzu
 Öksemiş validem istiyi bizi
 O sebepten arz'eylerim sılayı

Gatlı Dede derdini böyle söyledi
 İndi Albustan'ın elin boyladı
 Konya'da vazifeyi tamam eyledi
 O sebepten arz'eylerim sılayı

BEN OLDUM

Başı pare pare dumanlı dağlar
 Firkat ile aşıp giden ben oldum
 Eller göçün yüklemiş gider yaylaya
 Göçün çekip sarpa düşen ben oldum

Ecel kalesine gidenler kalır
 Vade Allah'tandır yetenler ölür
 Sevdiğim nur-didem elden ne gelir
 Ecel defterini yazan ben oldum

Gatlı Dede der ki hükmüm verince
 Tomurcuk güllerim boynun eğince
 Yükseklerle pare karlar yağınca
 Enginlere inen duman ben oldum

ACEP KİMLER YUMDU BENİM GÖZÜMÜ

Köyümden kalktım da Şahna'ya vardım
 Kızımın evinde bir gece kaldım
 "Kızım" diyerek de nasihat verdim
 Acep kimler yumdu benim gözümü

Şahna'dan kalktım Kırkgöz'e geldim
 Talibin evinde molamı verdim
 Talibim diye de nasihat verdim
 Acep kimler yumdu benim gözümü

Kırkgöz'den kalktım Kaygısız'a geldim
 Orada bir ufak sevdaya daldım
 "Eve gidem" dedim derede kaldım
 Acep kimler yumdu benim gözümü

Kaygısız'dan çıktım gün aşı aşı
 Daha neler gelir akılsız başa
 Bir dayım yoktur ki peşime düşse
 Acep kimler yumdu benim gözümü

Ben beni yitirdim acaba n'oldum
 Gelenden gidenden kendimi sordum
 Ahiri yavruma hasiret kaldım
 Acep kimler yumdu benim gözümü

Aklı olmayanlar böyle eyliyi
 Gör ki kahpe felek bize neyliyi

Gatih Dede bunu böyle söylüyü
Acep kimler yumdu benim gözümü

HASAN ÇAVUŞ

1891'de (R. 1307) Çamşılı'nın Balova köyünde doğmuş, 1967 yılında vefat etmiştir. Mezarı doğduğu köydedir. Asıl adı Hasan Karakuş olup daha ziyade "Hasan Çavuş" olarak tanınmıştır. Azizağa köyünden Cemek Ali'nin kızı İnci ile evlenmiş, bu evliliğinden Mahmut, Aziz, Nurettin, Rüstem, Tamiş, Hacı adlarında altı çocuğu olmuştur. Hayatı askerlik hizmeti yaptığı Kars bir tarafa tutulacak olursa, tamamen köyde geçmiştir.

İyi saz, çaldığı söylenir. Şiirleri tespit edilmediği için kaybolmuştur. Bilinen tek şiirini askerken Kars'ta âşık olduğu ve kaçırıp köyüne getirdiği kız üzerine söylemiştir. Şiir mani tipindedir. Bu türkü de pek çok sanatçının seslendirdiği "Sarışınım sarışın güzel" diye başlayan meşhur türkü ile benzerlik göstermektedir.

NE İNCECİK BOYUN VAR

Ne incecik boyun var *lelem*
 Fındık çabığı gibi *lelem*
 Eğil eğil öpeyim *lelem*
 Öyle duruşun gibi *lelem*

Dışa çıkma üşürsün *lele*
 Güzellikte menşürsün *lele*
 Çokta çirkin huyun var *leley*
 Yadınan konuşursun *lelem*

Bulgur ettim hediği *lele*
Oldum yarın dediği *lele*
Bana şahit olasın *leley*
Çamşıhı'nın gediği *lelem*

Sarı saçın sarışın *leley*
Selvi kavak dalısın *ölüm*
Sana çirkin demişler *leley*
Çamşığının gülüsün *lelem*

HATİCE MİHRAP

Yüzyılımızın başlarında Divriği'nin Başören köyünde doğmuştur. Çok güzel olduğu için, köy gençlerinin sık sık rahatsız etmeleri dolayısıyla babası zorla köyden birisi ile evlendirmiştir. Ne var ki, ertesi gün Hatice tekrar babası evine gitmiştir. Aradan bir yıl geçmeden 16-17 yaşlarındayken seferberlik zamanında vefat etmiştir. Şiirlerinde *Hatice Mihrap* mahlasını kullanan Hatice'nin herhangi bir ustası yoktur.*

ERDİR BENİ

Kurban olduğum Allah
Didarına erdir beni
Şefaatten geri koyma
Didarına erdir beni

Ağzım divit dilim kalem
Hasan Hüseyin'den kerem
Elindedir yeşil âlem
Didarına erdir beni

Zeynel'in ala gözü
Bakır'ımın mâh yüzü

---

* **Kaynakça** : İbrahim ASLANOĞLU, *Divriği Şairleri*, İstanbul, 1961, s. 33-35. / Emine ÇONGAR, *Sivas ve Maraş Kaynaklı Cönkler Üzerinde Tetkik*, Sivas, 1999, s. 57 (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).

Muhammed'in güzel özü
Didarına erdir beni

Mâhım yüzünü taramış
Cafer'e candan ağlamış
Ali başın bağlamış
Didarına erdir beni

Musa Kâzım'ın gülü
Rıza'nın yeşildir donu
Muhammed Mustafa'nın nuru
Didarına erdir beni

Takî'nin Nakî'nin işi
Bak didarından akan yaşı
Hasan-ül Askeri başı
Didarına erdir beni

Hatice Mihrap ahdi
Şah-ı Kerem idi cehdi
Muhammed Mehdi'nin tahtı
Didarına erdir beni

SAĞALMAZ

Sabahtan Şahımın nuru doğuyor
Doğmaz ise yarelerim sağalmaz
Derdimin dermanın Hak'tan isterim
Vermez ise yarelerim sağalmaz

Hak'tan dergâhına yazımı yazsa
Gönlüm de pirini arasa gezse
Şah-ı Merdan Ali halimi sorsa
Sormaz ise yarelerim sağalmaz

Cehenneme girsem yakar nar beni
Hacı Bektaş Veli gönlüm sultanı
Çağırınca yetişesin Ya Ali
Görmez ise yarelerim sağalmaz

On'ki İmamlara niyaz bend oldum
Ali'yi görünce kül oldum yandım
Kırkların ceminde irfane girdim
Girmez ise yarelerim sağalmaz

Hatice Mihrab'ın pire niyazı
Hak da kabul ede dergâha bizi
Ali'nin alnında zühre yıldızı
Doğmaz ise yarelerim sağalmaz

HÜSEYİN ABDAL

XVII. yüzyılda yaşamıştır. Hacı Bektaş Dergahının 4. post sahibi ve 32 yıl Alevilere önderlik yapmış olan Kara Halil Karababa'nın oğludur. Halil Karababa ise Şemseddin Sultan (Karakesici)'nin torunlarından.

Konu hakkında Mahmut Erdal, bize detaylı bilgiler vermektedir.

Günlerden birgün dergâhın meşrebi toplanır. Aralarında bir karar alırlar. Hüseyin Abdal'ı huzura çağırır, derler ki: 'Ya Derviş! Gidesin Anadolu'ya. Talip, muhip edinesin. İnsanlara doğruluğu dürüstlüğü öretesin. Dört kapı kırk makam öğretesin. Mümin canların gönlünden kopan halk lokmasını Dergâhımıza gönderesin.'

Hüseyin Abdal'ın soy şeceresi geyik derisi üzerine yazılıp dergâh tarafından mühürlenip tasdik olunur, eline verilir. Hırkası giydirilip, Anadolu'ya gitmesi için yola koyulur.

Dergâhtan Himmet alıp yola çıkan Hüseyin Abdal Anadolu'da şehirleri, köyleri geze geze Divriği'nin Höbek köyüne gelir. Orada bir-iki yıl kaldıktan sonra Höbek köyünün yakınındaki Çaltı çaymın yanına Tekkesini kurar. Baraya da kendinden dolayı Tekke köyü bir başka adı da Türklerin Aşar boyundan olması dolaysı ile Aşar Köyü derler. Orada evlenir. Bir de oğlu olur, ismini 'Budala Ali baba' koyar.

Zaman geçer Hüseyin Abdal Hakk'a yürür, kabrinin üzerine türbe yaparlar. Bir anlamda ziyaret yeri olur. Oğul Budala Ali Baba, Türbeye gelen ziyaretçilerin

verdiği hakullahla geçimini temin eder. Gün gelir Ali Baba da evlenir. Mahmut , Kamber, Süleyman ve Mehmet isminde dört oğlu olur. Mahmut, Malatya'nın Akçadağ kazasının Körsüleymanlı köyünde Kasımoğlu aşiretlerinden Hacey Hatun'la evlenir. Hacey Hatun'dan bir oğlu, bir de kızı dünyaya gelir. Oğluna İbrahim, kızına da Elif ismini koyarlar.

Halil Karababa, 1596'da posta oturmuş, 1628 yılında Hakk'a yürümüştür ve Hacı Bektaş Veli Dergâhının girişinde (soldan üçüncü mezar) yatmaktadır.

Hüseyin Abdal, dergâhta yetiştikten sonra Malatya'ya gönderilmiştir. Malatya'da gerekli çalışmaları yaptıktan sonra Divriği'nin Güvenkaya köyünün olduğu yerde dergâhını açmış, orada yaşamıştır. Vefatından sonra tekkenin yönetimi oğlu Budala Ali Baba'ya geçmiştir. 1996'da ona gönülden bağlı Çamşılılar tarafından tekkesindeki mezarından çıkarılarak hanımının naşı ile birlikte Döldür Dağı'ndaki Gödüklü bölgesine defnedilmiştir. Burada ayrıca, Hüseyin Abdal adına cem evi yapılmıştır. Elimizde sadece iki şiiri bulunmaktadır.

Bunun yanında Çamşılı'nın yaşlıları, aşağıda Muhlisî adına kaydettiğimiz şiirin Hüseyin Abdal'a ait olduğunu söylemekte ve son dördlükteki ilk dizenin "*Haydar Hüseyin'im içtim bir dolu*" şeklinde olduğunu beyan etmektedir.*

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi. / Fikret OTYAM, *Anadolu Alevi Dünyası*, Yol, S. 7, Eylül-Ekim 2000, s. 40 / Nuran BAYGÜL, **Tokat ve Divriği Kaynaklı Cönkler**

GEREKTİR

Sekiz uçmak kapısında seyret cennet şehrini
Pirsizin piri şeytandır durma yalancının darına

Kul ol kulluk kapısına yazıla defterine
Kul gulama gulam kula bağlı olsa gerektir

Hüseyinler kapısında her eriyle abdal ol
Sen abdala abdal sana bağlı olsa gerektir

Ey **Hüseyin** abdal ol da Hak yoluna kaza kıl
“Enel-Hakk”ı rehber bil insan kul olsa gerektir

YAKINDIR

Ağlama hey nazlı dilber ağlama
Ağlamanın gülmeleri yakındır
Hidayet olursa Gani Mevlâ’mdan
Çeşmim yaşı silmeleri yakındır

Siyah zülfün mâh yüzüne tel gibi
Acep güler miyim ben de el gibi
Bir yiğit yâr sevse gonca gül gibi
Ayrılınca solmaları yakındır

Hain olur avlanması doğanın
 Kalkıp havalanıp göğe ağanın
 Göğsü çifte benli dilber sevenin
 Ağlamann gülmeleri yakındır

Erisin dağların karı erisin
 Sel sel olsun çöl ovayı bürüsün
 Ordu kalksın ağ obalar yürüsün
 Güzel yârın karaları bağlasın

Hüseyin Abdal'ım gezer dünyada
 Abdalları semâh döner Konya'da
 Ne cefâ verirsen sen bu dünyada
 Felek beni almaları yakındır

HÜSEYİN ABDAL

Bir zaman dünyaya eşkıya geldim
 Yolsuz olanların boynunu vurdum
 Diktim köseviyi Kerem'e erdim
 Aslım Kara Kesici Hüseyin Abdal
 Aslım Karakesici Şemseddin Sultan

Abdal olup hırka giydim dalıma
 Kemer-best bağladım ince belime
 Gece gündüz yalvarırım pîrime
 Bağlantı

Horasan'dan gelir bizim aslımız
 Bektaş-ı Veli'ye çıkar neslimiz
 Yedinci makamdır bizim postumuz
 Bağlantı

Denizli'den geldim Tekke köyüne
 Talip mürit irşat ola sevine
 Evlâtlarım hırka giye övüne
 Bağlantı

Tekkem gayet ulu evkaf aldırđım
 Yemedi bostandan münkir öldürđüm
 Domsan dokuz oldu yüz olsun dedim
 Bağlantı

Haydar Hüseyin'im içtim bir dolu
 Pirini sevenler sürdü bu yolu
 İmdat senden ola Bektaş-ı Veli
 Bağlantı³

---

³ İbrahim Aslanoglu bu şiiri Divriğili Muhlis'i'ye mal etmiştir. **Divriği Şairleri**, İstanbul, 1961, s. 52-53.

HÜSEYİN GAZİ METİN

1941 yılında Şahin köyünde doğmuştur. Mahmut ve Hatice'nin sekiz çocuğundan biridir. İlkokulu köyünde okumuştur. Ortaokula gittiye de başındaki yara yüzünden ikinci sınıfta ayrılmak mecburiyetinde kalmıştır. Köyde çobanlık ve rençperlik yapmıştır. Bir ara halasının oğlu Feyzullah Çınar'la İstanbul'da hamallık yapmıştır. Askerlik sonrası Divriği maden işletmelerine işçi olarak girmiş, Sendika işleriyle meşgul olmuştur. Cüreğ'te ev yapmış, burada yaşamıştır. Bu yolda üst konumlara kadar yükselmiştir. 25 yıl çalıştıktan sonra 1990'da emekli olmuş; 1991'de Ankara'ya taşınmıştır. Yazları köyünde, kış mevsimi de Ankara'da kalmaktadır. Aynı zamanda "dede" olan Gazi Metin, evli ve dört çocuk babasıdır.

Saza küçük yaşlarda başlamıştır. Saza ve âşıklığa yönelmesinde Battal Karababa, Ali Metin, Mehmet Ali Karababa, Mahmut Erdal ve Feyzullah Çınar'ın büyük oranda etkisi olmuştur. Düğünlerden, cenaze kaldırmaya, oyun oynanmasından cem yapılmasına, koç katımından efsanelerine kadar Çamşılı kültürüne vakıftır ve bu kültürü bilen kişilerin başında gelir. Yurt içinde pek çok festival ve şenliğe katılmış; defalarca Almanya, Fransa ve İngiltere'ye gitmiştir. Genellikle sosyal konularda şiir yazmıştır. Şiirlerinde Çoğu defa *Gazi Metin*, bazen de *Hüseyn Gazi* yahut *Metin* mahlaslarını kullanmıştır. On kaset ve ondan fazla plak doldurmuştur. Divriği

âşıklarını ve Alevilik inancını ihtiva eden *Alevilik'te Cem* adlı bir kitabı vardır.*

DARILMA CANIM DARILMA

“Yalan dünya benim” deyi
Kurulma canım kurulma
Kayıp oldu emmi dayı
Darılma canım darılma

Kurt koyuna komşu oldu
Baş köşede yerin aldı
Oturacak yer mi kaldı
Görülme canım görülme

İyilik gitmez hoşuna
Kendini yorma boşuna
Düşme kaçanın peşine
Yorulma canım yorulma

Alırsan nasihat sana
Belki deli dersin bana
Dost deyip de her insana
Sarıлма canım sarılma

Dikkat eyle gelme tuşa
Kafanı vururlar taşa

---

* **Kaynakça** : Hüseyin Gazi METİN, *Alevilikte Cem*, Ankara 1997.

Gafil düşüp bir kalleşe
Vurulma canım vurulma

Gazi Metin sazın çalar
Arif olan sözden alır
Herkes sığarını bulur
Kırılma canım kırılma

ASKERE GİDİŞ DESTANI

Divrik şubesinde sünüsüm aldım
Saat on iki de tirene bindim
Çok zaman geçmedi Güneş'e geldim
Askerim gurbete gidiyim ana

Tekke'ye varınca ceddimi gördüm
Dönüşte kurbanım var sana dedim
Eşimi dostumu sılada kodum
Askerim gurbete gidiyim ana

Sivas'a varınca tam akşam oldu
Helvanın tavuğun zamanı geldi
Tiren de suyunu bakımın aldı
Askerim gurbete gidiyim ana

Hiç bir yere sığmaz garibin başı
Kayseri'ye vardım sabaha karşı
Durmadan akıyor gözümün yaşı
Askerim gurbete gidiyim ana

Kayseri'den çıktım geldim Ankara
 Küçük yaştan beri yüreğim yara
 Mevlâ'm analara sabırlar vere
 Askerim gurbete gidiyim ana

Eskişehir Adapazar İzmit'i geçtim
 Dağ tepe demeden yel gibi uçtum
 Son durak Haydarpaşa'ya düştüm
 Askerim gurbete gidiyim ana

Yeter **Gazi Metin** âşık olursun
 Birgün gelir tezkireni alırsın
 Her zaman ağlamaz birgün gülersin
 Askerim gurbete gidiyim ana

BU GECE

Bir güzele gönül verdim gezerim
 İncecik boyunda kaldı nazarım
 Gerdanına liraları dizerim
 N'olur gülüm mihman eyle bu gece

Haneden haneye misafir gelir
 Güzel olan yiğit halinden bilir
 Çıkarır koynundan bir buse verir
 Nolur gülüm mihman eyle bu gece

Evin kapın yoksa çadırda kalam
 Ekmek suyun yoksa çadırda ölem
 Darılma sözüme kız kurban olam
 N'olur gülüm mihman eyle bu gece

Gayet de güzelsin düşmanın çoktur
 Derdime bir çare bulamaz doktor
 Can canı severse günahı yoktur
 N'olur gülüm mihman eyle bu gece

Hüseyin Gazi'yim yanarım sana
 Ölüyom ceranım ne dersin bana
 Kırarsan sözümü kıyarım cana
 N'olur gülüm mihman eyle bu gece

ÇAMŞIHI

Anlatayım Çamşihî'nin elini
 Serin yaylasını soğuk suyunu
 Köyleri boşaltan gurbet oyunu
 Ayrılık elinden soldu Çamşihî

Koyunlar kuzular küheylan atlar
 Kurda kuşa aman vermeyen itler
 Gurbet ele göç eyledi yiğitler
 İhtiyarlar yurdu oldu Çamşihî

Komşu köyler bir araya gelirdi
 Davul zurna hayal şenlik olurdu

Sazlar semah çalar yüzün gülerdi
O eski günlerin baldı Çamşılı

Çamşılı denilen büyük bir yöre
Ozan yazar yurdu işlenir töre
Ayrılık elinden yüreğim yara
Kurda kuşa vatan kaldı Çamşılı

İnsanlıktır yöremizin davası
Döldür'ün önünde Çamşılı ovası
Koç yiğidin yatağıdır burası
Dünyaya ününü saldı Çamşılı

Çınar, Karababa nice ozanlar
Azrail'e boyun eğmezdi bunlar
Mazilerde kaldı şöhretler şanlar
Derler **Gazi Metin** öldü Çamşılı

GÜZEL

Methederler Çamşılı'nın elini
Görenler söylesin elleri güzel
Bülbül gibi seda veren dilini
Tatlı tatlı söyler dilleri güzel

Döldür'ün önünde ufacık yazı
Huri melek gibi gelini kızı
Dertli dertli inler çalarlar sazı
Ne hoş eda verir telleri güzel

Misafirperverlik insanlık çoktur
 Koç yiğit yatağı menendi yoktur
 Hastalara şifa istemez toktur
 “Ya Pir” diye sürer elleri güzel

Tercüman kesilir görgüler olur
 Haram zina eden cezasın bulur
 Düvazlar söylenir âşıklar çalır
 Tarikata gider yolları güzel

Söyler **Gazi Metin** Çamşılı soyu
 Divriği'ye bağlı Şahin'dir köyü
 Yas matem tutulur Muharrem ayı
 Kerbelâ'dan eser yelleri güzel

VAY GARİP ANAM

Dokuz ay karnında gezdirdin ana
 Nice zahmet ile geldim bu güne
 Malın canın kurban ederdin bana
 Başa bir hal gelse vay garip anam

Beşiğimle tarla tarla dolaştın
 Usanmadan gece gündüz çalıştın
 “Yavrularım” diye ne hale düştün
 Ne olur biraz da uy garip anam

Kendin telef gezdin bize giyirdin
 Aç susuz yattın da bizi doyurdun
 Azrail'e karşı koydun kayırdın
 Çelikten yapılmış yay garip anam

Yavrularım diye belini büktün
 Saçını ağarttın dişini döktün
 Ayrılık gelince hemen de çöktün
 Olanca emeği zay garip anam

Seni tanır Çukurören yaylası
 Kulağımda durur anamın sesi
 Anam göçtü harap oldu hanesi
 Bize zindan oldu köy garip anam

Hüseyin Gazi'yim anam Hatice
 Analar üstündür yüceden yüce
 Sırtıma alsam da götürsem Hac'a
 Ödenmez emeğin hey garip anam

GELİN CANLAR BİR OLALIM

Bütün insan mutlu ola
 Neşe dolu günler gele
 Bülbül hasret gonca güle
 Gelin canlar bir olalım

Aylar geçer yıllar gelir
 Her geçen gün ömür alır

Ayrı gezme yazık olur
Gelin canlar bir olalım

Geçen günler geri gelmez
Çalışan insan aç kalmaz
İnsan birdir ayrı olmaz
Gelin canlar bir olalım

Hep beraber çalışalım
Süperlere ulaşalım
Füze ile dolaşalım
Gelin canlar bir olalım

Laik düzen Cumhuriyet
Yaşat onu göster gayret
İkilikten doğar nefret
Gelin canlar bir olalım

Gazi Metin'in sözünde
İnsanlık varsa özünde
Sınıfsız toplum izinde
Gelin canlar bir olalım

GÖRDÜM BEN

Kurbanımı kestim Tekkeye vardım
Medet mürvet diye darına durdum
Yalvar-yakar zorla kazmayı vurdum
Hüseyin Abdal zatı piri gördüm ben

Beş kişi kazmayı küreği aldık
 Sanki bir hayâle ummana daldık
 Dağ gibi koç yiğit şaşırdık kaldık
 Sanki ses verecek diri gördüm ben

Pirin divanında eli bağladık
 Hizmetine geldik deyi ağladık
 Söküp kefenleyip niyaz eyledik
 Ebedi çürümez eri gördüm ben

Yanı başındaydı pirimin eşi
 Kudret kaleminde çekilmiş kaşı
 Nur cemale şaşa kaldık beş kişi
 Fatma Anamız'ın sırrı gördüm ben

Duyan işitenler bir rüya sanar
 Şüphe getirenin ocağı söner
 Aşkı içerimde ebedi yanar
 Can gözüm açıldı narı gördüm ben

Evlâdı talibi tekkeye gelir
 Sıdk ile çağırın nasibin alır
 Hüseyin Abdal diyen mahrum mu kalır
 Teberi elinde huri gördüm ben

Gazi Metin'im Hak insanda derler
 Gerçek çürümezmiş erenler pırlar
 Doğmuş Çamşılı'nda bir güneş parlar
 Horasan'dan gelen nuru gördüm ben

GÖZLERİN

Virane gönlümün tahtı sarayı
Yarım memleketin Türkan Şoray'ı
Tabip sarmaz yüreğimde yarayı
Derdimin dermanı ela gözlerin

Ne desem yakışır Güldane'm sana
Bal ile yoğurmuş doğuran ana
Sen bir yanasın Çamşık bir yana
Derdimin dermanı ela gözlerin

Yürüdükçe eda gelir naz gelir
Sen gülersen bahar gelir yaz gelir
Hülya Avşar, Fatma Girik vız gelir
Derdimin dermanı ela gözlerin

Pala ile Feyzullah'ın bacısı
Ayrılmaz kardeşten büyük acısı
Benim yarım memleketin Gürcü'sü
Derdimin dermanı ela gözlerin

Hüseyin Gazi'yim Çamşığı elim
Sefilim güzelim Güldane'm gülüm
Acıda tatlıda kanadım kolum
Derdimin dermanı ela gözlerin

GURBET YOLCUSU

Sirtında yırtık ceketi
Gidiyor gurbet yolcusu
Ağlaşıyor ev külfeti
Gidiyor gurbet yolcusu

Faiz ile bulmuş para
Düşünüyor kara kara
Ne yapacak bu fukara
Gidiyor gurbet yolcusu

Numarasız bilet aldı
El sallayıp yolcu oldu
Şimdiden arada kaldı
Gidiyor gurbet yolcusu

Gözetiyor dağı taşı
Durmuyor gözümün yaşı
Kim bulacak buna işi
Gidiyor gurbet yolcusu

Vardı gitti gurbet ele
Adres bilmez kimi bula
İpi yok ki hamal ola
Gidiyor gurbet yolcusu

Amca dayı hepsi para
Fakir bulamaz akraba
Kimse demiyor merhaba
Gidiyor gurbet yolcusu

Mektup bekler baba ana
Yavrum hasret kaldık sana
Para yok ki geri döne
Gidiyor gurbet yolcusu

Gazi Metin söyler sözü
soğuktur fakirin yüzü
Bir gün kayıp olur izi
Gidiyor gurbet yolcusu

BAYRAM GÜNÜ

Bayram geldi bayram geldi
Fakir ağlar bayram günü
Zengin baba neler aldı
Fakir ağlar bayram günü

Fakirin bayramı olmaz
Evine kimsesi gelmez
Çocukların yüzü gülmez
Fakir ağlar bayram günü

Düğün bayram zengin işi
 Giyerler kutnu kumaşı
 Un herlesi gözün yaşı
 Fakir ağlar bayram günü

Zengin içer dolu masa
 Fakirleri sardı tasa
 Evde tavuk yok ki kese
 Fakir ağlar bayram günü

Metin sözün gider güce
 Zengin olsam gitmem Hacc'a
 Yardım et fakire aca
 Fakir ağlar bayram günü

FİLEM DOLMAZ

Cepte param elde filem
 Bu devirde aç mı kalam
 Bakkal gibi sana selâm
 Para bitti filem dolmaz

Pahalılık aldı gitti
 Bire alan beşe sattı
 Aylığımı file yuttu
 Para bitti filem dolmaz

Fakirim ambarım file
 Dünyada çekerim çile

Bakkal dedi güle güle
Para bitti filem dolmaz

Çarşı pazarı dolaştım
Kasaplardan uzak kaçtım
Yarım file eve düştüm
Para bitti filem dolmaz

Birlikte yapalım hesap
Daha bakkal ile kasap
Oyumuzu çalan ahbap
Para bitti filem dolmaz

Gazi Metin file ile
Geçti günüm çile ile
Farkım nedir köle ile
Para bitti filem dolmaz

HÜSEYİN

1908'de Dışbudak köyünde doğmuş; 5.3.1953 günü aynı yerde vefat etmiştir. Asıl adı Hüseyin Karababa olmakla beraber, çevresinde *Girgey Hüseyin* olarak tanınmıştır. Ailesine Pengögiller denilmektedir. Hasan'la İnci Hanım'ın oğludur. Babasını üç yaşında iken kaybetmiştir. Annesi ikinci evliliğini yapıp başka bir köye gitmiş, orada sonra vefat etmiştir. Annesinden sonra dayısı Mustafa, "Kurtuluş Savaşında Mustafa Kemal'le birlikte savaşıcağım." diyerek gönüllü askere gitmiş, şehit olmuştur.

Her hangi bir tahsil görmeyen Hüseyin'i amcası Ali büyütmiştir. Hüseyin, on sekiz yaşında Mamoğa köyünden Hüseyin Kâhya'nın Tamam adlı kızıyla evlenmiştir. Arıcılıkla uğraşmıştır. Saf ve korkak bir kişiliği olduğu söylenir. Hatta bu konuda hakkında pek çok hikâye anlatılır.

Büyük oğlu Hasan'ın Kore'ye gitmesi kendisini ve hanımı Tamam'ı üzüntüye boğmuştur. Bir ara etrafta, Hasan'ın Kore'de öldüğü haberi yayılmış, bu acıya Tamam Hanım daha fazla dayanamayıp kırk dört yaşında vefat etmiştir. Cenazesinin kaldırılacağı gün köye oğlunun iki mektubu birden gelmiş, ancak mektuplar okunmadan kefene sarılıp cenazeye birlikte mezara konulmuştur.

Dayısı olan Hüseyin, annesi ve babasını kaybettikten sonra Hüseyin'e, kendisini avutması için bir saz almış, dolayısıyla Hüseyin, saz çalmaya küçük yaşlarda başlamıştır. Kısa sürede saz çalmada ustalaşmış ve önceleri ustaların deyişlerini icra ederken zamanla kendisi de şiir söylemeye başlamıştır Sesinin çok güzel olduğu söylenir. Hata o türkü söylerken insanlar sonsuz haz alıp hüzünlü türkülerde de kendinden geçmiştir.. Genellikle olaylar ve inancı üzerine şiir söylemiştir. Şiirleri kendisi tarafından bir deftere kaydedilmişse de defteri verdiği köy öğretmeni bu emanete sahip çıkamamış, onu kaybetmiştir. Bugün, on beş kadar şiiri biliniyor. Şiirlerinde mahlas olarak adını kullanmışsa da bazı şiirlerinde mahlas yoktur.*

ÇAMŞIHI'NDAN ÇIKTIM

Çamşihî'ndan çıktım kapına geldim
Hacı Bektaş dergâhına varınca
Uzağında değil yakına geldim
Hacı Bektaş dergâhına varınca

Abdal Musa, Balım Sultan gelirler
Hüseyin Abdal'la birlik olurlar
Bizleri de arasına alırlar
Hacı Bektaş dergâhına varınca

---

* **Kaynakça** : Çamşih-Halk Kültürü Dergisi, S. 1, Ocak 1994, s. 20-23. / Av. İsmail Metin Arşivi. / Hakan SIVACI, Ankara'da Yaşayan Sivahlı Âşıklar, Ankara, 1996, s. 68-77.

On İki İmam'ın sürdük izini
 Bir olduk cemlerde gördük yüzünü
 Pir Sultan, Veysel'le çaldık sazını
 Hacı Bektaş dergâhına varınca

On İki hizmetin birini aldık
 Erler evliyalar sırrına erdik
 Gönül Hakk'a verdik derine daldık
 Hacı Bektaş dergâhına varınca

Âşık **Hüseyin**'im yüzüm sürseydim
 Varıp huzurunda dara dursaydım
 Beni Yaradan'a varıp sorsaydım
 Hacı Bektaş dergâhına varınca

ÇARIK

Yeni diktim hevesliyim
 Ayağımı sıkma çarık
 Hele güle güle giyim
 Ayağımı sıkma çarık

Yüzdük seni biz bir tenden
 Çok sıkarsın aslın gönden
 Başka yok ayrılmam senden
 Ayağımı sıkma çarık

İslamıştım uzamıştın
 Daha sıkmam söz demiştin
 Ne çabuk da gözden düştün
 Ayağımı sıkma çarık

Sırımınla dikilirsin
 Eskir eskir sökülürsün
 Kuru günde bükülürsün
 Ayağımı sıkma çarık

Yırtılınca çitenirsin
 Fakirleri iy'tanırırsın
 Sen kendini ne sanırırsın
 Ayağımı sıkma çarık

Bıktır **Hüseyin'i** bıktır
 Atsam seni başka yoktur
 Sıktır babam hele sıktır
 Ayağımı sıkma çarık

DUT AĞACI

"Ağaç ne yaparsın sence?"
 "Büyüyorum ince ince,
 Hafif de rüzgâr esince,
 Irgalanır sallanırım."

"Ağaç ne yapalım sana?"
 "Kesip yatırmayın yana,

Kıyman zarar vermen bana,
Yetişirsem çimlenirim."

"Özelliğın nedir söyle?"
"Çiçekler açarım böyle,
Çeşitli meyvem var öyle,
Yağmur alır nemlenirim."

"Bir dalın kesersek n' olur?"
"Yaprağım sararır solur,
Üzüntüm çok büyük olur,
Çok sızlanır gamlanırım."

"Daha cevaplandır sorum ."
"Vatanı yeşil korum,
Havayı temizliyorum,
Al yeşile güllenirim."

"Anlat âşık seni dinler."
"Tam zamanında kesseler,
Ben neler olurum neler,
İşlendikçe zamlanırım."

KADER

Kader ile muhakemem var benim
Bana edeceğin bu muydu kader
Her nereye gitsem kestin uğrumu
Beni öldürmek mi maksadın kader

Pek şiddetli kement attın eğnime
 İnsaf edip hiç bakmadın halime
 Adet olsa sen geçersen elime
 Valiye hakime düşürmem kader

Zaten ben ağlarım gözlerim yaşlı
 Allah evlat verdi hep açık başlı
 Ele çuha verdin önü nakışlı
 Bize boş ekmeği çok gördün kader

İşimde gücümde kaldım avara
 Nerde karnım doysa vatanım ora
 Bu yıl ki ekinim hep ara ara
 Göğ iken içinden yoldurdun felek

Âşık **Hüseyin** usandım candan
 Bir dakika da ben tutsaydım yakandan
 Bir keçi verdiler İkiz Osman'dan
 Yedirmedin mundar eyledin kader

KORE SAVAŞI

Beddua etmiştim hemen mi tuttu
 Doğruladı gitti sözüm ok muydu
 Dalımı kolumu kırdın söyledin
 Kadersiz yaşamak bana çok muydu

Bilmem ki Kore'de işimiz nedir
Kismetse ekmeği burada yedir
Beni söyletmişsin iyi şey dedir
Başka söyleyecek sözüm yok muydu

Hüseyin Abdal'a haval'eyledim
Sağ gidesin sağ gelesin söyledim
Bilmiyom ki ben feleğe neyledim
Bu hallere düşmek bana hak mıydı

Hüseyin Abdal'ım gel beni dinle
Koru Hasan'ımı derdimi anla
Öküzümü alam gelem kurbanla
Yiyen dua etsin herkes tok muydu

Âşık **Hüseyin**'im yoktur tutarım
Çok dertliyim bir odada yatarım
Dertlerime yeni dertler katarım
Çamşığı'nda benim gibi tek miydi

İSMAİL TOPRAK

1911 (R. 1327)'de Çamşihı'nın Baloğa köyünde doğmuştur. Babası Baloğa köyünün kurucusu Balo Ağa'nın oğlu Esef Ağa'dır. Annesi ise, Divriği'nin Höbek köyünden Elif'tir. İsmail Toprak'ın İbrahim ve Haney isminde bir kız bir erkek kardeşi vardır. Kısa aralıklarla gurbete çalışmaya gitmesi ve askerlik dışında ömrünün tamamına yakını köyünde geçmiştir. Baloğa köyünden Balo'nun kızı Tamiş ile evlenmiş; bu evliliklerinden Hasan, Sülo, Esat, Mustafa, Ali, Rıza, İnci ve Sülo isimli dokuz çocuğu olmuştur. Dedelik yapmış, cemler yönetmiştir. 1977 yılında Hakk'a yürümüştür.

Ustası Mamoğa köyünden Âşık Veysel'in de saz ustası olan Ali Ağa'dır. Emsalleri ise, Battal Karababa, Gatih Dede, Celal Dede, Girgey Hüseyin'dir. Ustasının Ali Ağa olmasından dolayı saz çalışı ve türkü söyleyişi Âşık Veysel ile büyük benzerlik gösterir. Öyle ki, sesini ve saz çalışını Aşık Veysel'den ayırmak nerede ise imkânsızdır. Kendisi de Çamşihı'nda yetişen bir çok ozana hocalık yapmış; onlara sazın ve şiirin inceliklerini öğretmiştir. Türkiye'nin bir çok bölgesinde dedelik ve âşıklık yapmıştır. Âşık Veysel'in yurt içi gezilerinde dört sene onunla beraber olmuştur. Şiirlerinin çoğu derlenmediği için kaybolmuştur. İki kaset çıkarmıştır.*

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail metin Arşivi.

İsmail Toprak'tan hatıralar

İsmail'in Duası

İsmail İstanbul'da bir inşaatta çalışıyormuş. Patronu da bunu çok severmiş. Patronu bir akşam inşaat yerine gittiğinde İsmail'in rakısını içip kendi kendine saz çalıp söylediğini görmüş. Onun yanık gurbet havaları ve sazı patronu etkilemiş, doğruca gelip gördüklerini hanımına anlatmış. Hanımı mezeler hazırlamış, İnşaatın sahibi, karısıyla birlikte İsmail'in yanına gelmişler. İsmail söylemiş, onlar dinlemişler. Bunların aradan yıllar geçtiği halde çocuklarının olmadığını İsmail'e söylemişler ve kendilerine çocuklarının olması için dua etmesini istemişler. İsmail de onları ayağa kaldırmış, karşısına almış. Allah'tan ve Hüseyin Abdal'dan dilekten bulunmuş. Aradan zaman geçmiş, kadın çocuğa kalmış. Çocuk doğduktan sonra ismini İsmail koymuşlar.

İsmail Toprak'ın Ölümü

Ölmeden bir gün önce oğlu Ali, ozan Battal Karababa'yı rüyasında görmüş. Rüyasında, Battal Ağa babası ile kendilerinin bahçesini suluyormuş. Babasına rüyayı anlatmış. O da Battal Ağa'nın kendisini götürceğini, suyun ise iyilik olduğunu söylemiş.

İkinci gün İsmail Ağa, iyice kötölemiş. Artık hayâl görmeye başlamış. Sesli sesli, gördüğü hayali anlatıyormuş. Yanına Peygamberimiz, Battal ağa ve

annesi gelmiş. “Beni götürmeye geldiler.” demiş. Yanında bekleyen Haydar Ağa; “Çocukları korkutma.” demiş. “Korkutmuyorum aha geldi, beni bekliyorlar.” demiş. Bunları anlatırken, yatağında oturuyormuş. Sonra da “Yastığımı sırtımdan alıp beni uzatın.” demiş. Yastığını sırtından almışlar ve İsmail Ağa’yı sırt üstü uzatmışlar. İsmail Toprak, o anda ölmüş.

DUA

Çocukları gurbette olan, yaşlılığından dolayı dizleri tutmayan bir köşede yapayalnız kalan İsmail, duygularını şöyle dile getirir:

Kadir Mevlâ’m senden bir dileğim var
Mürvet beni el-avuca düşürme
Emanetini al dileğimi ver
Mürvet beni el-avuca düşürme

Damın deliğinde sırf yalnızım
Ne oğlum geliyor ne de bir kızım
Ecel gelir ise ne olur sözüm
Mürvet beni el-avuca düşürme

Yetim kaldım beni anam büyüttü
Küçükten everdi sanki iy’etti
İkisi de beni bırakıp gitti
Mürvet beni el-avuca düşürme

Ey **İsmail Toprak** nice oldu halim
 İste malım işte fikrim hayalim
 Ne kazandın bu dünyada bakalım
 Mürvet beni el-avuca düşürme

SÜTÜM YUHUNTUYA DÖNDÜ

Yoksul bir yaşantı süren İsmail'in bir ineği vardır. Elbette, bir ineğin sütü evin yağ ve peynir ihtiyacını karşılayamaz. Üstelik İsmail yaşlı olduğu için süt de içer. Gelin, süt kafi gelsin düşüncesiyle, sütüne su katarak getirir. İsmail bunun farkına varır. O vakit şunları söyler.

(Şiirde geçen *yuhuntu* : yemek kaplarının yıkandığı ve içinde yemek tanelerinin dolaştığı bulaşık suyu anlamına gelir.)

Kime arz edeyim halimi
 Sütüm yuhuntuya döndü
 Arz edeyim söylemeye
 Sütüm yuhuntuya döndü

Gelin bunu böyle etme
 Süte suyu fazla katma
 Şekerini fazla atma
 Suyum yuhuntuya döndü

Söylerim sözüm dinlemez
 Gelinlik eder söylemez
 Gelin bildiğinden dönmez
 Sütüm yuhuntuya döndü

Koyuydu ineğin sütü
Balda yok idi lezzeti
Suyu kattı gitti tadı
Sütüm yuhuntuya döndü

Esefoğlunun feryadı
İsmail Toprak' tır adı
İçtiğim süt bir cezveydi
O da yuhuntuya döndü

NASIL METHEDEYİM

Nasıl methedeyim canımın içi
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
Bölük bölük olmuş o yarin saçı
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur
Bir çift söz ile o yar darılmış
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
Sensin yine benim başımın tacı
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur

Kapının önünden geldim de gittim
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
Kömür gözlüm sana ne zarar ettim
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur
Bir çift sözün duydum üç hafta yattım
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
Sen bir hancı isen ben de bir yolcu
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur

Kapısının önü Çınar ağacı
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
İçerimde kaldı çıkmaz bir acı
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur
Şu köyün içinde gezemez oldum
Aha gidiyim, başa ne deyin, üç günüm kaldı
Beni öldürecek o iki bacı
Yar nolur nolur nolur böyle mi olur

KARABABA (Battal)

Battal Karababa, Şahin köyünde doğmuştur. Doğum tarihi muhtemelen 1893'tür. 1954'te Şahin köyünde vefat etmiştir. Mezarı buradadır. Çamşılı yöresinde "Battal Ağa" olarak tanınmıştır. Babası Gazi Ağa, annesi Hacı Ağa'nın kız kardeşi İnci hanım'dır. Yedi çocuklu ailenin dördüncü çocuğudur. İki kere evlenmiştir. Eşlerinin adı Elif ve Şekire'dir. Bu evliliklerden Haco, Didar, Ali, Hasan, Zeynep, Cemal, Haydar, Mehmet Ali, Haşim, Hacı İbrahim adında on çocuğu olmuştur. Bunlardan Mehmet Ali, Haşim ve Hacı İbrahim Karababa da saz çalıp şiir söyleyebilen âşıklardır. Battal Ağa, Ali Metin, Mahmut Erdal ve Mehmet Ali Karababa'nın âşıklık yolunda ilerlemesinde büyük pay sahibidir.

Hüseyin Abdal'ın torunlarından olan Battal Ağa, "dede" olarak Divriği, Kangal, Malatya, Arguvan, Akçadağ, Zile hatta Kahramanmaraş'a kadar gitmiş, talipleriyle görüşmüştür, cemler yürütmüştür. Çok iyi saz çalan ve deyiş söyleyen birisidir.

Bedenen iri cüsseli, yakışıklı, ahlaken iyi huylu, yardımsever ve hiç bir zaman lokmayı tek başına yemeyen, halk deyimiyle "yoksul babası" biridir. Evinin, Şahin köyüne gelen dilenci ve yoksulların konakladığı yegâne yer olduğu anlatılır.

Şiirlerinde Karababa mahlasını kullanmıştır. Ölenler üzerine söylediği destanlar çoğunluktadır. Teknik yönden

başarılıdır. Şiirlerini bir defterde toplamışsa da, polis memuru olan oğlu Haydar Karababa defteri, Emniyet Amirine vermiş, bu arada defter kaybolmuştur. Yayımladığımız şiirler halk ağzından derlenen şiirlerdir.*

ÇAMŞIHI

1952 yılında Mamoğa'yı sel basar ve hiç bir ev bırakmaz. Pek çok hayvanın yanı sıra iki de genç ölür. Battal Karababa duygu ve kanaatlerini şöyle dile getirir:

Dinleyin söyleyim Hakk'ın işini
Hikmetinde verdi böyle hışımı
Sel götürdü toprağını taşını
Felâket içinde kalan Çamşılı

Ne değirmen koydu ne de bir tarla
Yıktı harap etti sanki virane
Ancak bu yarayı hükümet sara
Sellerin içinde kalan Çamşılı

Köylerinin önü bir ufak dere
Sel boğmuş öküzü ağlar fukara
Parası yoktur ki bir daha ala
Felâket içinde kalan Çamşılı

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail METİN Arşivi. / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 341-343.

Karababa der ki halimiz böyle
 Dertten anlayan bul derdini söyle
 Farkımız kalmadı artık ölüyle
 Felâket içinde kalan Çamşılı

VERSEN OLMAZ MI

İlahi Ya Rabb'im sığındım sana
 Bir hayırlı rahmet versen olmaz mı
 Bilirim darıldın münkir kuluna
 Bir hayırlı rahmet versen olmaz mı

Hayır yoktur bu milletin özünde
 Hayır yoktur gelininde kızında
 Yalan yoktur billah benim sözümde
 Bir hayırlı rahmet versen olmaz mı

Açlıkla terbiye eyleme bizi
 Bütün mahluk azdı kahrolsun yüzü
 Elestü bezminde vermiştin sözü
 Bir hayırlı rahmet versen olmaz mı

EFENDİ

Biri dağda biri bağda
 Çok konuşma dur efendi
 Sonra sana deli derler
 Kıymetini bil efendi

Gel meclise topluma uy
 Ağır ol da kelâmı duy
 Boş kafana bir şeyler koy
 Bilmediğin sor efendi

Vefasız dostlara yanma
 Her duyduğun söze kanma
 Sen kendini alim sanma
 Elde neler var efendi

Kömüş doyar obur doymaz
 İpeğe çul yama uymaz
 Bakan körlük kulak duymaz
 Anlaşması zor efendi

Her gün başka telden çalar
 Dertsiz başın derde salar
 Bazı insan hayvan olur
 Uzat yesin pür efendi

Düşünmeden sözü atma
 Topalla ileri gitme
 Deli ile sohbet etme
 Başın derde kor efendi

Karababa budur hali
 Meyve vermez kara çalı
 Arıyorsan doğru yolu
 İlme kafa yor efendi

ONA YANARIM

1950 yılında, Divriği'ye bir şeyler satmak için öküz arabasının üzerinde uyuya kalan ve Murmana köyü yakınlarında tünelden çıkan trenin öküz arabasına çarpması üzerine trenin altında kalarak ölen Çamoğa köyünden Bayram Hoca için şunları söylenmiştir:

Üç gün evvel tiren girdi düşüme
Düşümü söyledim kendi eşime
Ahırında bu iş geldi başıma
Hanem harap oldu ona yanarım

Tiren geldi Murmana'ya dayandı
Kemiklerim alkanlara boyandı
Tiren düdüğü çaldı bekçi uyandı
Hanem harap oldu ona yanarım

Hemi malım gitti hem de canım
Bekçi yok mu senin dinin imanın
Çeksen kırmızıyı göstersen kanım
Hanem harap oldu ona yanarım

Karababa der ki derdim derindir
Rızığımızı veren Mevlâ kerimdir
Az yaşa çok yaşa sonu ölümdür
Hanem harap oldu ona yanarım

DERDİME BİR ÇARE

Attan düşüp ölen Dişbudaklı Mahmut için şunları söylenmiştir:

Göremedim Aziz'imın yüzünü
 Öpemedim kaşı ile gözünü
 Âhırında yetim koydum kuzumu
 Derdime bir çare bulamaz oldum

Güneş istasyonunda ben oldum hasta
 Son nefesim verdim ben de Sivas'ta
 Eşimi dostumu bıraktım yasta
 Derdime bir çare bulamaz oldum

Karababa der ki eşim yarenim
 Ben Mahmud'a ölene dek yanarım
 Haraptır hanesi evi viranım
 Derdime bir çare bulamaz oldum

MAHMUT'A AĞIT

Dişbudak köyünde Mahmut isminde birisi, Güneş istasyonu giderken attan düşer. Ağır hasta olarak trene bindirip Sivas'a gönderilir, ancak Mahmut Sivas'ta vefat eder. Battal Ağa, bunun üzerine aşağıdaki şiiri yazar.

Göremedim Aziz'imın yüzünü
Öpemedim kaşı ile gözünü
Ahırın da yetim koydum kuzumu
Derdime bir çare bulamaz oldum

Güneş istasyondan ben oldum hasta
Son nefesim verdim ben de Sivas'ta
Eşimi dostumu bıraktım yasta
Derdime bir çare bulamaz oldum

Karababa der ki eşim yarenim
Ben Mahmud'a ölene dek yanarım
Haraptır hanesi evi viranım
Derdime bir çare bulamaz oldum

MEHMET ALİ KARABABA

1934 yılında Şahin köyünde doğmuştur. Âşık Battal Karababa'nın ve Şakire'nin oğludur. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. Musa Mahmut'ın kızı Hatunkız ile evlenmiş, bu evlilikten beş çocuğu olmuştur. Gülsüm ismindeki kızını 1993'teki Sivas'taki Madımak Oteli yangınında yitirmiştir. Diğer kızı Zeynep, babasının mesleğini icra etmektedir.

Askerlik sonrası önce İstanbul'a gitmiş, orada Sanayi Mahallesi'nde ikamet etmiş; saz kursu açmıştır. Daha sonra Ankara'ya taşınmıştır. Ancak sazdan ve türkü söylemekten bir türlü umduğunu bulamayınca, Divriği'ye dönmüş, Cürek maden işletmesinde işe girmiştir. Cürek'te kendisine bir ev yapmış, uzun müddet burada kalmıştır. 1990'da emekli olduktan sonra Ankara'ya Nato Yolu semtine taşınmıştır. Âşık Ali Kızıltuğ ile bir saz evi açmış, sonra kıraathane işletmiştir. 1993'te kızı Gülsüm'ü Sivas olaylarında kaybetmesi üzerine kalp krizi geçirmiş, 1995'te de Almanya'da konser verdiği sırada, ikinci defa kalp krizi geçirmiştir. Aynı yıl Ankara'da ikinci defa geçirdiği krizi geçirmiş, tedavi edildikten sonra yurda dönmüştür. Aynı yıl yine evine geldiği sırada yolda bir kriz daha geçirmiş ve ruhunu teslim etmiştir. Karşıyaka Mezarlığına defnedilmiştir.

Saza ve şiire yönelmesinde babası Battal Karababa'nın büyük oranda etkisi olmuştur. Şiirlerinde

genelde gurbet, sıla hasretlik gibi konuları işlerdi. Sesi oldukça gür olup çok iyi bağlama ustasıdır. Yılmaz Güney'in "Hudutların Kanunu" adlı filmin fon müziği M. Ali Karababa'ya aittir. Geçimini sazdan, âşıklıktan sağlamıştır. Sayısız konserlere katılmış, İstanbul ve Ankara'da açtığı iş yerinde saz dersleri vermiştir. 1964'te radyoda mahalli sanatçı olarak programlar yapmıştır. On kadar plak ve dört kaset doldurmuştur.*

NİCELERİ GELİP GEÇTİ

Bu dünya benziyor bir ulu hana
Niceleri gelip geçti bu handa
Buralar kaldı mı beyle sultana
Niceleri gelip geçti bu handa

İster atmış yaşa ister yüz yaşa
İster hükümdar ol isterse paşa
Bir yazı yazarlar mezarda taşta
Niceleri gelip geçti bu handa

İster çirkin olsun isterse güzel
İster alim olsun isterse yazar
İster tellal olsun isterse pazar
Niceleri gelip geçti bu handa

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi / Hüseyin Gazi Metin, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 352. / **Halk Ozanları ile Mamak (Mamak'ta Yaşayan Halk Ozanları)**, Ankara, 1997, s. 175-178.

İster fakir olsun isterse zengin
 İsterse dünyada olmasın dengin
 Süleyman olsan da ölürsün bir gün
 Niceleri gelip geçti bu handa

İster **Karababa** isterse zalim
 İster cahil olsun isterse alim
 Sonunda sıra gelir ver halim
 Niceleri gelip geçti bu handa

UNUTMA

Niye bundan kaçıyorsun kardeşim
 Bir gün öleceksin bunu unutma
 İster seksen olsun ister yüz yaşın
 Bir gün öleceksin bunu unutma

Anan toprak baban toprak bunu bil
 Toprak gibi her şeyinle türap ol
 Tatlı dille güleç yüzle güleç gel
 Bir gün öleceksin bunu unutma

Yüce dağda duman olur kar olur
 Cahil ile sohbet etmek zor olur
 Can gözü görmeyen bakar kör olur
 Bir gün öleceksin bunu unutma

Dünyada kalacak sende bir eser
 Her şeyin başını cahillik keser

Karababa boşa yorulup koşar
Gir gün öleceksin bunu unutma

GİDİYORDU YAYLALARA

Yaz gelince bizim köyler
Gidiyorlar yaylalara
Koç yiğitler gelin kızlar
Gidiyorlar yaylalara

Yaylamızın önü Döldür
Gahi çiçek gahi güldür
Yardan ayrılması zordur
Gidiyorlar yaylalara

Mor menekşe yürek dağlar
Koyun kuzusuna ağlar
Kuşlar öter sular çağlar
Gidiyorlar yaylalara

Karababa benim adım
Divrik Çamşihı vatanım
Çoluk çocuk bir de yarım
Gidiyorlar yaylalara

GÖÇ ETTİLER ŞEHİRLERE

Ne yurt kaldı ne de vatan
Göç ettiler şehirlere
Boş evlerde yoktur yatan
Göç ettiler şehirlere

Olmaz olsun icat eden
Aç kalır şehre giden
Bulunmaz davarı güden
Göç ettiler şehirlere

Basma etek pantol giyen
Dürmeç edip yemek yiyen
Aklı yetip "Baba" diyen
Göç ettiler şehirlere

Tarlasını boz eyleyen
Bir biriyle söz eyleyen
Kaş altından göz eyleyen
Göç ettiler şehirlere

Karababa göç Cüreğ'e
Dertleri koyma yüreğe
Minnet etme sen feleğe
Göç ettiler şehirlere

KARŞI

Bir name yazayım çeşmim yaşından
 Göndereyim yare ellere karşı
 Ah çektikçe duman çıkar başımdan
 Yaktı kül eyledi yellere karşı

Ne ırakta durur ne de yakınca
 Sesin aldım göremedim bakınca
 Ağır ağır gözyaşlarım akınca
 Aktı gözyaşlarım sellere karşı

Karababa budur feleğin işi
 Daima tükenmez boranı kışı
 Yükledim göçümü gidiyor başı
 Çevirdim yönümü çöllere karşı

YÜRÜ YALAN DÜNYA

Yürü yalan dünya sana da kalmaz
 Ben murat almadım alanlar alsın
 Yuva yıkanların yuvası olmaz
 Bir yavruya muhtaç ettin sen beni

Padişah değilim sarayım olsun
 Baykuş öten bağım hep sana kalsın
 Ağlayanın ahı gülenin olsun
 Ağlattın da güldürmedin sen beni

Yalın ayak başı açık dolaştım
 Açlığınan pençeleşip savaştım
 Nalladın atını peşime koştun
 Kamçıladın kırbaş ile sen beni

Ağa olup sömürmedim milleti
 Tefeciler getirmiştir illeti
 Gebertmedin böyle zalim çok iti
 Bir zehire muhtaç ettin sen beni

Ben ölürsem bana hoca gelmesin
 Aptes alıp boşa namaz kılmasın
Karababa isem kefen sormasın
 At dağlara kuşlar yesin sen beni

MUSTAFA KEMAL

Sen bir güneş gibi doğdun yurduma
 Sensin atam sensin Mustafa Kemal
 Emir verdin Akdeniz'de orduma
 Sensin atam sensin Mustafa Kemal

Bu yurt emanettir Ata'mdan bize
 Ezdi düşmanları getirdi dize
 Ege'de hepsini döktü denize
 Sensin atam sensin Mustafa Kemal

Özgürlüğü laikliği yarattın
 Kurdun cumhuriyeti yoktan var ettin
 Düşmanları kovdun yurdumdan attın
 Sensin atam sensin Mustafa Kemal

Karababa benim namusum vatan
 Bir karış toprağa şehittir yatan
 Cepheden cepheye koşardı her can
 Sensin atam sensin Mustafa Kemal

DÖN GEL

Ne kaçarsın nazlı dilber
 Hele dön gel hele dön gel
 Bir çift sual soram senden
 Hele dön gel hele dön gel

Kim küstürdü bilmem seni
 Dermedim başında gülü
 Al silahı öldür beni
 Hele dön gel hele dön gel

Taş atmadım bülbülüne
 Baykuş kondurmam gülüne
 Acımadın bu halime
 Hele dön gel hele dön gel

Küskün isen barışalım
 Gülü güle sarışalım

Erkek gibi dövüselim
Hele dön gel hele dön gel

Karababa dokun saza
Dayanılmaz böyle naza
Bazı bazı uğra bize
Hele dön gel hele dön gel

NE GÜZELDİR ANADOLU'M

Gezdim dünyayı dolaştım
Ne güzeldir Anadolu'm
Yüce yüce dağlar aştım
Ne güzeldir Anadolu'm

Yaylasında kuzu meler
Çoban kavalını çalar
Zümrüt gibi düz ovalar
Ne güzeldir Anadolu'm

Soğuk sular çağlar gider
Bahçesinde bülbül öter
Turnaları katar katar
Ne güzeldir Anadolu'm

Karababa dön yurduna
Dönüp de bakma ardına
Doyum olmaz hiç merdine
Ne güzeldir Anadolu'm

GELEN VARSA GİDİYORUM

Muhammet Ali yoluna
 Gelen varsa gidiyorum
 Kelepçe vurdum koluma
 Gelen varsa gidiyorum

Erler evliyalar burda
 Özümü çekmişim darda
 Bir dolu içmişim pirde
 Gelen varsa gidiyorum

Bu meydan er meydanı
 Uğruna koymuşum canı
 Bekliyorlar seni beni
 Gelen varsa gidiyorum

Karababa Hakk'ın kulu
 Şah'a doğru gider yolu
 Pir Hacı Bektaş Veli
 Gelen varsa gidiyorum

GÜLSÜM'ÜM

"Bana bayram yap" diyorlar can ile
 Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm
 İçim dolu gözüm dolu kan ile
 Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm

Sen gittin gideli gülmedi yüzüm
Yaşlandım kimseye geçmiyor sözüm
Ne baharım belli ne de bir yazım
Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm

Yavrum ben ölüyom annen de hasta
Evimiz barkımız kederde yasta
Gülsüm'ü yaktılar kanlı Sivas'ta
Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm

Bozuldu düzenim tadım kalmadı
İçin için yandım kimsi bilmedi
Bekledim yolları Gülsüm gelmedi
Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm

Karababa baykuş kondu dalıma
Hasret kaldım Gülsüm'üme gülüme
Duman çöktü şu Sivas'ta yoluma
Sensiz bayram haram olsun Gülsüm'üm

GERİ DÖNÜP KÖYE GELİN

Gurbet elde geçim olmaz
Geri dönüp köye gelin
Aklı olan daha kalmaz
Geri dönüp köye gelin

Ekmek çıktı yüz liraya
 Ev bulunmaz hiç kiraya
 Toplanın hep bir araya
 Geri dönüp köye gelin

Kuyrukta beklersin çayı
 Parası yok kabadayı
 Demedim mi bura iyi
 Geri dönüp köye gelin

Hanım bekler boş fileyi
 Kocası yapar hileyi
 Umudun derdi çileyi
 Geri dönüp köye gelin

Karababa işte böyle
 Akılsız köylüye söyle
 Yücelerden bir el eyle
 Geri dönüp köye gelin

BEDDUA

Kara gözlüm benim gibi
 Ağlayıp ta gülmeyesin
 Zindan ettin sen dünyamı
 Kör olup da görmeyesin

Yurdun yuvan viran olsun
 Bağınıza baykuş konsun

Akrep yılan seni vursun
Doktorlara gelmeyesin

Karababa halimize
Felek bindi dalmıza
Zehir kattı balımıza
Muradına ermeyesin

GELSİN

Savaş açtım koskocaman dünyaya
Laiklik özgürlük isteyen gelsin
Eller aya çıktı biz halen yaya
Perişan halimi görenler gelsin

Hangi din mezhepten olursa olsun
Bütün ezilenler yan yana gelsin
Sınıfını bilsin yerini alsın
Özgürlük uğrunda ölenler gelsin

Karababa ölmüş mezarın kazın
Mezarın başına devrimce yazın
Kimse susturamaz atomdur sazım
Sesimi işitip duyanlar gelsin

PER PERİŞAN HALİMİZ VAR

Yok mu bizim sahibimiz
 Per perişan halimiz var
 Perişanlık derya deniz
 Per perişan halimiz var

Bakkal veresiye vermez
 Parayı elimiz görmez
 Köyümüze kimse gelmez
 Per perişan halimiz var

Alıyorlar oyumuzu
 Göremedim boyunuzu
 Muhtar kesti suyumuzu
 Per perişan halimiz var

Ne çeşme var ne yolumuz
 İktidarda yok kolumuz
 Ağalar aldı malımız
 Per perişan halimiz var

Karababa vurun başa
 Dertlerini yazar taşa
 Odunsuz giriyok kışa
 Per perişan halimiz var

NE HABER

Yine yolum düştü gurbet ellere
 Aman turnam bizim elden ne haber
 Baykuş konmuş bahçemizde güllere
 Bülbüllerin figanından ne haber

Ben gelirken bizim köyler kar idi
 Ömrüm bitti gurbet elde çürüdü
 Bir anneyle dört de yavrum var idi
 Ev halinde hallerinden ne haber

Döldür Dağı'nda duman kalktı mı
 Lale sümbül menekşesi açtı mı
 Yaylacılar yaylalara göçtü mü
 Suna boylu sevdiğimden ne haber

Karababa perişandır halimiz
 Nere gider turnam sizin yolunuz
 Sivas Divrik derler bizim elimiz
 Köyüm olan Çamşılı'ndan ne haber

ÖMÜR BİTTİ YOL BİTMİYOR

Düştüm ben bir uzun yola
 Ömür bitti yol bitmiyor
 Yıkılışım sağa sola
 Ömür bitti yol bitmiyor

Uzun yolun vardır taşı
Akar gözlerimin yaşı
Elden uçtu gönül kuşu
Ömür bitti yol bitmiyor

KARABABA yorulursun
Gün gelir ki sürünürsün
Bir kefene sarılırsın
Ömür bitti yol bitmiyor

ZOR OLUR

Konuş kâmil ile menzil alasın
Cahil ile sohbet etmek zor olur
İnsanlığın kıymetini bilesin
Cahil ile sohbet etmek zor olur

Her nereye varsan az konuş dinle
El iki söylerse sen de bir söyle
Can kulağı aç da iyice dinle
Cahil ile sohbet etmek zor olur

Karababa bir mürşide bağlandım
Mürşid-i kâmilden dersimi aldım
Aradım kitapta yerimi buldum
Cahil ile sohbet etmek zor olur

SÜLEYMAN KARAKUŞ

Süleyman Karakuş 1942'de Başören köyünün Azızağa mezrasında dünyaya gelmiştir. Ozan Gath Dede'nin oğludur. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. İlkokulu Çamoğa köyünde okumuş; askerlik sonrası Divriği Demir Madenlerine işe girmiş, 1993 yılında buradan emekli olmuştur. Emeklilik sonrası İstanbul'a taşınmış. Çok geçmeden burada hanımını kaybetmiş, ikinci defa evlenmiştir. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

Çocukluk döneminde kendi koyunlarını yayarken kaval çalmışsa da sonra bunu bırakmış, saza yönelmiştir. Sazı, ailesinin ve yörenin etkisiyle öğrenmiştir. Bir ustası olmamış; kendi kendine çalarak ilerletmiştir. daha sonra şiirler söylemiş, bunu sazı ile terennüm etmiştir. Saz çalarken ve türkü söylerken kendisine has hareketleri vardır. şiirlerinde *Karakuş* mahlasını kullanmaktadır.*

TOPRAK SARDI SİNEMİ

Anadan doğal yüzüm gülmedi
Genç yaşımda toprak sardı sinemi
Gelin oldum ama murat almadım
Genç yaşımda toprak sardı sinemi

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

Anam babam çıksın gelsin yanıma
 Beni sarsın sinesine koluna
 Kurban olam yar geçtiğin yoluna
 Genç yaşımda toprak sardı sinemi

Mamoa(ğa) köyüne kazsınlar mezar
 Mezarın üstünde isimim yazar
 Doktor el vurdukça yaralar azar
 Genç yaşımda toprak sardı sinemi

İlacı içtim de kurtuldum sandım
 Derince bir hale uykuya daldım
 Oğlumdan kızımdan yardan ayrıldım
 Genç yaşımda toprak sardı sinemi

N'OLACAK

Gel tapma kardeşim dünya malına
 Dünya kadar malın olsa n'olacak
 Acıyın kıymayın insan canına
 Dünya kadar malın olsa n'olacak

Nefsine uyup da harama gitme
 Yoksulun garibin hakkını yutma
 İyilik var iken kötülük gütme
 Dünya kadar malın olsa n'olacak

Karakuş'um bunu böyle söyledi
 Bütün sözlerini tamam eyledi

Hiç bir kulun parasını yemedi
Dünya kadar malın olsa n'olacak

BULAMAZ OLDUM

Bu nasıl kardı da yağdı başıma
Yitirdim eşimi bulamaz oldum
Yıllarca dolaştım onun peşinde
Yitirdim eşimi bulamaz oldum

Hastane kapısı mekânım oldu
Derdim elli iken beş yüzü buldu
Bu dertten yüreğim kederle doldu
Yitirdim eşimi bulamaz oldum

Felek niye düştün benim peşime
Kötü haber girmiş idi düşüme
En sonunda kıydın benim eşime
Yitirdim eşimi bulamaz oldum

Karakuş'um bu derdin dilden düşmüyor
Ayrıldım eşimden günüm geçmiyor
Virane gönlümde güller açmıyor
Yitirdim eşimi bulamaz oldum

MAHMUT ERDAL

1938'de Şahin köyünde doğmuştur. Mustafa ve İsmihan'ın oğludur. Annesi "İso Ana", babası da yıldız ilmi ile meşgul olduğu için çevrede "Kambur Hoca", olarak tanınmıştır. Mahmut ailenin Tamey ve Zöhre'den sonra üçüncü çocuğudur. Çocukluğu sefaletle geçmiştir. On beş yaşında halası Fitoz'un kızı Şirin'le evlenmiş; bu evlilikten dört çocuğu olmuştur. Askerlik hizmetini Erzincan'ın Tercan ilçesinde yapmıştır.

İlkokulda iken saza heves etmiş olan Mahmud'un ilk sazı, Sincanlı Ağa Dayı'nın yaptığı sazdır. Saz çalmada, Battal Karababa, Ali Metin ve İsmail Ağa'nın büyük yardımlarını görmüştür. 1955'te Ankara'ya gelip Muzaffer Sarısözen'le tanışmış ve onun yönettiği Yurttan Sesler programına katılma imkânı bulmuştur. Her hafta Şemsi Belli'nin "*Adım Adım Anadolu*" isimli programına katılmış; orada Çamışlıh türküleri söylemiştir. Bu dönemde Âşık Veysel, Ali İzzet Özkan ve Âşık Hüseyin'le tanışmış, onların takdirlerini almıştır. 1958'de Divriği Madenlerinde işe başlamış, burada iki yıl kadar çalışmıştır. 1963'te Ankara'ya taşınmış, Ankara'da plaklar doldurmuştur. 1965'ta Ankara Radyoetine girmiştir. Pek çok plak yapmıştır. Gerek Anadolu'da gerekse yurt dışında pek çok konser vermiştir. Sonra, bir plak evi açmış, bir süre sonra radyoevinden ayrılarak plak işi ile ilgilenmeye başlamıştır. 1975 yılında bir hadiseye kızıdığından dolayı mesleğinin zirvesindeyken saz

çalmayı bırakmış ve 25 sene saz çalmamıştır. 1980'li yıllarda İstanbul'a göçmüş, orada ticaretle uğraşmıştır. 1993 yılında tekrar saza söze dönmüştür. İstanbul'da Âşık Zevraki ile karşılaşmasından sonra, sanat yolunda yeni arayışlar içinde olmuştur.

Genellikle sosyal yaralar ve buna bağlı olarak öğüt niteliğinde şiirler yazmıştır. Şiirlerinde mahlas olarak adını ve soyadını birlikte kullanmıştır. Çamşılı yöresi ezgilerinin yayılmasında büyük oranda rolü olmuştur. Flash TV'de âşıklarla ve türkülerle ilgili olarak haftalık program yapmıştır. Sanat dönemi iki cephede ele alınabilir: Yirmi beş yaşına kadar olan ilk dönem, elli beş yaşından sonraki ikinci dönem. Birinci dönemde daha ziyade aşk ve sevgi konularında şiir yazmıştır. İkinci dönemde ise Alevi düşüncesini, laikliği ve sosyal yaraları yansıtan şiirler ortaya koymuştur.

Toplam olarak 52 adet 45'lik plak, on beşten fazla kaset çıkarmıştır. Okuduğu türküler içinde kendi parçalarının yanı sıra Âşık Ali Ertekin'in şiirlerine ağırlık vermiştir. Halk müziği repertuarına pek çok türkü kazandırmıştır. *Yine Dertli Dertli İniliyorsun* (1995). *Bir Ozanın Kaleminden* (1999) adlarında iki kitabını yayımladı.*

---

* **Kaynakça** : Mahmut ERDAL, *Yine Dertli Dertli İniliyorsun*, Ankara, 1995, s. 12-14. / Mahmut ERDAL, *Bir Ozanın Kaleminden*, İstanbul, 1999. / Hüseyin Gazi METİN, *Alevilikte Cem*, Ankara 1997, s. 408-410.

EYVAH ÖMRÜM

Bu gün bir güzeli gördüm
 Mah cemali güle benzer
 Sedasına kulak verdim
 Şakıyan bülbüle benzer
 Eyvah eyvah ömrüm eyvah

Soramadım kimin nesi
 Turnalardan almış sesi
 Ev vurmada inlemesi
 Dertli öten tele benzer
 Eyvah eyvah ömrüm eyvah

Hüzün dolu bakışları
 Cana hükmeder kaşları
 Yağmur gibi göz yaşları
 Yaz baharda sele benzer
 Eyvah eyvah ömrüm eyvah

Mahmut Erdal oldum heder
 Bu nasıl hal bu ne keder
 Siyah zülfün tel tel eder
 Dalga dalga yele benzer
 Eyvah eyvah ömrüm eyvah

HABERİN VAR MI

Ne mümkün cananım seni unutmak
 Göz yaşım sel oldu haberin var mı

Ne yemek ne içmek ne de uyumak
İşim figan oldu haberin var mı

Bakıp uğrun uğrun gülüşme bana
Gizli dertlerini gel açma bana
Gönlümden uzak ol yanaşma bana
Sevdiğin el oldu haberin var mı

Yıktı bu sinemi bir gözü ela
Yüzün güldürmesin cenabı Mevlâ
Ne haller düştüm vefasız Leylâ
Meskenim çöl oldu haberin var mı

Ne yaptı ki el diline söz ettin
Yakıp ateşlere bağrım köz ettin
Geldin gittin üzerimi düz ettin
Mezarım yol oldu haberin var mı

Mahmut Erdal kime diyem hallerim
Büküldü kemendim kırık kollarım
Yürüyüp gittiğim düzgün yollarım
Engelli bel oldu haberin var mı

HAYALİN KARŞIMDA

Hayalin karşımda her an her zaman
Silmedin gönlümden karelerini
Eğer senden bana fayda yok ise
Arayım derdimin çarelerini

Hasretinle sinem dağlar gezerim
Karalar giyinip bağlar gezerim
Söyleyip derdimi ağlar gezerim
Sen açtın sinemin yarelerini

Gönül deryasında yekanim battı
Dalga vura vura karaya attı
Kırpıkların oku tarumar etti
Virane gönlümün parelerini

Mahmut Erdal destan oldum dillerde
Haber bekledim esen yellerde
Kulağım haberde gözüm yollarda
Uzattın hasretlik aralarını

YİNE UYANMADIN

Kulağında davul çaldım
Yine uyanmadın eşşek
Feryat ettim yüzüm yoldum
Yine uyanmadın eşşek

Çölde Arap kuma ıhtı
Bak İsrail tabu yıktı
Afrikalı Ay'a çıktı
Yine uyanmadın eşşek

Medyum Memiş ağ atladı
Serveti bine katladı
Yurtta atomlar patladı
Yine uyanmadın eşsek

Gelen çaldı giden çaldı
Sana bomboş torba kaldı
Keto bile köşe oldu
Yine uyanmadın eşsek

Altın gümüş dolar marklar
Kimi kara para aklar
Ayaklar altında haklar
Yine uyanmadın eşsek

Üç trilyon yem atıldı
Kimler nereye satıldı
Sahte dedeler satıldı
Yine uyanmadın eşsek

Mahmut Erdal kendin yordu
Zengin paşalar dede oldu
Zühre Ana vakıf kurdu
Yine uyanmadın eşsek

NE DİYEK

O kadar dert var ki açma diyorlar
Vaatlere yalanlara ne diyek

Bu alın yazındır kaçma diyorlar
Emeğimiz çalanlara ne diyek

Seçimlerde nutuklara kandı da
Kimler çare oldu umut sandı da
Aylece çöplükte gecekonduda
Metan gazla yananlara ne diyek

Partinin gözdesi işi bağlarken
Oturduğu yerden kazanç sağlarken
Çaresizler için için ağlarken
Diskolarda gülenlere ne diyek

Hele doldur çuvalını hircunu
KDV kesip de vermen harcını
Yıllarca birikmiş vergi borcunu
Bir kalemde silenlere ne diyek

Mahmut Erdal neden belalı başın
Tükenmez bitmez mi gözünde yaşın
On gün bile yetmez bücür maaşın
Milyarları alanlara ne diyek

ANAM

Gökyüzünde yıldızlardan yücesin
Bad-ı saba mısın yel misin anam
Sözlüklerde kelimesin hecesin
Nefes mi dudak mı dil misin anam

Kum toprakta höllüğümü eledin
Ninni çaldın beşiğime beledin
Benimle ağladın benimle güldün
Derya mı deniz mi sel misin anam

Kur'an methin eyler ism-i şanında
Huriler kim olur senin yanında
Emsalsiz bir koku gelir teninde
Lale mi sümbül mü gül müsün anam

İsmin destan olur türküde sazda
Gül açar yüzünde baharda yazda
Mecnunlar koşturur saç sakal dizde
Leyla mı sahra mı çöl müsün anam

Üzerimden ayrılmasın gözlerin
Pamuk gibi elin nurlu yüzlerin
Baş koyunca uyku verir dizlerin
Salıncak mı yoksa sal mısın anam

Mahmut Erdal der ki başım tacında
Toka olsam zülûfünün saçında
Gönlümdeki has bahçenin içinde
Fidan mı yaprak mı dal mısın anam

SILAMA GİDEM

Şu gurbetin kahrını büktü belimi
Yol ver dağlar yol ver anama gidem
Gariplerin kimse sormaz halini
Yol ver dağlar yol ver sılama gidem

Ağlayı ağlayı gezdim yollarda
Selamın bekledim esen yellerde
Gözyaşım sel oldu ıssız çöllerde
Yol ver dağlar yol ver sılama gidem

Bozulmuş düzeni tellerim çalmaz
Garibin kimseler halimden bilmez
Ağlar dertli anam teselli olmaz
Yol ver dağlar yol ver sılama gidem

Yeter **Mahmut Erdal**'a gel olma heder
Bu nasıl talihmiş bu nasıl keder
Yollarımı gözler zavallı peder
Yol ver dağlar yol ver sılama gidem

NE SORARSIN

Ne sorarsın be hey kardeş
Ağlamaktır işim benim
Gece gündüz durmaz akar
Gözlerimden yaşım benim

Gitmez oldu serden keder
Her gün her gün artar gider
Dostlar bile kovum eder
Ne belâlı başım benim

Gam alırım gam satarım
Dert üstüne dert katarım
Her gün bir yerde yatarım
Yastık oldu taşım benim

Mahmut Erdal nasıl edem
Söyleyin ki öyle edem
Çok bekledim gelmez vadem
Zehir oldu aşım benim

ANLARSIN

Sakın bu gençliğin bakidir sanma
Yıllar ile yarışınca anlarsın
Ola ki aynaya bakıp aldanma
Yüz hatların buruşunca anlarsın

Ömründen gün çalar bugün ve yarın
Hazana dönüşür gülün gülzarın
Hilâl kaş altında göz kapakların
Günden güne kırışınca anlarsın

Ağrılar baş verin sızılar dizin
 Sis çöker önüne puslanır gözün
 İlenmeye başlar oğlun ve kızın
 Eşin bile darılınca anlarsın

Elinde avcunda yok ise malın
 Yad olur dostların sorulmaz halın
 Toz toprak içinde saçın sakalın
 Birbirine karışınca anlarsın

Geçmez kara günler gam ile çile
 Elinde değil ki edesin hile
 Yokuş şöyle dursun düz yolda bile
 Adım başı yorulunca anlarsın

İşte **Mahmut Erdal** örnektir sana
 Baki kalmış var mı bey ile ağa
 Birgün kucak açıp kara toprağa
 Sadık dostu sarılınca anlarsın

TEL İSYAN EDER

Derdimi duyursam dertli sazıma
 Ah çeker perdeler tel isyan eder
 Gözyaşım göl olur kara yazıma
 Taşar dalga vurur sel isyan eder

Yazın derdim kâğıt kalem yeterse
 Gösterin bir dertli benden beterse
 Bülbül suskun kalır karga öterse
 Elbet hicap duyar gül isyan eder

Nice yol bekledim yağmurla kardan
 Hayli zaman haber gelmez o yardan
 Bir yaprak koparsan koca çınardan
 Irgalanır gövde dal isyan eder

Açıldı sinemde onulmaz yara
 Bülbül gibi düştüm figana zara
 Sitemli bir name göndersem yare
 Zarfın üzerinde pul isyan eder

Çağurdım Mevlâ'yı muradım verse
 Elimden ne gelir sağırsa körse
 Leylâ'yı arayan Mecnun değilse
 Gark olur kumlara çöl isyan eder

Başım dumanlıdır doldur ver saki
 Şu fani dünyada kim kalmış baki
Mahmut Erdal dostu varmadan ta ki
 Mevtanın konuştuğu sal isyan eder

BEKLERİM SELÂMIN

Beklerim selâmın seher zamanı
 Ilgıt ılgıt esen yel ile gönder

Engel olur ise dağlar dumanı
Mektupla geç kalır tel ile gönder

Aşk ateşi gl sinende coşarsa
Firkat gelir elâ gözler yaşarsa
Irmak kenarına yolun düşerse
Bırak boz bulanık sel ile gönder

Selviye benzersin dallar içinde
Herkes seni söyler diller içinde
Eğer dolaşırsan gller içinde
Kopar yaprağını dal ile gönder

Ateşlere yakma **Mahmut Erdal**'ı
Tükendi takatı kalmadı hali
Kulağım haberde gzletme yolu
Ağızdan ağıza dil ile gönder

DEĞİŞMİŞ

Arzuladım görem dedim sılayı
Toprağı değişmiş taşı değişmiş
Ne düğünü kalmış ne de halayı
Altınlı puŐulu başı değişmiş

Türküleri vardı "Oy Grcm Grc'm"
Al yeşil giyinip dzlen bercin
Yufka ekmek ile yemlik drmecin
Sofrası değişmiş aşı değişmiş

Hüzünlü bakışlar eğilmiş kaşlar
 Yıkılmış konaklar dökülmüş taşlar
 İklim etkilemiş bentler barajlar
 Baharı değişmiş kışı değişmiş

Hani nerde senin yeşilin alın
 Neden ırgalanmaz yaprağın dalın
 Bağrında büyüyen **Mahmut Erdal**'ın
 Hayali değişmiş düşü değişmiş

BOŞTAN İBARET

Faydan yoksa tabiata insana
 Ömrün gelir geçer boştan ibaret
 Gelip geçicidir güvenme cana
 Kanat çırpıp uçar kuştan ibaret

Alıcı kuş gibi yırtıcı olsan
 Bakmaya kıyılmaz nevcivan olsan
 Sırtı yere gelmez pehlivan olsan
 Ecel çelme takar tuştan ibaret

Ak düşer saçına buruşur yüzün
 Sis çöker önüne puslanır gözün
 İlenmeye başlar oğlun ve kızın
 Tesellin gözdeki yaştan ibaret

Cem olur cemaat ısınır suyun
Paşa mı bey misin fark etmez soyun
Mevtine kesilir koç veya koyun
Can için verilen aştan ibaret

Mahmut Erdal birgün kabrin kazılır
Eşin dostun yarenlerin üzülür
Ak üstüne kara künyen yazılır
Başına dikilen taştan ibaret

METİNÎ

1926 yılında Şahin köyünde doğmuştur. Asıl adı Ali Metin'dir. Haydar ve Elif'in oğludur. İlkokulu köyünde okumuş (1942), askere gidinceye kadar rençperlik yapmıştır. Askerliğini Antakya'da ve Kadirli'de yapmıştır (1950-1953). 1944'te evlenmiştir. Bir yıl sonra üç aylık kızı öksüz kalmış ve sonra o da ölmüştür. Askerlik hizmetini Kadirli'de (1950-1953) yapmıştır. 1956'da ikinci defa evlenmiş, bu evlilikten Şemseddin ve Hüseyin Gazi adında iki oğlu olmuştur. 1966'da İstanbul'a taşınmış, SSK Hastanesine hastabakıcı olarak işe girmiştir. 1979'da emekli olmuştur. Şimdi Avcılarda oturmaktadır.

Ali Metin, aynı zamanda "dede"dir. Alevi kültürünü oldukça iyi bilir ve yaşar. Sayısız cem yönetmiştir. Pek çok ustamalı deyiş bilmektedir. Gücü yettiğince Hüseyin Abdal'ın dedelik-taliplik ilişkisi olan köylere gitmiştir.

Ölçü, kafiye, ayak ve işlediği konuyu yansıtmaya açısından oldukça başarılıdır. Şiirleri, genellikle Alevi inancını yansıtan konulardadır. Metinî mahlasını kullanmıştır. Saz çalmaya 1942'de başlamıştır. Saz ustası, amcası Battal Karababa'dır. Meşhur Deli Derviş Ayağı'nı da yine ondan öğrenmiştir. Ancak Âşık Veysel'den ve Gaziantep'li Hasan Hüseyin'den etkisinde kalmıştır. Kendisinin de Mahmut Erdal ve Feyzullah Çınar'a etkisi olmuştur. Çamşılı yöresine has ezgiyi otantik özellikleriyle çalan bir ozandır. Yanık ve dokunaklı bir sesi vardır. Önceleri Yunus, Pir Sultan, Nesimî ve

Viranî'den ustamalı deyişler okurken, askerlikten sonra, saz eşliğinde, kendi deyişlerini de söylemeye başlamıştır. Alevi âşıklar hakkında oldukça fazla bilgisi vardır. Almanya'da konserler vermiştir (1973). "Ali Şih, Şih Ali Metin" olarak şöhret sağlamıştır. Emeklilikten sonra İstanbul'da saz dersleri vermiştir. 1970 yılında İstanbul Radyosunda mahalli sanatçı olarak çalışmıştır. Otuz kadar 45'lik plak ve 1977 yılından itibaren doldurduğu kasetlerin sayısı otuz kadar vardır. Şiirlerinin bir kısmının ve Alevi kültürünün ayrıntılarıyla yer aldığı "Pençe-i Âl-i Aba" adlı bir kitabı vardır.*

ÇAMŞIHI ELLERİ

Arzuladım seni Çamşih elleri
Köyler harap olmuş yola bak yola
Bozbulanık akıyordu selleri
Kurumuş çeşmeler çöle bak çöle

Alay alay düğünlerin olurdu
Odaların misafirle dolardı
O şenlikler kalsa sana kalırdı
Melül mahzun duran ele bak ele

---

* **Kaynakça** : Tahir Kutsi (MAKAL), **Âşıklar Şöleni**, İstanbul, 1977, s. 31 ve 143. / Âşık Ali METİN, **Pençe-i Âl-i Aba**, İstanbul, 1992, 384 s. / Mevlüt ÖZHAN- Emine KIRCI- N. Zeynep ÖZÇÖREKÇİ- Ömer GÖZÜKIZIL- Mukadder KÜREN, **Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi**. Ankara, 1992, s. 232-233. / *Yeni Şiirler Yeni Şairler*, **Çamşih-Halk Kültürü Dergisi**, S. 1, Ankara, Ocak 1994, s. 38. / Şengül GÜLÇİÇEK, **Âşık Ali Metin'in Hayatı Felsefesi ve Şiirleri**, İstanbul, 1997 (İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü, Basılmamış Lisans Tezi). / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara 1997, s. 373-375. / Kültür Bakanlığı HAGEM Arşivi, No. YB.86. 0180.

Şahin, Çakırağa, Ağın, Gölveren
 Çamoğa, Dişbudak ile Başören
 Yıllardır hasretim yok mu bir gören
 Sazım dertli öter tele bak tele

Metin'in gözleri durmadan ağlar
 Dumanlı dumanlı Döldür'ün dağlar
 Dökülmüş yaprağı bozulmuş bağlar
 Bülbül boyun eğmiş güle bak güle

ALLAH BİR MUHAMMED ALİ YAZILI

Dört kitabı birer birer okudum
 Allah bir Muhammed Ali yazılı
 Pirin tezgâhında libas dokudum
 Allah bir Muhammed Ali yazılı

Dört kitap hak oldu uydu yasaya
 Zebur'u Davud'a İncil Musa'ya
 Tevrat'ı verdiler Tur'da Musa'ya
 Allah bir Muhammed Ali yazılı

Mansur ile Fazlı Nesimî darda
 Hazret-i Fatıma sırdadır sırda
 Cihan var olmadan kandilde nurda
 Allah bir Muhammed Ali yazılı

Metinî farz oldu bize hidayet
 Muhammed bıraktı iki emanet
 Biri evlat biri Kur'an tamamet
 Allah bir Muhammed Ali yazılı

SÖZBELLİ BELLİ

Mızrap vurup her eline saz alan
 Üstadı yerinde saz belli belli
 Derleme toplama saçma söz ile
 Gerçek âşık olmaz söz belli belli

Konuş ki sözünden ilham alsınlar
 Sükut ol ki seni arif sansınlar
 Ehl-i kâmil ol ki seni saysınlar
 Silinmez bir eser yaz belli belli

Metinî'yem benden sorarlar beni
 Gurur mağrur kibir etme kendini
 Ne idim ne oldum sanma sen seni
 İnsanlık yolunda gez belli belli

AK MELEĞİM

Ak meleğim göç eylemiş yurdundan
 Minnet etsem acep geri döner mi

Can çıkmazsa unutulmaz bu tende
Alev almış ateş dahi söner mi

Bozulmuş bağların gülü fidanı
Tükenmiş akıyor ab-ı revanı
Ara ki bulasın geçen zamanı
Aşan bir gün dahi geri döner mi

Dertli olanlara elbet zar gelir
Geniş dünya tek başına dar gelir
Ellere yaz bahar bize kar gelir
Ben yanarım eller beni kınar mı

Metinî'yim daha giymem alları
Viran olsun Çamşılı'nın elleri
Sele verem dağı taşı çölleri
Aklı olan bu dünyada kanar mı

NEFSİ ÖLDÜRMEYEN NAMAZ KILAMAM

Sofu biz biliriz namaz kılmayı
Vücut arınmadan namaz kılamam
Gel sen benden öğren namaz kılmayı
Nefsi öldürmeden namaz kılamam

Eline beline bir de diline
İnan gel Muhammed Ali yoluna
Bak şu yetimlerin garip haline
Halini sormadan namaz kılamam

Resul ne buyurdu Ali Haydar'a
 İmam demedi mi hey yüzü kara
 Secde Adem'edir değil duvara
 İmamı bilmeden namaz kılamam

Nefse uyup yanlış yola gidersem
 Tövb'ettiğim suçu tekrar edersem
 Helâl-haram demez kul hakkı yersem
 Hakkını vermeden namaz kılamam

Metinî kimseye atıp tutamam
 Gönül Beytullah'tır yıksam yapamam
 Şalgam pazarında gevher satamam
 Mürşidi bulmadan namaz kılamam

BİR CAN BİR VÜCUT

Gönül Kabe'sin yıkmadan
 Bir can bir vücut olalım
 Ruhlar bedenden çıkmadan
 Bir can bir vücut olalım

Ben sendeyim sen de bende
 Birleşelim canda tende
 Üç yüz altmış altı günde
 Bir can bir vücut olalım

Senin aşkın benim aşkım
 Sen eyledin beni şaşkın
 Kudret kalemidir kaşın
 Bir can bir vücut olalım

Esen seher yeli gibi
 Hacı Bektaş Veli gibi
 Muhammed'le Ali gibi
 Bir can bir vücut olalım

Metinî'yem sağım solum
 Dört kapıdan geçer kolum
 Mürşit kapısında kulum
 Bir can bir vücut olalım

ORDUM

Ordu milletin canıdır
 Damarındaki kanıdır
 Tüm dünyadaki şanıdır
 Ordumu çok seviyorum

Büyük Ata'm ordu kurdu
 Ordu millet birdir dedi
 Şanımızı dünya gördü
 Ordumu çok seviyorum

Türk ordusu taviz vermez
 Din mezhep ırk ayırmaz
 Türkiye' me düşman koymaz
 Ordumu çok seviyorum

Ozan **Metin** ordum derim
 Vatan için canım verim
 Her yerden şanlıdır ordum
 Ordumu çok seviyorum

EL BEL DİL

Bana benden olur her ne olursa
 Sakın elden belden bir de dilinden
 Başım rahat eder dilim durursa
 Sakın elden belden bir de dilinden

Seni kötü yola salan belindir
 Her nesneyi tutup alan elindir
 Yine koğu gıybet eden dilindir
 Sakın elden belden bir de dilinden

Amel ile bağla bu üç nesneyi
 Savur harmanını çıkar daneyi
 Temiz olup türab eyle haneyi
 Sakın elden belden bir de dilinden

Metinî nefsinî yenebilirsen
 Kibirlik tahtından inebilirsen

Erdenler yoluna dönebilersen
Sakın elden belden bir de dilinden

SEVİN SEVİLİN

İnsanlığın en önemli duygusu
Hoşgörülü olun sevin sevin
İnsan sevilirse artar saygısı
Hoşgörülü olun sevin sevin

Ne güzel yaratmış Hak insanları
İyilikle karşılayın onları
Kinci olup incitmeyin canları
Hoşgörülü olun sevin sevin

Cehaletlik başa getirir zarar
Her nereye varsan kalbini kırar
Arif olan ne yorulur ne yorar
Hoşgörülü olun sevin sevin

Metinî'nin türap olmak emeli
Kişi kendi kıymetini bilmeli
İnsan olan sevilmeli sevmeli
Hoşgörülü olun sevin sevin

GÜLE BENZERSİN

Sevdiğim bir tanem ne de güzelsin
Bahçemde açılan güle benzersin
Bağrıma bastığın garip saz gibi
Dertli dertli öten tele benzersin

Yar senin aşkınla dolup taşarken
Mecnun gibi karlı dağlar aşarken
Tek başıma ben gurbette yaşarken
Çağlayarak aşan sele benzersin

Geceler geçmiyor inan ki sensiz
Bu güzel ömrüm de geçmiyor yarsız
Çok değer vermiştim çıktın hayırsız
Yaprağını dökmüş dala benzersin

Gözlerim yollarda beklerim seni
El sözüne uydun terk ettin beni
Söz vermiştin bana gelmedin hani
Suları kurumuş göle benzersin

Ozan **Ali Metin** sevdanı çeker
Aslı'dan Kerem'den Mecnun'dan beter
Özledim ben yarı burnumda tüter
Hayırsız insafsız ele benzersin

MUHAMMED ALİ ÇAĞIRIR

On iki perdeden On iki İmam
Tellerim Muhammed Ali çağırır
Ali'den gayrıya ben "İmam" demem
Hallerim Muhammed Ali çağırır

On iki saatler on iki aylar
"Ali" diye coşar ırmaklar çaylar
Söylerim anlamaz yoksullar baylar
Dillerim Muhammed Ali çağırır

Muhammed Mustafa Nebiyullah'tır
Ali, Keremallahu Veliyullah'tır
Üçü birdir biri yine Allah'tır
Yollarım Muhammed Ali çağırır

Metinî bir vücut Muhammed Ali
Biri "Cemal"ıdır biri "Celal"i
Mürşidimiz Hacı bektaş-ı Veli
Bellerim Muhammed Ali çağırır

MİM ALİ*

1939 yılında Başören'de doğmuştur. Asıl adı Mehmet Ali Taştan'dır. Babası Veysel annesi Bahar'dır. Ailesine Hasan Hocagil olarak bilinmektedir. Çocukluğu köyünde geçmiştir. İlkokul üçüncü sınıfa kadar Başören Köyü İlkokulunda dört ve beşinci sınıfı da Çamoğa'da okumuştur. Oradan Pamukpınar İlk öğretmen okuluna gitmiş, ancak köy hasretine fazla dayanamayıp köyüne dönmüştür. 1958 yılında evlenmiştir. Beş çocuğu vardır. Evlilik sonrası 1971 yılına kadar İstanbul'da kalmış, oradan Ankara'ya göçmüştür. Halen Ankara'da yaşamaktadır. Karayollarından emeklidir. Ankara Sincan'da yaşamaktadır.

Şiirlerinde *Mim Ali* mahlasını kullanmıştır. Kafiye ve ölçülerde başarı sağlamakla beraber şiirin ayağında aynı başarıyı gösterememiştir. Şiirlerinde sadelik ve akıcı bir üslup vardır.

ÇAMŞIHI

Bezenir çiçeklere şirin bir yurttur
 Çamşihî senin hiç eşin yoktur
 Meth etmeyi layık güzeli çoktur
 Her şeyden zenginsin sarhoş Çamşihî

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

Şahin köyü de hepsinden büyük
 Baloğa'da da hiç yoktur ayık
 Şirindir muhabbeti sözleri layık
 Gülmekten ayrılmaz şirin Çamşılı

Çakır Mamo Çamo bu köyün üçü
 Bunlar da güzeldir bulunmaz suçu
 Güzeller omuza dökerler saç
 Hep güzellik sende sarhoş Çamşılı

Gaygısız Gölveren karşı karşıya
 Merakları çoktur rakı turşuya
 Çat yolu çok güzel benzer çarşıya
 Topraklı yolların şirin Çamşılı

KARAR

Bu cefalar böyle çekilmez gelin
 Beraber olmaya verecek kararı
 N'olur "Evet" desin o şirin dilin
 Beraber olmaya verecek kararı

Kabul et güzelim götürüm seni
 Mevlâ'm göstereyim de bize o günü
 Korkarım bu sevda öldürür beni
 Çekilip gitmeye verecek kararı

Versen karar bu sevdaya doyarım
 Taşırımış gönlümde yoktur ayarım

Senin için tatlı cana kıyarım
Beraber olmaya verecek kararı

Vermezsin tam sözün daim öylesin
Mevlâ'm seni benim gibi eylesin
Tatlı dilin bu kararı söylesin
Çekilip gitmeye verecek kararı

Ne zaman olsa da yine benimsin
Mim Ali'nin taze gonca gülüsün
Yürekte yanarım güzel gelinsin
Ya olmak ya ölmek diyek kararı

GÜZEL GELİNDEN

Söyler seher yeli tahammül yoktur
Yoktur mu bir haber güzel gelinden
Virane gönlüme o yarıdır doktur
Yoktur mu bir haber güzel gelinden

Esiyor hafiften bu seher yeli
Özlemişim ben de o gonca gülü
Hasiretlik beni eyliyor deli
Yoktur mu bir haber güzel gelinden

Sen seher yelisin halden bilirsin
Eser eser yar elinden gelirsin
Hasretlik derdine derman olursun
Yoktur mu bir haber güzel gelinden

Mim Ali'yim niye böyle söylersin
 Eser rüzgarlara minnet eylersin
 Görmemiş yarimi onu neylersin
 Almadım bir haber telli gelinden

BENZER

Dünyada eşi yok bir güzel gördüm
 Yaratmış yaradan ceylana benzer
 Kalem kaşları var ela gözleri
 Yaratmış yaradan turnaya benzer

Sorayım aslını acep nereli
 Uyku yoktur o güzeli görelî
 Yatak diken olmuş sinem yaralı
 Tatlı gülüşleri keklîğe benzer

Gül sana yakışır tatlı gülüşler
 O kibar parmaklar işleme işler
 Kaymak dudakları o inci dişler
 Sıralamış Mevlâ'm inciye benzer

Kara kaş altında o ela gözler
 Bakarım yüzüne ciğerim sızlar
 Şirin dilindeki o tatlı sözler
 Mest eyledi beni badeye benzer

Yanakları elma kaşları çatma
Bir söz söyleyeyim yabana atma
Yazıktır sana da yalnız yatma
Solar gül benizin gazele benzer

Değmesin nazarım güzelsin gelin
Pamuğa benziyor yumuşak elin
Söylesin dinleyem o şirin dilin
Yazar **Mim Ali**'yi kaleme benzer

REHBERİ

15.3.1953'te Divriği'nin Karakuzulu (Göcentaşı) köyünde doğmuştur. Asıl adı, Ali Metin'dir. Altı çocuklu bir aileden olup Ahmet ve Hatice'nin oğludur. İlkokul tahsilinin ilk dört senesini (1958-1962) günlük gidip gelmek suretiyle komşu köy olan Dikmeçay köyünde, son senesini köyüne açılan ilk okulda okumuştur (1963). Mezun olduğu sene İstanbul'a çalışmaya gitmiş, bir özel kuruluşta hizmetli olarak çalışmıştır. Askerlik dönüşü Ankara'ya taşınmış, Ege mahallesinde bir gecekodu yaparak orada yaşamaya başlamıştır. TCDD ölüm yardımlaşma kısmında çalışmıştır. Evli olup Hasan, Nimet, Kubilay, Bülent adlarında dört çocuğu vardır. Bunlardan kızı Nimet, saz çalıp türkü söyleyerek babasının mesleğini devam ettirmektedir. Oğullarından Hasan ve Kubilay ise saz çalmaktadır. 1978'de Halk Ozanları Kültür Derneği Sekreteri seçilmiş, 1980'de de Başkanlığa getirilmiştir. Başkanlığı beş yıl sürmüştür. Rehberî, 2 Aralık 1991 yılında Gerede yakınlarında geçirdiği trafik kazasında vefat etmiştir. Mezarı Cebeci Asri Mezarlığındadır. Ölümü, ozanlar arasında büyük üzüntü yaratmış, Hüseyin Gazi Metin, Öztürk Erkılıç ve Murtaza Yalçın gibi ozanlar ardından şiirler yazmışlardır. İsmi, evinin bulunduğu Nato Yolundaki caddeye verilmiştir.

Şiire başlaması komşu köyden gönül verdiği ve varlıklı bir aileden olan Gülizar isimli kızın, yoksul

oluşundan dolayı kendisine verilmemesi üzerine olmuştur. Bunun yanında içinde bulunduğu geçim zorluğunun da şiir yazmasında önemli rolü olmuştur. Sazı ve sesi güzeldir. Saz çalmaya ilkokulda iken başlamıştır. Bunda anneannesinin çok teşvikinin rolü olmuştur. Divriği'nin Sincan bucağından olan ve Ağa Dayı olarak bilinen İbrahim Eren, ilk ustasıdır. İlk zamanlar çevre köylerinin türkülerini ve Alevi deyişlerini söylemiştir. Sonra Recai Özdil'den usul dersleri almıştır. Daha çok Yunus Emre, Pir Sultan, Hatayî, Kul Himmet, Kul Hüseyin ve Âşık Veysel'in şiirlerini terennüm etmiştir. Miraçlama ve düvazlar zevkle söylediği şiirler arasındadır. Zamanla -kendi şiirleri ve türkülerini söyler hali gelmiştir.

Sazı oldukça ustalıkla bir şekilde kullanan Rehberî, 1973'te beş plak, dört kaset doldurmuştur. Pek çok ödüller kazanmıştır. 1981 yılında TRT'nin açmış olduğu Atatürk konulu 100. Yıl destan yarışmasında *mansiyon*, yine TRT'nin düzenlediği Cumhuriyetin 60. yılı Şiir Yarışmasında *birincilik* ödülü bunlardan bazılarıdır.

Hemşerisi *Metinî* ile şiirlerinin karışacağı düşüncesiyle 1983'te daha önce kullandığı *metinî* mahlasını Rehberî'ye çevirmiştir. Kimi zaman Ozan Rehberî olarak tapşırılmıştır. Şiirleri, teknik ve anlam yönünden oldukça başarılıdır. Hemen her konuda şiir olmakla beraber, dini ve sosyal konulu olanlar çoğunluktadır. Şiirleri pek çok dergide yayımlanmıştır. "Duygunun İncileri" adında bir kitabı bulunmaktadır.

Ülkenin pek yerini gezmiş festival ve şenliklere katılmış,
konserler vermiştir.*

AR OLMAYINCA

Boşuna uğraşma düzeltemezsin
Kişide karakter ar olmayınca
Varlık kıymetini anlayamaz ki
Aç kalıp dünyası dar olmayınca

Olgun insan olmak kolay değildir
Lafazanlık büyük olay değildir
Doğruyu konuşmak alay değildir
Gerçek görülmez mi kör olmayınca

Birlik olmayınca ekin derilmez
Hak yoluna ter dökkenler yorulmaz
Amaçlanan hedeflere varılmaz
Saygı ile sevgi var olmayınca

Her fidana türlü aşı vurulmaz
Gonca güller açılmadan derilmez
Her güzele yar diyerek sarılmaz
Candan seven sadık yar olmayınca

---

* **Kaynakça** : Ozan Rehberî (Ali Metin), **Duygunun İncileri**, Ankara, 1990, Feryal Matb. 76 s. / **HAGEM Arşivi**, YB.86.0179 / Ali Abbas ÇINAR, *Yitik Bir Ses, Özgür Ozan*, S. 1, Ocak-Nisan 1993, s. 10-11. / Ali Abbas ÇINAR, *Ali Metin (Ozan Rehberî) ve Ölümünün 2. yılında Ali Metin'i Anma Töreni*, **Halk Ozanlarının Sesi**, 5. Aralık 1983, s. 68-70. / Hayrettin İVGİN, *Halk Ozanlığı Geleneği İçerisinde Ozan Rehberî'nin Yeri*, **Halk Ozanlarının Sesi**, S. 6, Ocak 1995, s. 32-34. / Mamak Belediye Başkanlığı, **Halk Ozanları ile Mamak** (Şiir Antolojisi), Ankara, 1997, s. 97-102.

Ozan Rehberi'yim yüksekten uğma
 Terzi değil isen kesip de biğme
 Her olur olmaza sırrını açma
 Halden anlayacak er olmayınca

BOZUCU OLMA

Sana söylüyorum ey insan oğlu
 Toplum huzurunu bozucu olma
 Varlığa kavuğur zengin olursan
 Aman ha mazlumu ezici olma

Olgun ol evvela kendini tanı
 Cemiyette küçük dğrme seni
 Yiğit ęalıęsan da kıskanma onu
 Sakın aleyhine gezici olma

Hıbarlar kğenin tağı değildir
 Laf gezdiren makbul kişi değildir
 Asalıklık arif işi değildir
 Gıybete kuyular kazıcı olma

Bencil olmak değil adam olmalı
 Erdemli kişiler böyle bilmeli
 Kırdıysan birini gönül almalı
 İnsanı kırıcı üzücü olma

Ham ile olgunu seçemez iken
 Bir deste ekini biçemez iken
 Ufak dereleden geçemez iken
 Girip deryalara üzücü olma

Ozan Rehberî'yim kafa yormadan
 Menzile erilmez hakka ermeden
 Haksızların karşısına durmadan
 Kulun kusurunu yazıcı olma
 (*hıbar* : duvar yapılırken taş veya kerpiç arasına
 konulan moloz yahut küçük taşlar)

GÜZEL

Şelale misali çağlayıp durur
 O kara gözlerin pınar mı güzel
 Bir buse vermezsen al yanağından
 Gönlümün ateşi söner mi güzel

İki gün görmezsem göresim gelir
 Görünce sineme sarasım gelir
 Tellim saçlarını öresim gelir
 Seni saran ele çunar mı güzel

Bu güzellik soydan mıdır sevdiğim
 Şehirden mi köyden midir sevdiğim
 Kibarlığın huydan mıdır sevdiğim
 Seven gönül sana kanar mı güzel

Allı turnam gibi gökte uçarsın
 Bazı çok hırçınsın bazı naçarsın
 Bu gönlüme türlü yara açarsın
 İkrar veren yoldan döner mi güzel

Ozan Rehberî'yi yakıp da durma
 Başımı dertlere sokup da durma
 Genç yaşta belimi büküp de durma
 Ata binen yiğit iner mi güzel

DİVANE GÖNÜL

Hiç fırsat vermedin bugüne kadar
 Beni esir ettin divane gönül
 Dünya güzeline dönüp bakmazken
 Beni esir ettin divane gönül

Köşeler beklettin dilenci miyim
 Bana güvenmedin yalancı mıyım
 Ne zannettin beni talancı mıyım
 Beni esir ettin divane gönül

Aç gözlü eyledin doyamıyorum
 Sırrımı ellere diyemiyorum
 Ben seni üzmeye kıyamıyorum
 Beni esir ettin divane gönül

Rehberî'yi kul eyledin kötüye
Aslan iken muhtaç oldum kediye
Bu da senden bana oldu hediye
Beni esir ettin divane gönül

GELSİN

Neyleyeyim akı n'idem karayı
Perişan halleri görenler gelsin
Yirminci asrın son çeyreğinde
Mazlumun derdini soranlar gelsin

İnsanlığın yarasını sarmaya
Dünyadaki gerçekleri görmeye
Yurdumuza adil hizmet vermeye
Hakk'ın divanına duranlar gelsin

Ay ile güneşe ulaşmak için
Bilime tekniğe alışmak için
Bacı kardaş herkes çalışmak için
Toplum birliğini kuranlar gelsin

Haram lokma ile doyanlar değil
Türkül oyunlarla soyanlar değil
Körpe fidanlara kıyanlar değil
Mazlumun hakkını verenler gelsin

Siyaset-miyaset bilen değilim
Kimsenin haline gülen değilim

İnsan birliğini bölen değilim
Rehberî'yi candan saranlar gelsin

EL TAKDİR ETSİN

Benim demek çok yanlış bir saplantı
 Sen seni methetme el takdir etsin
 Bencillik duygusu kalksın aradan
 Sen seni methetme el takdir etsin

Kişinin aynası yaptığı iştir
 Sonbaharın sonu elbette kıştır
 Senin gördüklerin hayaldir düştür
 Sen seni methetme el takdir etsin

Arif olan bencilliğe bürünmez
 Çok iş yapmış gibi türlü görünmez
 Aydın insan gerçeklerden arınmaz
 Sen seni methetme el takdir etsin

Seni sen değil ki toplum yaratır
 Uygar insan kendisini aratır
 Her alanda ter dökerek üretir
 Sen seni methetme el takdir etsin

Ozan Rehberî'yim olamadım ben
 Sözlerime sadık kalamadım ben
 Aradım doğruyu bulamadım ben
 Sen seni methetme el takdir etsin

ÇAĞIRIR

Cihan âlem türlü renge bezenmiş
 Eller Hacı Bektaş Veli çağırır
 Kurbanlar kesilip gülbenk okurken
 Diller Hacı Bektaş Veli çağırır

Deli gönül aşk atına binerken
 Erenler ceminde semah dönerken
 Ehl-i Bey(i)t kerbelâ'da yanarken
 Çöller Hacı Bektaş Veli çağırır

Mazlumların ahı yerde kalırsa
 Acılar kederler serde kalırsa
 Umutsuz çaresiz darda kalırsa
 kullar Hacı Bektaş Veli çağırır

Ozan Rehberî'yi yakan bitiren
 Âşıkları maşuğuna yetiren
 Bizi pirin dergâhına getiren
 yollar Hacı Bektaş Veli çağırır

YOKTUR

Yaralarım göz göz olmuş
 Saran yoktur saran yoktur

Per-perişan hallerimiz
Soran yoktur soran yoktur

Miras bırakmamış dedem
Dilenem mi nasıl edem
Çaresizim kime gidem
Gören yoktur gören yoktur

Anlatırım insanlığa
Balık gibi düştük ağa
Söylediğim bu gerçeğe
Eren yoktur eren yoktur

Çala çala sarı saızı
Yüreğimiz dolu sızı
Çok istedik hakkımız
Veren yoktur veren yoktur

Rehberî ağardı açın
Dünyada yüklendi göçün
Kendisini bizim için
Yoran yoktur yoran yoktur

ANLAMAZ

Muhabbet ehliyle otur sevdiğim
Ehli olmayan gerçek dilden anlamaz
Leyla gibi bir dilberin aşkıyla
Mecnun olmayanlar çölden anlamaz

Sevgisiz insanın gitme yanına
Kırar zer acı verir canına
Cahili yar diye sarma sinene
Sevgiden duygudan halden anlamaz

Nefsinin mahkumu olmuş kişiler
İnsanlığa kötü Şeyler aşılar
Gerçeği görmeyen krler Őařılar
Dostluğa uzanan elden anlamaz

Ozan Rehberi'yim kalbimi kırma
Sevgiyle doluyum beni hor görme
Düzen bilmeyene bağlama verme
Parça parça kırar telden anlamaz

SEYİT ALİ ATMACA

1933 yılında doğmuştur. Babası Musa, annesi Güler Hatundur. Ailesi Seyyit'tir. Uzun müddet köyünde yaşamıştır. Beş çocuğu vardır. Sivas'ta İl Müdürlüğünde çalışmış, emekli olmuştur. Halen Sivas'ta yaşamaktadır.

Seyit Ali Atmaca, saz ve keman çalabilmektedir. Halen dedelik yapmaktadır. şiirlerinde *Seyit Ali* mahlasını kullanmaktadır.

Çamşihî'na ilk yerleşen
Dedem Büyük Mahmut Ağa
Hüseyin Abdal evlâtları
Babam Büyük Mahmut Ağa

Hacı Ağa Haydar Ağa
Gazi Ağa Rüstem Ağa
Eyüp Ağa Çakır Ağa
Çamşihî'nün ağaları

Balo Ağa Çamo Ağa
Dışbudak'ta Süslü Ağa
Battal Ağa Eşef ağa
Çamşihî'nün ağaları

Kaygısız'da Yusuf Ağa
Akko Kâ'ya Arif Ağa
Gölveren'de Ahmet Ağa
Çamşihî'nün ağaları

Başören'de Aziz Ağa
İlim irfan Celal Ağa
Yardım eder sana bana
Çamşılı'nın ağaları

Seyit Ali dem içerler
İçip serinden geçerler
Hepsi aynı yol seçerler
Çamşılı'nın ağaları

HÜSEYİN ABDAL

Ürüyamda seni gördüm
Hüseyn Abdal Hüseyn Abdal
Elinle kismetim verdin
Hüseyn Abdal Hüseyn Abdal

Niyazım var haki paya
Emeğimi salma zaya
Hayran oldum mah cemale
Hüseyn Abdal Hüseyn Abdal

Ürüyamda kismetin aldım
Hayli hikmetine daldım
Kerametin açık gördüm
Hüseyn Abdal Hüseyn Abdal

Hayret hayır bostan ektin
Yanık köseviy güverttin

Postun amşıhu'na attın
Hüseyın Abdal Hüseyın Abdal

Niyazım var Haydar Ali'ye
Hacı Bektaş'ı Veli'ye
Himmet eylen **Seyit Ali**'ye
Hüseyın Abdal Hüseyın Abdal

SİNEMÎ

Asıl adı Ali Cavit Coşkun olup 1961 yılında Divriği'nin Karakuzulu köyünün Hıdırlık mezrasında doğmuştur. İsmail ve Fitoz Hanım'ın beşi erkek beşi kız olan on çocuğundan birisidir. Sülale olarak Ağuichen Ocağına bağlıdır. İlkokul tahsilini üçüncü sınıfa kadar köyünde, okulun kapanması üzerine de Güneş köyünde naklini aldırmiş ve bu köydeki ilkokuldan diplomasını almıştır. Askerlik çağı gelinceye kadar köyünde çiftçilikle uğraşmıştır. Askerlik hizmetinin 20 ay Adana'dın Köprüköy Kışlasında piyade onbaşı olarak yapmıştır. 1982'de dayısının kızı İnci ile evlenmiştir. Bu evlilikten biri kız biri erkek olmak üzere iki çocuğu vardır. Daha sonra da İstanbul'a gitmiş, Aziz Nesin ile tanışmış ve iki yıl İstanbul Çatalca'daki Nesin Vakfında çalışmıştır. 1985'te Vakıftan ayrılıp Ankara'ya gelmiştir ve ortaokulu da burada tamamlamıştır. Halen Halk Ozanları kültür Vakfı Genel Başkanıdır.

İlk şiirini 1974'te 13 yaşındayken yazmıştır. "Yağacaksan yağdır gele" ayaklı bu şiirinde Sinemî, mevsimin kurak gitmesini konu etmiştir. Şiire ve saza yönelmesinde sazlı sözlü ortamın ve Feyzullah Çınar'ın rolü olmuştur. 100'den fazla şiiri vardır. Çamşılı yöresi ozanlarından Feyzullah Çınar, Mehmet Ali Karababa ve Mahmut Erdal ile Rehberî'nin yetişmesinde büyük rolü olmuştur. Şiirlerinde daha ziyade sosyal ve millî konuları işlemiştir. Sesi tok olup, iyi saz çalmaktadır. Kullandığı

Sinemî mahlasının yanı sıra *Dost Sinemî* yahut *Ozan Sinemî* gibi mahlasları da kullanmıştır. *

BARIŞ DOSTLUK SEVGİ

Ne muhabbet kalır ne sohbet olur
Barış dostluk sevgi var olmayınca
Kırılır gönüller öz yara alır
Barış dostluk sevgi var olmayınca

Sefil mecnun gezer miydi çöllerde
Kerem yanıp tutuşmazdı küllerde
Ferhat şirin söylenmezdi dillerde
Barış dostluk sevgi var olmayınca

İnsanın insana güveni kalmaz
Kişi kötülükle selâmet bulmaz
Sarsılır muhabbet itibar olmaz
Barış dostluk sevgi var olmayınca

İkrarsız dost ile dostluk olur mu
Dost kadrin bilmeyen derman bulur mu
Aslan ceylan bir kucakta olur mu
Barış dostluk sevgi var olmayınca

---

* **Kaynakça** : Halk Ozanı Nidayî Dede, **Anadolu'nun Dertli Ozanları**, Ankara, 1993, s. 57-68. / Hüseyin Gazi METİN, **Alevilikte Cem**, Ankara, 1997, s. 379-380. / Gürünlü Gülhanî, **Âşık Sinemî**, **Gülpinar**, S. 274, Şubat 1999, s. 27. / **Özgür Ozan**, S. 4, Ankara, Eylül 2000, s. 13.

Ozan **Sinemî**'yim özünü tanı
 N'eylersin serveti şöhreti şanı
 Tükenmez insanın nefreti kini
 Barış dostluk sevgi var olmayınca

YAĞACAKSAN YAĞDIR GELE

Perişan perişan gezen bulut
 Yağacaksan yağdır gele
 Senden kaldı bir tek umut
 Yağacaksan yağdır gele

Toprak kuru bir toz oldu
 Hayvan böcek susuz öldü
 Fakir niçin saban sürdü
 Yağacaksan yağdır gele

Karıştı bugün düşüm
 Elden gitti ekmek aşım
 Vermeyesin dolu hışım
 Yağacaksan yağdır gele

Köylü peşin zara düştü
 Kıtık oldu dara düştü
 Dua için kıra düştü
 Yağacaksan yağdır gele

Yalvarmakla geçer günüm
 Altı-üstü üç beş dönüm
 Bu gidişle geldi sonum
 Yağacaksan yağdır gele

Gel **Sinemî** kızıp küsme
 Küsüp umudunu kesme
 Bir sağdan bir soldan esme
 Yağacaksan yağdır gele

KÜLTÜR

Nesini sorarsın bana efendi
 Kültür denilecek yanımı kaldı
 İstersen kız, ister kına efendi
 Ne bir töre ne bir yolu mu kaldı

Bunca evliyalar bunca veliler
 Ne sözler söylemiş giden ulular
 Kalksa bize sitem eder ölüler
 Bıraktığı posttan kılı mı kaldı

Üretmedik yenisi hep yattık
 Para edenleri dışarı sattık
 Her konuşmamıza argoyu kattık
 O güzel öz Türkçe dilimi kaldı

Hep özentî oldu sarayla yalı
 Köye hakim oldu hırsızla deli

Arıya peteğe uzandı eli
Hilesiz hurdasız balı mı kaldı

Popço-mopçularla müzik yozlandı
Ataların sözü rafta tozlandı
Ekranlardan medyum beyler izlendi
O büyük değerın şanı mı kaldı

Dillerde mantımız nefis sotemiz
O lezzetle bazlamamız ketemiz
Kültürle yoğrulan ecdat atamız
Sözü dinlenecek halı mı kaldı

Tarihe gömüldü kutnular şallar
Asimile oldu yöresel diller
Nakışlar üreten nasırlı eller
Ezile sömrüle ferı mı kaldı

Her işın hilesi yolu bulundu
Menfaatler için taviz verildi
Para için ceset bile çaldı
Mezarda rahat bir ölü mü kaldı

Ozan **Sinemî**'yim bitirdik özü
Acı gibi ama bu gerçek yüzü
Alev alev yandı döküldü közü
Koca çınarın bir dalı mı kaldı

BENİ

Boyuna posuna kurban olduğum
 Sallanıp gezdikçe ararsın beni
 Sevdanın silahı geçmiş eline
 Her gün şu sinemden vurursun beni

Hep güldün yüzüme benimsin deyi
 Öğrettin sevmeyi içirdin meyi
 Tövbe bilmiyordum aşk denen şeyi
 Kuru bir sevdayla yorarsın beni

Ozan Sinemî'ye gel etme nazar
 Gönül birleştirip kuralım pazar
 Düşürdün dillere el bize kızar
 Dost düşman içinde kırarsın beni

YAZIK

İrfan meclisine girip boş gitme
 Çiğneyip geldiğin yollara yazık
 Kulak ve kâmile köşede yatma
 Şu nasihat eden dillere yazık

Her erin görüşü bir huyu vardır
 Her sözün bir eni bir boyu vardır
 İnsanın olgunu hem toyu vardır
 Birbirine katma kullara yazık

Cahil doğru gitmez şaşar yolundan
Sarhoş belli olur her dem halından
Hal bilmeyen yolsa nazik dalından
İncinip kalan o güllere yazık

Bazen neşe verir bazen yas verir
Deyişlere türkülere has verir
Türlü türlü eda verir ses verir
Gel incitip durma tellere yazık

Hangi gafil böyle üğüttü seni
Kimden dersin aldın eğitti seni
Atan eziyetle büyüttü seni
Sana emek veren ellere yazık

Sinemî'yem sözüm ibret alana
İnsan yardım eder darda kalana
Zalimin elinde maşa olana
Şu düştüğün halden hallere yazık

ATATÜRK

Heybetli bakışın mavi gözlerin
Bize neler anlatıyor Atatürk
Bıraktığın Nutk'un hitap sözlerin
Hemi kaynak hemi göze Atatürk

Bu yurttta cihanda sağladın barış
Çağdaşlık yolunda başlattın yarış
Yürü azimli ol hedefe eriş
Dedin ki çıkalım düze Atatürk

Medeniyet için ilkeler koydun
Dünya tarihine damganı vurdun
Dört bir yanı kuşatılan bu yurdun
Çevirdin kışını yaza Atatürk

şerefli bayrağı göklere çektin
Bu yüce millete meyale yaktın
Dünya insanına bir gözle baktın
Tadın erkek oğul kıza Atatürk

Öztürkçe harfleri yazdın okuduk
Fabrikalar kurdun kumaş dokuduk
Sanat ulvi dedin name şakıdık
Dalga dalga vurduk saza Atatürk

Dedin "Cumhuriyet emanet olsun"
İnsanlar ulusça sevinsin gülsün
Ne bomba patlasın ne atom kalsın
Yer verdin bu güzel söze Atatürk

"İstikbal göklerde" dedin uçtuk biz
Hedefler gösterdin vurup geçtik biz
Her zaman zafer şerbetin içtik biz
Borçluyuz verdiğin hıza Atatürk

Topladın meclisi koydun yasayı
 Kaldırdın toplumdun kaygı tasayı
 Ahmet Mehmet Hacı Ali İsa'yı
 Böylece bağladın öze Atatürk

Sinemî'yim yürüyorum izinde
 Gerçek kimliğimi buldum özünde
 Bin bir anlam çıkar bir tek sözünde
 Hayranım sendeki gize Atatürk

GELDİM

Hayat çemberinde döndüm dolandım
 Türlü çamurlara battım da geldim
 Bazen duru aktım bazen bulandım
 Bir ulu ummana kattım da geldim

Zalimler elinde azmıştı yaram
 Çalındım çırpındım hep kendim saram
 Kahpe felek ile bozuldu aram
 Bu derdi bu gamı yuttum da geldim

Koyun gibi katar oldum sayıldım
 Bazen sarhoş gezdim bazen ayıldım
 Zalime dur dedim hepse koyuldum
 Her zaman onlara çattım da geldim

Uğraştım cahille kaybettim zaman
 Mazlum sandıklarım oldular yaman
 Ticarete baktım hep dalga dümen
 Beşe alıp üçe sattım da geldim

Sinemî'yim ismim taşa yazıldı
 Çok hayal kurmuştum hepsi bozuldu
 En sonunda kara kabir kazıldı
 Teneşir üstünde yattım da geldim

KURBAN OLDUĞUM

Neredesin dön de gel sen
 Yoluna kurban olduğum
 Sohbetine hasretim ben
 Diline kurban olduğum

Sevdan işledi özüme
 Sensiz dünya boş gözüme
 Siyah saçın dök yüzüme
 Teline kurban olduğum

Viran ettin s en bu yeri
 Uğruna koymuşum seri
 Önüm sıra sallan yürü
 Beline kurban olduğum

Sensin **Sinemî**'nin canı
 Damarında dönen kanı

Sür yüzüme okşa beni
Eline kurban olduğum

VURGUNUYUM

Çok görmeyin dostlar bana
Bir ceylanın vurgunuyum
Tükeniyom yana yana
Bir ceylanın vurgunuyum

Leyla şirin Aslı soylu
Gönül engin melek huylu
Gül yanaklı selvi boylu
Bir ceylanın vurgunuyum

Yokluğu boynumu eğer
Ölüm ayrı koya meğer
Gülüşi dünyayı değer
Bir ceylanın vurgunuyum

Sinemî'yim aklım şaştı
Özüme bir çingî düştü
Gönlüm kanatlanıp uçtu
Bir ceylanın vurgunuyum

GÖRDÜM

Yolum düştü vardım dost hanesine
 Muhabbet sofrasın açılmış gördüm
 Karışıp cem olup mihmanesine
 Gerçek er olanlar seçilmiş gördüm

Yol içinde yol sordular şaşırdım
 Özümdeki çiği orda pişirdim
 Bir damlacık suyu elden taşırdım
 Hakikat dolusun içilmiş gördüm

Erenlerden türlü nasihat aldım
 İlmin deryasında derine daldım
Sinemî'yim ben de kendimi buldum
 Sırr-ı hakikate geçilmiş gördüm

UTAN

Çağdaş laikliğe vesile olmuş
 Bu cumhuriyeti kurandan utan
 Bunca özgürlüğü hep sana sunmuş
 Vatana canını verenden utan

Olmazdı ibadet kalmazdı ezan
 Çıkmazdı İstiklâl Marşı'nı yazan
 Bütün sınırları kanıyla çizen
 Göğsünü düşmana gerenden utan

Ana bilinirdi belli olmazdı
 Biterdi Türklüğün adı kalmazdı
 Ata ecdadını kimse bilmezdi
 Kanayan yarayı sarandan utan

Bitmişti Osmanlı teslim olmuştu
 İngilizler dört bir yanı sarmıştı
 Kocaman İzmir'i ele almıştı
 Yunahıyı yurttan sürenden utan

Ozan **Sinemî**'yim gafletten uyan
 Cepheden cepheye hep zafer diyen
 Lozan belgesine imzayı koyan
 O Sevr zincirini kırandan utan

NEFSİN ELİNDEN

Deli divane gezerim
 Bir kuru nefsin elinden
 Dağılmış gönül pazarım
 Bir kuru nefsin elinden

Sefil tabanım yoruldu
 Perişan gönlüm kırıldı
 Sineme oklar vuruldu
 Bir kuru nefsin elinden

Bir zincire vuramadım
Nefse karşı duramadım
Kendi özüm bulamadım
Bir kuru nefsin elinden

Koca beden olmuş esir
Duygularım etmez tesir
Ayım yılım oldu asır
Bir kuru nefsin elinden

Nefse uydum düşkün oldum
Hırs elinden taşkın oldum
İradesiz şaşkın oldum
Bir kuru nefsin elinden

Dost **Sinemî** yaralandım
Hayalleri gerçek sandım
Alev alev nara yandım
Bir kuru nefsin elinden

OZAN

Çağın ozanını sorarsan bana
Elden ele konup göçendir ozan
Ser verir sır vermez şaha sultana
Mertlik dolusunu içendir ozan

Dünü güne bağlar günü yarına
Göz koymaz dünyanın kisb ü kârına

Boyun eğmez zulmün sehplarına
Halk için zerinden geçendir ozan

Özde irfan mektebini bitiren
Hür demokrasiyi dile getiren
İlmin tarlasında mahsul yetiren
Alın teri ile biçendir ozan

Kin ile kibiri kalpten silerek
Hak uğruna dara yürü gülerek
Bütün insanları kardeş bilerek
Evrensel çıkıyı açandır ozan

Ehl-i muhabbeti bırakıp kaçmaz
Dostunun sırrını kimseye açmaz
Babasına dahi iltimas geçmez
Doğruyu yanlıştan seçendir ozan

Toplumun derdine aşına olur
Onurlu yaşayıp onurlu ölür
Halkının önünde yerini alır
Karanlığa ışık saçandır ozan

Sinemî ozanın bellidir safı
Sevginin uzmanı insan sarrafı
Gerçeğin hayranı etmez boş lafı
Yüksekten engine uçandır ozan

MAHKUM ETTİN

O mahzun bakışı ile
 Gözlerine mahkum ettin
 Hayran oldum baka kaldım
 Yüzlerine mahkum ettin

Belâya koydun başımı
 Çıkmaza sürdün işimi
 Kestin ekmeğim aşımı
 Nazlarına mahkum ettin

Sevenler besler mi kini
 Yıktırdın sarayı hanı
 Alev gibi sardın beni
 Közlerine mahkum ettin

Dost Sinemî bu ne halin
 Bu sevdaya düşmüş yolun
 Gahi acı tatlı dilin
 Sözlerine mahkum ettin

ÖĞRETMENLER

İlim irfanla özünden
 Pişer gider öğretmenler
 Ulu Önder'in izinden
 Coşar gider öğretmenler

Öğretir harfi heceyi
Katar gündüze geceyi
Yıkıp ilkel düşünceyi
Aşar gider öğretmenler

Bağlı kalıp ilkesine
Hizmet için ülkesine
Yurdun ücra köşesine
Koşar gider öğretmenler

Anadolu köy köy bucak
Tüm ferdine açar kucak
Ne sıcak ev ne de ocak
Şaşar gider öğretmenler

Fedakârca emek verip
Her zorluğa göğüs gerip
Sefilce bir hayat sürüp
Yaşar gider öğretmenler

Her kültürün temel taşı
Vefakârdır yoktur eşi
Sinemî'nin öz kardaşı
Düşer gider öğretmenler

SEV Kİ SEVİLESİN KARDAŞ

Hakir görme hiçbir canı
Sev ki sevilesin kardaş
Besleme şer ile kini
Sev ki sevilesin kardaş

Sevgi gönülleri bağlar
Ab-ı hayat gibi çağlar
Muhabbetle gönül eğler
Sev ki sevilesin kardaş

Sevgisiz hayat olur mu
Yaşamın tadı kalır mı
Sevmeyen menzil alır mı
Sev ki sevilesin kardaş

Sev insanı sev dünyayı
Dinle Yunus'u Mevlânâ'yı
Hoşgörüdür bütün hayı
Sev ki sevilesin kardaş

Rehber kıl Hacı Bektaş'ı
Barış sevgi idi işi
İnsanlığın temel taşı
Sev ki sevilesin kardaş

Kibirlik perdesin kaldır
 Ölmeden nefsini öldür
 Bu çeşmeden payın doldur
 Sev ki sevilesin kardaş

Barış meşalesini yak
 Her canlıya bir gözle bak
 Yaradan'a sığınarak
 Sev ki sevilesin kardaş

Sinemî barış olalım
 Arayıp dostu bulalım
 Dünyaya sevgi salalım
 Sev ki sevilesin kardaş

NELER GÖTÜRDÜ

Ben seyir ederken zevk ü safayı
 Yıllar benden neler neler götürdü
 Sırtlayıp giderken bunca cefayı
 Beller benden neler neler götürdü

Ne bahar yaşadım ne de yazını
 Hep taşıdım kahırını nazını
 Çok dinledim muhannetin sözünü
 Diller benden neler neler götürdü

Kimisine köle oldum kul oldum
 Bazen acı bazen tatlı dil oldum

Çoğuna da yoldaş oldum yol oldum
Kullar benden neler neler götürdü

Hep çırpındım türlü işe bulaştım
Kendim yordum ne menzile ulaştım
Göçüm alıp diyar diyar dolaştım
Yollar benden neler neler götürdü

Ozan Sinemî'yim yağdım yatıştım
Zalim ile cebelleştım atıştım
Kim çağırır sazım ile yetiştım
Teller benden neler neler götürdü

VEFASIZ

Tatlı dillerine kandım bilmeden
Yordun beni yorulasın vefasız
Mutlu olup eller gibi gülmeden
Kırdın beni kırılmasın vefasız

Siper oldum feda ettim canımı
Mum gibi erittin koca tenimi
Aşkın silahıyla döktün kanımı
Vurdun beni vurulasın vefasız

Çaresi ne ben bu derdi n'ideyim
Sevda ağındayım nasıl edeyim

Başım alıp diyar diyar gideyim
Sürdün beni sürülesin vefasız

Sinemî bedenden aldın serimi
Ateş ettin sen yuvamı yerimi
Mansur gibi çekip dara derimi
Gerdin beni gerilesin vefasız

ŞAHİNÎ

1929 yılında Başören'in Azizağa mezrasında doğmuştur. Asıl ismi İbrahim Şahin'dir. Hüseyin ve Hüsnü'nün oğludur. Başören köyünden Korucugilin Yusuf Efendi'nin kızı Elif ile evlenmiştir. Bu evlilikten bir oğlu altı kızı olmuştur. Babası Hüseyin dedelik yapmıştır. İbrahim de onun yanında hem dedeliği hem de sazın ve şiirin inceliklerini öğrenmiştir. Dede olarak daha çok Malatya'nın köylerine gitmiştir. İlk dedeliği on sekiz yaşında iken Malatya'nın Eynir köyünde babasının yanında uygulamıştır. Uzun süre İstanbul'da yaşamaktadır. Evi Gülsuyu'ndadır.

Hem saz hem de keman çalan İbrahim, pek çok usta malı deyiş bilmektedir. Şiirlerini yazmada bulduğu bu deyişlerin önemli rolü olmuştur. Şiirlerinde *Şahinî* mahlasını kullanmıştır. Kafiye ve ayaklarda yer yer kusurları vardır.*

BİLEMEM

Hayran oldum Çamşığı'nın eline
Bülbül gibi şakı öten diline
Kurban olam neslinizin yoluna
O bir gün sorulur mu bilemem

---

* Kaynakça : Av. İsmail Metin Arşivi.

Ne güzeldir Çamşılı'nın yolları
 Yayla çiçek kokuludur gülleri
 Yaz baharda boz bulanık selleri
 Görür müyüm görmez miyim bilemem

Çamşılı el ele gayret getirdi
 "Destur pirden" diye kösev yetirdi
 Şahinî de ikrarın dille götürdü
 İkrarıma sadık mıyım bilemem

YANAR AĞLARIM

Bir derdim var himmet eyle erenler
 Can baş olup dost cemalin görenler
 Karakesici'ye ikrar verenler
 "Pir dost" diye diye yanar ağlarım

Sırtını vermişsin Döldür Dağı'na
 Bakmaz mısın evlâdının haline
 Kurban olam dergâhına yoluna
 Pirin dergâhında yanar ağlarım

Derin uykulardan uyarttı beni
 Candan ve gönülden severim seni
 Tuttum bu yolun dem ü devranı
 Duaları eder eder ağlarım

Şahinî' yem yüreğimi dağlarım
 Gözüm yaşı dere olmuş çağlarım
 Destur verir isen divan bağlarım
 "Pir dost" pir dost diye ağlarım

DURURUM

Şah'a giden bir kervana yetiştim
 Şükür olsun ceddimize ulaştım
 Onu bulmak için hayli savaştım
 Divan oldum ağlar ağlar dururum

Yaşım geldi şimdi ta yetmiş beşe
 Arayıp bulamam kendime köşe
 Daha neler gelir şu garip başa
 Dostlarımla ağlar ağlar dururum

Gahi hacı oldum gahi de hoca
 Ne gündüzüm gündüz ne gecem gece
 Durup otururken bağlandım suça
 Şahinî kendime ağlar dururum

BENDEN KAÇAR

Bir dostuma meyl eyledim
 Ben severim benden kaçar

Dillerine hayran oldum
Konuştukça benden kaçar

Deli misin dolu musun
Ceddimizin kolu musun
Gözlerimin nuru musun
Ben severim benden kaçar

şahinî der kaçma benden
Kessen başım dönmem senden
Derdim çoktur ahu zardan
Ben severim benden kaçar

TAMEY ANA

Asıl adı Tamey Metin'dir, ancak *Tamey Ana* olarak tanınmıştır. 1870'li yıllarda doğmuştur. 1920 li yıllarda Hakk'a yürümüştür. Divriği'nin Şahin köyünde yaşamıştır. Yemen Savaşının Anadolu'daki sarsıntıları Tamey Ana'yı da etkilemiş, dört yavrusuyla (Mahmut, Mustafa, Fitoz, Haney) bu yoksulluğa direnmeye çalışmıştır. On dört-on beş yaşlarında olan Mustafa ve Mahmut, Yemen Savaşına daha küçük olduklarından dolayı katılmak istememiş, zaptiyeler Mustafa'ya işkence etmiş, Mahmud'u da alıp götürmüşlerdir. Akıbetinden bir haber alınamayan Mahmud'a Tamey Ana ağıtlar yakmıştır. Kocası Kamber'den de bir anlayış ve destek göremeyen Tamey Ana, tesellişi şiirlerde bulmuştur. Şiirlerinde mahlas kullanmamıştır.*

MAHMUD'A AĞIT

Bu nasıl iş idi geldi başıma
Haber verin yarenime eşime
Gösterin yolları düşem peşine
Kanlı Yemen Mahmud'umu geri ver

Çağırısam duyar mı uzaktır aram
Bedel öde derler var mı ki param
Acep kime gidem kimlere soram
Kanlı Yemen Mahmud'umu geri ver

---

* Kaynakça : Mahmut ERDAL, *Bir Ozanın Kaleminden*, İstanbul, 1999, s.

.....
.....
.....
.....

GEZER

Yine bu sinemde bir ateş yanar
Cesette damarlar sızlar da gezer
Yavrusun yitiren garip analar
Çıkar da yolları gözler de gezer

Giydirmeli felek yeşili alı
Kuruttu bahçemde fidanı dalı
Ben gibi kırılınsın kanadı kolu
Felek ava çıkmış bizlerde gezer

Soyha seferberlik ciğerim dağlar
Bir karış bebeler potin mi bağlar
Derde düşmüş yavru durmadan ağlar
Ninniler bacısı sızlar da gezer

UMMANÎ

3.7.1950 günü Çamşılı'nın Çakırağa köyünde dünyaya gelmiştir. Asıl ismi Battal Erdem'dir. Beş yaşına kadar Divriği'de yaşamış, babası Demir Madenleri İşletmesinde iş kazası sonucu ölünce köyüne dönmüştür.

İlk okulu Şahin köyünde okumuş, yazları çobanlık yapmıştır. Yakınlarının kuzularını yayarken, bir yandan da annesinin Sincanlı Ağa Dayı'dan bir ölçek buğday karşılığı aldı sazı çalmış, bu yolda kendisini ilerletmiştir. Gün gelmiş ustalaşmış; Çamşılı ozanlarından Cemal Yılmaz, İsmail Toprak, Mehmet Ali Karababa'nın sazlı toplantılarına katılmış; onlara sazını dinletmiştir. İlkokulu bitirdikten sonra İstanbul'a gitmiş, orada Erzincanlı Daimî ile tanışmış, ondan sazın inceliklerini öğrenmiştir. Uzun süre İstanbul'da gecelerde, lokallerde saz çalmıştır. Askerden terhis olduktan sonra köyüne dönmüş, Şahin köyünden Battal Polat'ın kızı Satı ile evlenmiştir. Bu evliliklerinden Savaş, Barış ve Hasan isminde üç çocuğu olmuştur.

Divriği Demir madenlerine işe girdi. Yaklaşık yirmi yıl Cürekte ikamet etmiştir. 1990'lı yıllarda Demir madenlerinden emekli olup Mersin'e taşınmıştır. Yaklaşık on yıldır da Mersin'de oturmaktadır.

Saz çalmada son derece usta olmakla beraber, aynı güç şiirlerinde görülmez. Ölçe, kafiye ve ayaklarda

kusurlar vardır. Şiirlerinde *Ummanî* yahut *Erdem Ummanî* mahlasını kullanmıştır.*

BİTİRDİ BENİ

Çok yaralar gördüm çok paralandım
Eyvah dost yarası bitirdi beni
Çok sitemler gördüm çok karalandım
İlle dost yarası bitirdi beni

Yıktılar bendimi kesildi suyum
Kurudu pınarım akıyor çayım
Cahiller elinden çok oldu zayım
Eyvah dost yarası bitirdi beni

Çekmiyor yükümü yorgun dizlerim
Öleceğim açık gider gözlerim
Küsmüştür konuşmaz dosta dillerim
İlle dost yarası bitirdi beni

Nadanlar etmezmiş senin ettiği
Eridi tükendi **Erdem Ummanî**
Dost dili yıktı da gitti bedeni
Eyvah dost yarası bitirdi beni

---

* **Kaynakça** : Av. İsmail Metin Arşivi.

FELEĞİN KASTI

Neden eller gibi gülemez oldum
 Gam keder elinden bezdim yorulduğum
 Bin türlü elekten süzdüm yoğurdum
 Feleğin kastını bulamaz olduk

“Elestü bezm” inde aldık ilimi
 Mürid-i kâmile verdik serimi
 Pir deyi bağladık el bel dilimi
 Feleğin kastını bulamaz olduk

Yeşil eli pirden mucize gördük
 Turna kanadında semahı döndük
Erdem Ummani’yem ne zaman güldük
 Feleğin kastını bilemez olduk

DELİ OLMAMAK ELDE DEĞİL

Düşünce var dağlar kadar
 Deli olmamak elde değil
 Bizde kıştır elde bahar
 Deli olmamak elde değil

İş bulmazsan ağla bağır
 Dertlerim var çok çok ağır
 Baba dilsiz ana sağır
 Deli olmamak elde değil

Ummanî der halim yaman
Bir aklım var bende kalan
Bütün ahval olmuş talan
Deli olmamak elde değil

ŐİRLERİ TESPİT EDİLEMİYEN OZANLAR

CEMAL AĞA

Çakırağa köyünde 1900'lü yılların başında doğmuş; son birkaç senesi hariç ömrü köyünde geçmiştir. Oldukça nükteden ve şakacı bir kişiliği vardır. Çok iyi saz ve keman çaldığı söylenir. Ancak değerinin anlaşılmasına üzölmüş, her ikisini de çalmayı bırakmıştır. 2001 yılında köyünde vefat etmiştir. Mezarı da bu köydedir. Şiirleri tespit edilememiştir.

ÇAKKIR

1933 yılında Dışbudak köyünde dünyaya doğmuştur. Asıl adı Hüseyin'dir. İmbabo'nun oğludur. Çocukluğu ve gençliği köyünde geçmiştir. Üç kez evlenmiştir. Askerlikten sonra dönemler halinde demiryolunda ve Divriği Demir Madenlerinde çalışmıştır. Demiryolundan emekli olmuştur. 1994 yılında köyünde ölmüştür.

Saz çaldığı bilinmektedir. Şiirleri maalesef tespit edilememiştir.

ESİK ŞAHİN

1870'li yıllarda Ölçekli köyünün mezarı Eyübağa/İbağa'da doğmuş; 1940'lı yıllarda da ölmüştür. Âşık Rehberî'nin annesinin dedesidir. Hayatının tamamı köyünde geçmiştir. Mezarı İbağa köyü mezarlığındadır. Hayatı hakkında fazla bilgimiz yoktur, ama halkın hafızasında ona ait pek çok fıkra vardır.

Dedelik yapmış ve bu vesile ile saz çalıp türkü söylemiştir. Şiirleri maalesef elimize ulaşmamıştır.

HACI ŞAHİN

1900'lü yılların başında doğmuş, 1980'den sonra vefat etmiştir. Çamşılı'nın, İbaağa köyündendir. Esik Dayı'nın oğludur. Ömrü köyünde geçmiştir. 1980'den sonra kaybolmuştur.

Gençliğinden itibaren dedelik yapmış, şiirler söylemiştir. Şiirleri hakkında bir bilgimiz yoktur.

HÜSEYİN AĞA

Çamşılı'nın Şahin köyündendir. Hüseyin Abdal'ın altıncı göbekten torunu, Hüseyin Gazi Metin'in dedesidir. Kesin olmamakla beraber 1884'te doğduğu, yirmi yaşında iken vefat ettiği söylenir. Fatma Hatunla evlenmiş bu evliliğinden Musa Mahmut isminde bir çocuğu olmuştur. Genç yaşında kendisi ölünce oğlu yetim kalmıştır. Köyde bir adam öldürme yüzünden korkmuş ve kekeme kalmıştır. Konuşurken kekelemekle beraber türkü söylerken kekemeliğinden eser kalmamış.

Çamşılı havalarını çok iyi icra ettiği ve sazı perdesiz çaldığı anlatılır. Hatta bu konuda şöyle bir olay anlatılır:

Eskiden ozanlar köyleri gezer halkı eğlendirirlermiş. Bir gün Güneş köyünde Aşıklar toplanmış. Hüseyin ağa'yı da çağırmışlar. Ozanlar arasında sazı güzel çalma yarışması yapılmış. Diğer ozanlar sıra ile sazı çalmışlar. Sıra Hüseyin Ağa'ya gelmiş. Kendi saz çalmasını ispatlamak için sazın bütün perdelerini kesmiş. Sonra orada bulunan ozanlara alın çalın demiş. Kimse çalamamış. Sonra kendi almış. Sazı perdesiz olarak çalmış.

Çamşılılı Ali Ağa'dan ders alan Âşık Veysel de sazını aynı tarzda kullanmıştır. Onun ölümüyle Çamşılı tarzında saz çalan ozanın kalmadığını söylememiz mümkündür. Kısmen Ali metin bu tarzı devam ettirmektedir.

Yörede hâlâ adından söz ettiren Hüseyin Ağa'nın şiiirleri ne acı ki tespit edilemediğinden kaybolmuştur. Nesilden nesle anlatılan şiiirlerde hafızalardan silinmiştir.

İLYAS DOĞAN

Köylüler onu "Ellez" diye çağırır. Âşık Veysel'in ustası Ali Ağa'nın torunudur. 1318 yılında doğdu. Babası Âşık Ali Ağa'nın oğlu Mahmut, annesi Gülüzar hatundur. O da dedesi gibi Şarkışla'nın Emlek yöresine gitmiş, dedelik yapmış, cem yürütmüştür. Saz çalmasının yanında saz imalatı da yaptığı olmuştur. 1983 yılında vefat etmiştir. Mezarı Mamoğa köyü mezarlığındadır. Şiirleri tespit edilememiştir.

İMBABO

XX yüzyılın ilk çeyreğinde Çamşihî'nın Dışbudak köyünde doğmuştur. Asıl ismi İbrahim Karababa'dır. Babası Ali Ağa'dır. Çakkır (Hüseyin), Boza (Kamber), Rüstem, Mustafa, ...(?) adlarında beş oğlu bir kızı var. Kızının ismi İnci'dir. 1960'lı yıllarda vefat etmiştir. Sazı yoktur, ancak sürekli türkü söyleyerek gezmiştir. Rastladığı herkesle türkü yarışı yapmıştır. Türkü söyleme ve dinleme karşı aşk derecesinde ilgi duymuştur. Hatta türkü duyduğu anda elindeki işi bıraktığı, heykel gibi hareketsiz kalıp soranlara cevap vermediği söylenir.

İREBİK

1920 yılında Şahin köyünde doğmuştur. Asıl ismi Rabia Ardıç'tır. Sadık Polat ve Zeyneb'in kızı olup köylüsü ağabeydin Ardıç'la evlenmiştir. Bu evlilikten dokuz çocuğu olmuştur. 1979 yılında vefat etmiştir. Mezarı Ankara'dadır.

İrticali olup Tamey Akçe, Kiraz Akçe ve Fitoz Demir'le sık sık karşılıklı şiirler, maniler söylemiştir. Cenaze olduğunda ağıt söylemek için çağırılmıştır. Ancak şiirleri derlenmediği kaybolmuştur. Herhangi bir enstrüman çalmamıştır.

MAHMUT ÇAMLICA

Celal Dede'nin oğludur. 1920'li yıllarda dñnyaya gelmiş, 1945ten sonra vefat etmiştir.

İçkiye çok düşkün olduğu söylenir. Şiddetli bir kış günü bütün ısrarları reddederek sarhoş olarak Kaygısız köyünden Azizağa mezarındaki evine gitmek için yola çıkar. Evinin yakınlarına kadar gelir. Pınarın başında kalan rakısını da bitirir ve orada sızıp kalır. Kimse onun varlığını fark etmez ve oracıkta donup ölür.

Şiirleri, tespit edilemediği için kayıptır. Çok mükemmel keman çaldığı anlatılır.

MAMO DEDE

1890'lı yıllarda Şahin köyünde doğmuştur. Ailesi Aligo Dedegil olarak bilinmektedir. Dışbudak köyünden Sultan ile evlenmiş, bu evliliğinden beş tane çocuğu olmuştur. Sıkıntılı bir hayat geçirmiştir.

Gençliğinden itibaren dedelik yapmıştır. Saza başlamasında da bunun rolü olmuştur. Daha çok Alevi deyişleri söylemekle beraber, kendisi de şiirler söylemiştir. Ancak tespit edilemediği için şiirleri ve şiir güce hakkında bilgimiz yoktur.

MUHAMMED DEDE

Başören köyünün Aziz Ağa mezarındandır. İsmi Muhammed İşimer'dir. Yaklaşık 1900'lü yılların başında doğduğu tahmin edilmektedir. Küçük yaşta saz ve kaman çalmayı öğrenmiştir. Daha çocuk yaşlarında dedelik için özellikle Malatya'nın köy ve ilçelerine gitmiştir. Uzun yıllar dedelik yapmıştır. Yaşadığı dönemin en iyi saz çalıp türkü söyleyen ozanlarından. Bütün hayatı yoksullukla geçmiştir. İstanbul'a taşınıp Çağlayan'da yaptığı gecekonuda yaşamıştır. Kendisine maddi yönden faydası olmadığından dolayı saz çalmayı bırakmış, bir daha eline almamıştır. 1996 yılında İstanbul Avclar'da Hakk'a yürümüştür. Mezarı İstanbul Karacaahmet'tedir. Şiirleri maalesef tespit edilememiştir.

TAMEY METİN

1924 yılında Şahin köyünde doğmuş, 1993 yılında vefat etmiştir. İsmi Tamam Metin'dir. Mahmut Erdal'ın ablasıdır. Oldukça iyi şiirleri olduğu söylenir. Mahmut Erdal askerde iken karşılıklı şiirli mektuplar yazmıştır. Köyde vuku bulan bir olaya veya herhangi bir duruma anında şiirler söylemiştir. Oğlu Ali Taş Metin otuzdan fazla şiirini bir deftere toplamış, ancak Ali Taş'ın ani ölümü üzerine şiirlerin yazılı olduğu defter de kaybolmuştur.